

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA ZGODOVINO

**ANALIZA PREBIVALSTVA IZBRANIH
LJUBLJANSKIH ULIC IZ LETA 1931.**

IZBRANA POGLAVJA IZ SODOBNE SLOVENSKE LOKALNE
ZGODOVINE

Mentor:

doc. dr. Bojan Balkovec

Avtorji:

Špela Bezjak,
Tadeja Dolinšek,
Marsel Hotić,
Maja Furlan,
Dijana Klašnja,
Martina Sirk,
Sebastjan Sitar,
Miha Varga.

Ljubljana, 2015

KAZALO

Uvod	3
Dijana Klašnja Analiza popisa prebivalstva glede na izhodiščno osebo.....	4
Maja Furlan Analiza popisa prebivalstva glede na prisotnost.....	25
Miha Varga Analiza kraja rojstev.....	34
Martina Sirk Analiza spolne strukture prebivalstva izbranih ljubljanskih ulic v popisu iz leta 1931.....	46
Sebastjan Sitar Starostna struktura prebivalstva izbranih ljubljanskih ulic v popisu iz leta 1931.....	58
Marsel Hotić Analiza verske, narodnostne in jezikovne sestave prebivalstva izbranih ljubljanskih ulic v popisu iz leta 1931.....	69
Špela Bezjak Analiza popisa prebivalstva glede na stan.....	76
Tadeja Dolinšek Analiza poklicev sestave prebivalstva izbranih ljubljanskih ulic v popisu iz leta 1931.....	98
Zaključek	

UVOD

Skupinsko delo, ki smo ga napravili študentje druge stopnje filozofske fakultete v okviru predmeta Izbrana poglavja iz sodobne slovenske lokalne zgodovine, pod mentorstvom doc. dr. Bojana Balkovca ter v sodelovanju z Inštitutom novejšje zgodovine, predstavlja analizo popisa prebivalstva izbranih ljubljanskih ulic iz leta 1931.

V prvem koraku smo avtorji s pomočjo spletnega portala Sistory.si, katerega upravlja Inštitut novejšje zgodovine, prepisali digitalizirane originale popisa prebivalstva iz leta 1931 v Ljubljani. Vsak avtor je tako obdelal 200 enot popisa, ki smo jih kasneje uporabili v naših analizah. Popis prebivalstva je po obdelavi dostopen, vsem uporabnikom portala Sistory.si. Prav s tem razlogom, smo se lotili analize popisa, da bi uporabnikom prikazali, na kakšne načine lahko uporabijo omenjeni ali kateri drugi popis, ki ga ponuja Sistory.

Tako smo se v drugem koraku lotili analize sledečih elementov:

- Analiza izhodiščnih oseb pri popisu
- Analiza popisa prebivalstva glede na prisotnost
- Analiza rojstnih krajev popisanih
- Analiza spolne strukture
- Analiza starostne strukture
- Analiza verske, narodnostne in jezikovne sestave prebivalstva
- Analiza popisa prebivalstva glede na stan
- Analiza poklicev

Univerza v Ljubljani

Filozofska fakulteta

Oddelek za zgodovino

ANALIZA POPISA PREBIVALSTVA GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO

Izbrana poglavja iz sodobne slovenske lokalne zgodovine

Avtor: Dijana Klašnja

Mentor: doc. dr. Bojan Balkovec

Ljubljana, 2015

KAZALO

1	KAZALO	5
2	KAZALO TABEL IN GRAFOV	6
3	UVOD	7
4	KRAJ ROJSTVA GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO.....	8
5	DOMOVINSKA PRAVICA GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO	10
6	POKLIC GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO	12
7	PRISOTNOST GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO	14
8	STAN GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO.....	15
9	VERA GLEDE NA IZHODIČNO OSEBO	16
10	NARODNOST GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO	17
11	MATERNI JEZIK GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO.....	18
12	SPOL GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO.....	19
13	RAZMERJA V ODNOSU DO IZHODIŠČNO OSEBO	20
14	OSTALA RAZMERJA GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO.....	22

1 KAZALO TABEL IN GRAFOV

Graf 1: Najbolj pogosti kraji oz. države rojstva izhodiščnih oseb	9
Graf 2: Domovinska pravica izhodiščnih oseb	11
Graf 3: Poklic izhodiščnih oseb	13
Graf 4: Prisotnost izhodiščnih oseb.....	14
Graf 5: Stan izhodiščnih oseb.....	15
Graf 6: Vera izhodiščnih oseb	16
Graf 7: Narodnost izhodiščnih oseb	17
Graf 8: Materni jezik izhodiščnih oseb	18
Graf 9: Spol izhodiščnih oseb	19
Graf 10: Razmerja v odnosu do izhodiščne osebe	21
Graf 11: Ostala razmerja v odnosu do izhodiščne osebe	23
Tabela 1 Kraj oz. država rojstva izhodiščnih oseb.....	8
Tabela 2 Domovinska pravica izhodiščnih oseb	10
Tabela 3 Poklici izhodiščnih oseb	13
Tabela 4 Prisotnost izhodiščnih oseb	14
Tabela 5 Stan izhodiščnih oseb	15
Tabela 6 Vera izhodiščnih oseb.....	16
Tabela 7 Narodnost izhodiščnih oseb.....	17
Tabela 8 Materni jezik izhodiščnih oseb	18
Tabela 9 Spol izhodiščnih oseb	19
Tabela 10 Razmerja v odnosu do izhodiščne osebe	20
Tabela 11 Ostala razmerja v odnosu do izhodiščne osebe	22

2 UVOD

Analizirala sem 595 izhodiščnih oseb. Analizirala sem njihov kraj rojstva, domovinsko pravico, poklic katerega so opravljali, prisotnost, stan, vero, narodnost, materni jezik, spol, razmerja v odnosu do izhodiščne osebe (sin, brat, žena, mož) in ostala razmerja do izhodiščne osebe (služkinja, svakinja, tašča, itd.).

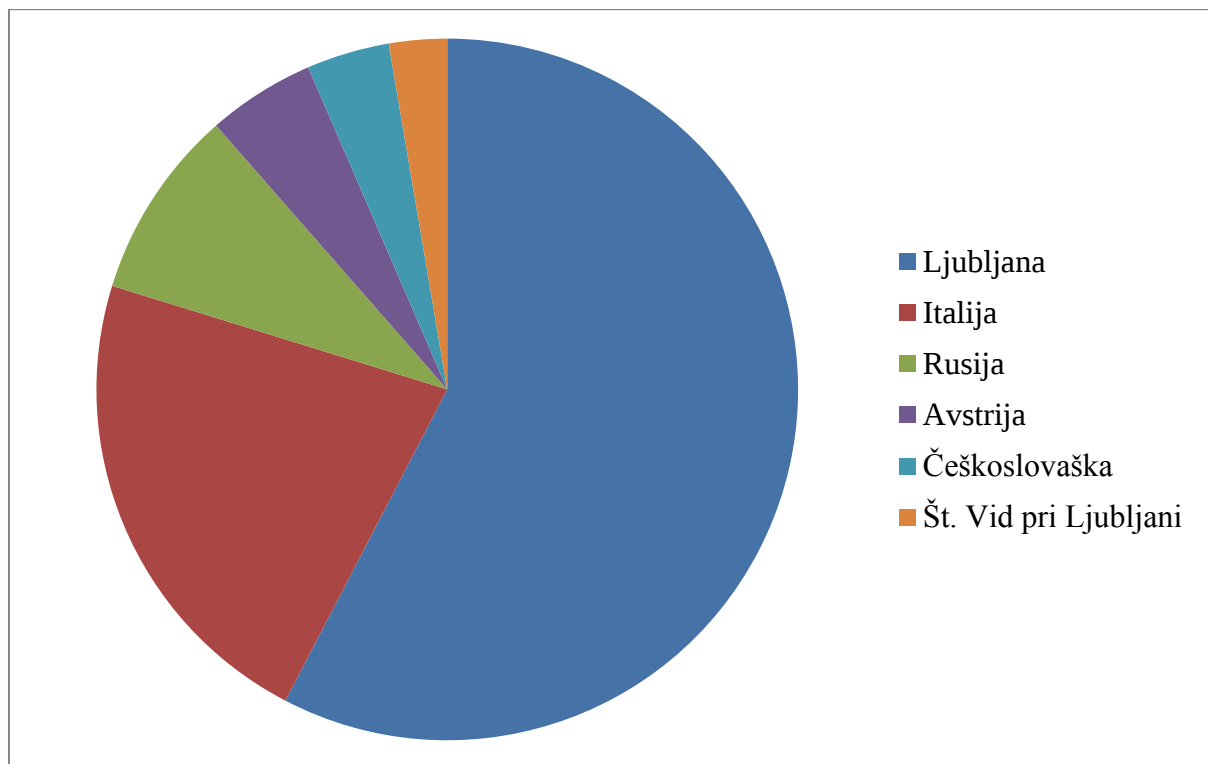
3 KRAJ ROJSTVA GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO

Najprej sem se osredotočila na kraje, v katerem so se izhodiščne osebe rodile. Navedla sem le nekaj krajev, saj tistih v katerih se je rodila le ena ali dve izhodiščni osebi, nisem navedla, saj je bila tabela prevelika. Največ izhodiščnih oseb je bilo rojenih v Ljubljani, in sicer 148 oseb, tj. 25%. Presenetljivo veliko jih je za svoj rojstni kraj navedlo Italijo, kar 55 oseb, tj. 9%. Verjetno so bili ti ljudje iz današnje Primorske, ki je takrat spadala pod Italijo, vendar je bila kljub temu poseljena s Slovenci. 22 oseb je za kraj rojstva navedlo državo Rusijo, tj. 4%. 11 oseb se je rodilo v Avstriji, tj. 2%. 8 ljudi pa se je rodilo na Češkoslovaškem, tj. 1%. V spodnji tabeli so razvidni kraji rojstva ostalih izhodiščnih oseb, vendar ne vseh, saj je bilo preveč podatkov, da bi jih lahko prikazala. Ugotovila sem, da vse izhodiščne osebe izhajajo iz kar 243 različnih krajev oz. držav. Imela sem ogromno dela, da sem uredila vse podatke, saj so uporabljali različne zapise za kraje.

Kraj rojstva	Št.
Ljubljana	148
Italija	55
Rusija	22
Avstrija	11
Češkoslovaška	8
Št. Vid pri Ljubljani	7
Ig pri Ljubljani	5
Kranj	5
Tržič	5
Tržič	5
Borovnica - Ljubljana	4
Kamnik	4
Krško	4
Vrhnika - Ljubljana	4
Žužemberk, Novo mesto	4
Krško	4
Kranj	4
Škofja Loka	4
Vrhnika - Ljubljana	4
Zagreb	4

Tabela 1 Kraj oz. država rojstva izhodiščnih oseb

V grafikonu so predstavljeni le tisti, katerih vrednost je nad sedem. Ostale sem izpustila.

Graf 1: Najbolj pogosti kraji oz. države rojstva izhodiščnih oseb

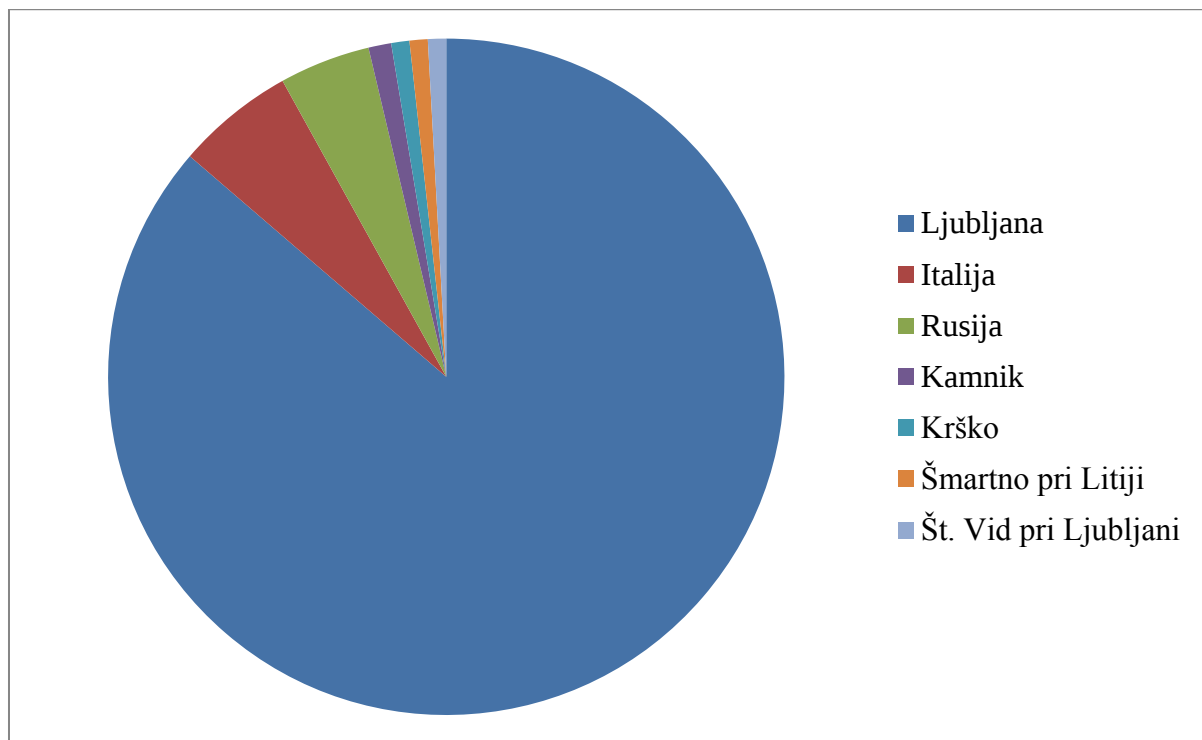
4 DOMOVINSKA PRAVICA GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO

Naslednji podatek, katerega sem obdelala, je bila domovinska pravica izhodiščnih oseb. Tudi tukaj sem izpustila kraje, katerih domovinsko pravico je imela le ena izhodiščna oseba. Največ izhodiščnih oseb je imelo domovinsko pravico v Ljubljani, in sicer 397 oseb, tj. 67%. Šestindvajset oseb je imelo domovinsko pravico v Italiji, tj. 4%. Dvajset ljudi je imelo domovinsko pravico v Rusiji, tj. 3%. Ugotovila sem, da je veliko ljudi spremenilo domovinsko pravico, ko so se preselili v Ljubljano.

Domovinska pravica	Št.
Ljubljana	397
Italija	26
Rusija	20
Kamnik	5
Krško	4
Šmartno pri Litiji	4
Št. Vid pri Ljubljani	4
Bakovci	3
Kranj	3
Logatec	3
Novo mesto	3
Škofja Loka	3
Zagorje ob Savi	3
Češkoslovaška republika	2
Maribor	2
Zagreb	2
Ptuj	1
Sušje / Kranj	1
Sv. Krištof, Laško	1
Zalilog - Kranj	1
Vukovski dol, Maribor	1
Zreče - Slov. Konjice	1

Tabela 2 Domovinska pravica izhodiščnih oseb

V grafikonu so predstavljeni le tisti, katerih vrednost je nad štiri. Ostale sem izpustila.

Graf 2: Domovinska pravica izhodiščnih oseb

5 POKLIC GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO

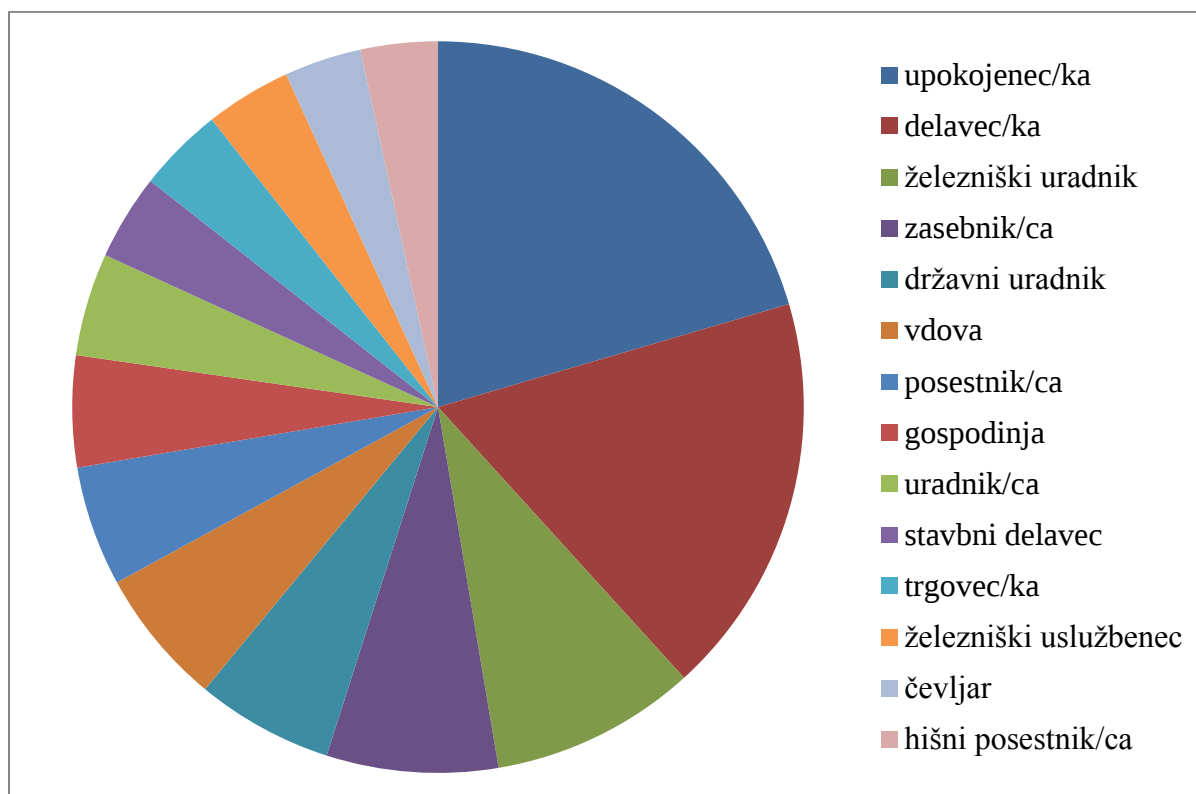
Tudi pri poklicu nisem navajala podatkov, kjer sem zasledila da se pojavi le enkrat ali dvakrat. Največ ljudi je bilo upokojenih, in sicer 54%, tj. 9%. Drugo mesto so zasedli delavci s številom 47, tj. 8%. Na tretjem mestu so pristali železniški uradniki, bilo jih je 24, tj. 4%. Bilo je 20 zasebnikov, tj. 3. Državnih uradnikov je bilo 16, tj. 3%. Vdov je bilo v istem številu, kot državnih uradnikov. Podatki so bili površno vpisani, saj vdova ni noben poklic, bolj logično bi bilo, da bi ta podatek vpisali med stan.

Poklic	Št.
upokojenec/ka	54
delavec/ka	47
železniški uradnik	24
zasebnik/ca	20
državni uradnik	16
vdova	16
posestnik/ca	14
gospodinja	13
uradnik/ca	12
stavnbi delavec	10
trgovec/ka	10
železniški uslužbenec	10
čevljar	9
hišni posestnik/ca	9
čveljar	9
postrežnik/ca	8
šivilja	8
krojač	7
poštni uslužbenec	7
bančni uradnik	6
gostilničar/ka	6
bančni uradnik	6
brivec	5
služabnik/ca	5
brivec	5
branjevec/ka	4

čevljarški pomočnik	4
ključavničar	4
oddaja sobe	4
čevljarški pomočnik	4
kroj. pomočnik	3
mag. uradnik	3
mizar	3
poljedelec	3
tesar	3
univerzitetni profesor	3
uslužbenec drž. žel.	3
vlakovodja	3
brezposeln	1
brivski pomočnik	1
ostalo	213

Tabela 3 Poklici izhodiščnih oseb

Poklicev, ki so se pojavili manj kot desetkrat, nisem vključila v ta grafikon.

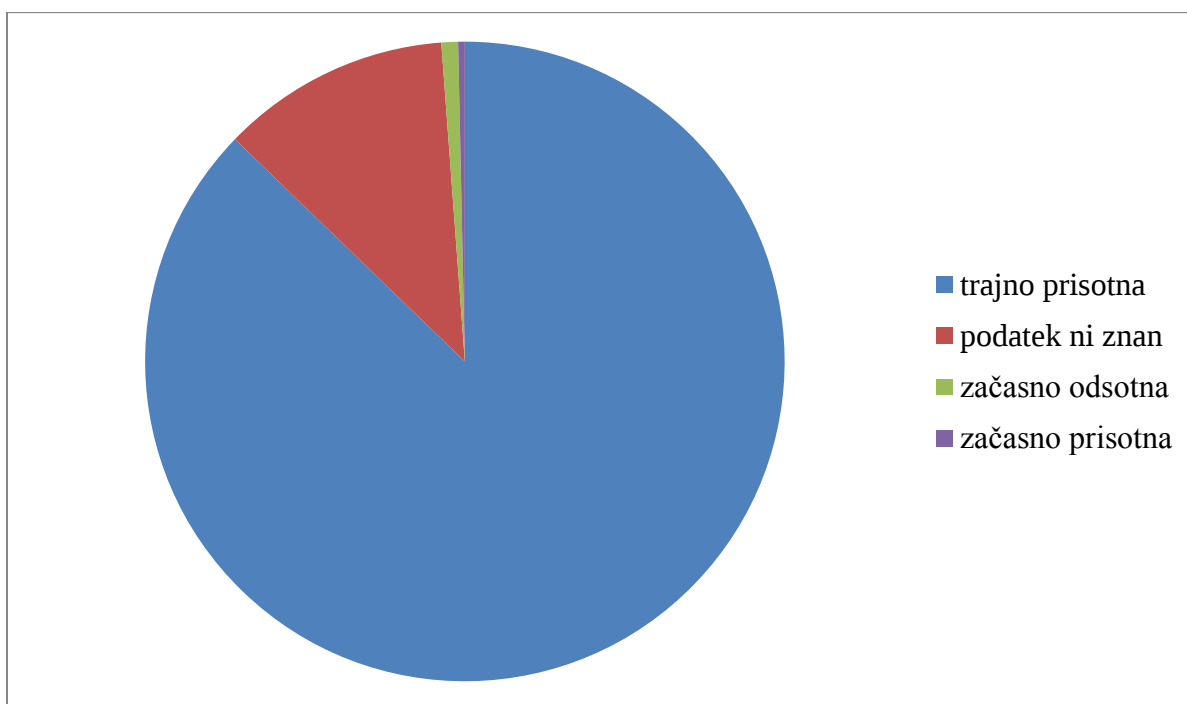
Graf 3: Poklic izhodiščnih oseb

6 PRISOTNOST GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO

Prisotnost sem opredelila na pet razredov, ki so bili navedeni: *"trajno prisotna"*, *"trajno odsotna"*, *"začasno prisotna"*, *"začasno odsotna"* in *"podatek ni znan."* Večina izhodiščnih oseb je bilo trajno prisotnih, tj. 519 oseb oz. 87%. Pri 69 osebah je podatek ni bil znan oz. ni bi naveden, tj. 12%. Začasno prisotnih je bilo pet oseb, tj. 0,8%. Začasno odsotni pa sta bili dve izhodiščni osebi, tj. 0,3%. Nobena izhodiščna oseba ni bila trajno odsotna.

Prisotnost	Št.
trajno prisotna	519
podatek ni znan	69
začasno odsotna	5
začasno prisotna	2
trajno odsotna	0

Tabela 4 Prisotnost izhodiščnih oseb

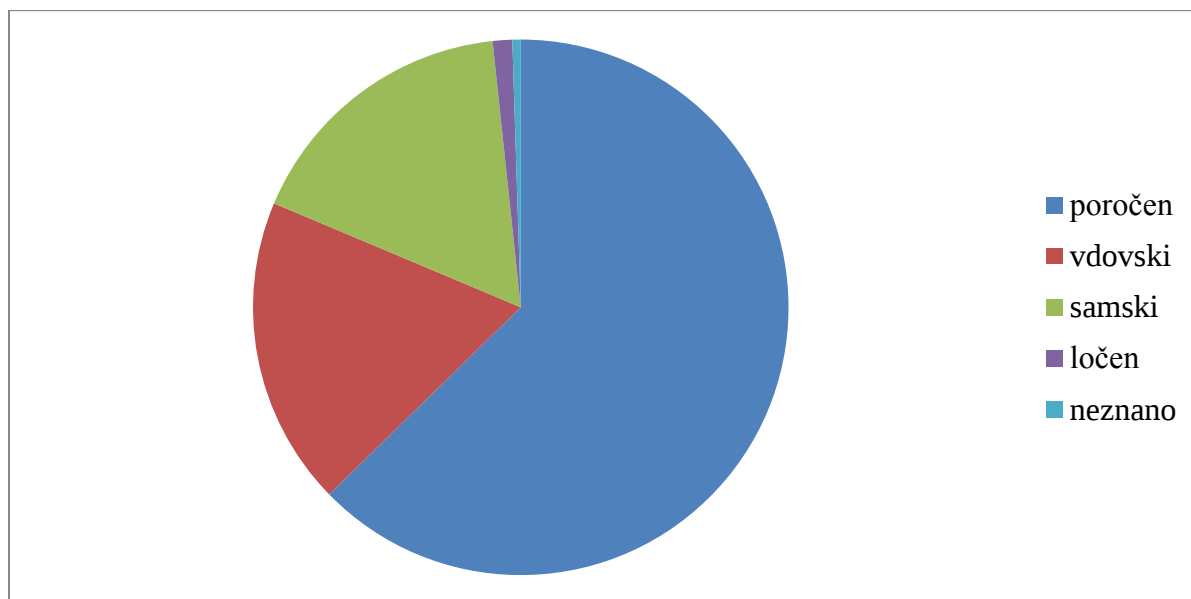
Graf 4: Prisotnost izhodiščnih oseb

7 STAN GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO

Stan sem opredelila na pet razredov, ki so bili navedeni v podatkih: *"poročen"*, *"vdovski"*, *"samski"*, *"ločen"* in *"neznano"*. Poročenih je bilo kar 373 izhodiščnih oseb, tj. 63%. Na drugem mestu so bili vdovski, ki jih je bilo 111, tj. 19%. Samskih je bilo 101 izhodiščnih oseb, tj. 17%. Ločenih je bilo sedem oseb, tj. 1%. Za tri osebe pa podatka ni bilo navedenega.

Stan	Št.
poročen	373
vdovski	111
samski	101
ločen	7
neznano	3

Tabela 5 Stan izhodiščnih oseb

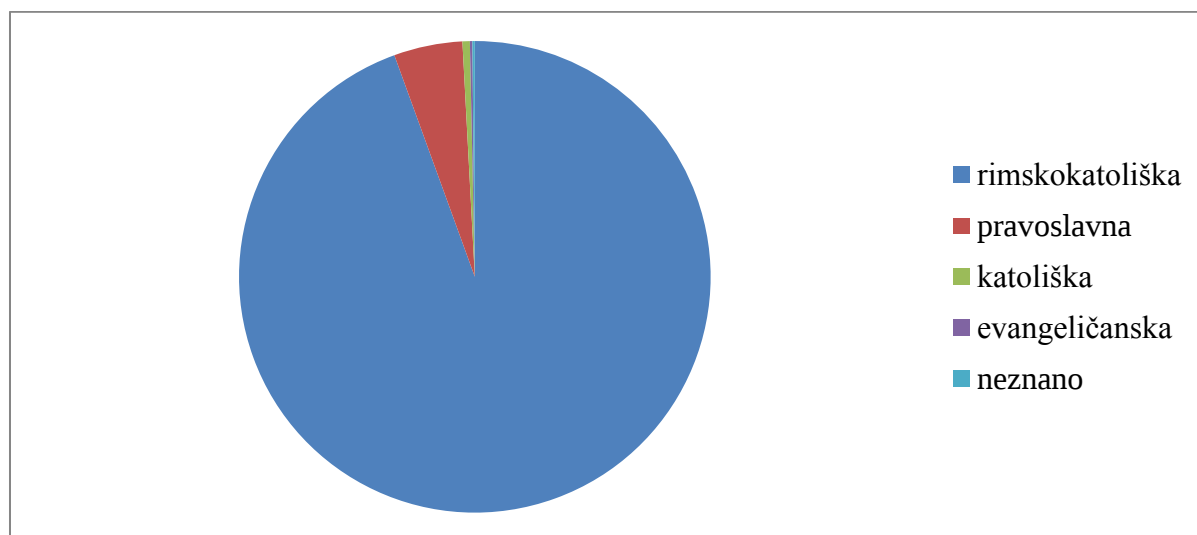
Graf 5: Stan izhodiščnih oseb

8 VERA GLEDE NA IZHODIČNO OSEBO

Pri veri sem izhodiščne osebe razdelila v pet razredov, in sicer na "rimskokatoliško", "pravoslavno", "katoliško", "evgaličansko" in "neznano". Največ izhodiščnih oseb je bilo rimskokatoliške vere, in sicer kar 562 oseb, tj. 94%. Na drugem mestu so bili tisti, ki so bili pravoslavne vere, teh je bilo 28, tj. 5%. Tri izhodiščne osebe so bile katoliške vere, tj. 1%. Pri tem podatku bi lahko smatrali, da so bile osebe rimskokatoliške vere, le da so drugače zapisali ali pa so se zmotili. Ena izhodiščna oseba je bila evangeličanske vere. Pri eni osebi podatek ni bil naveden.

Vera	Št.
rimskokatoliška	562
pravoslavna	28
katoliška	3
evangeličanska	1
neznano	1

Tabela 6 Vera izhodiščnih oseb

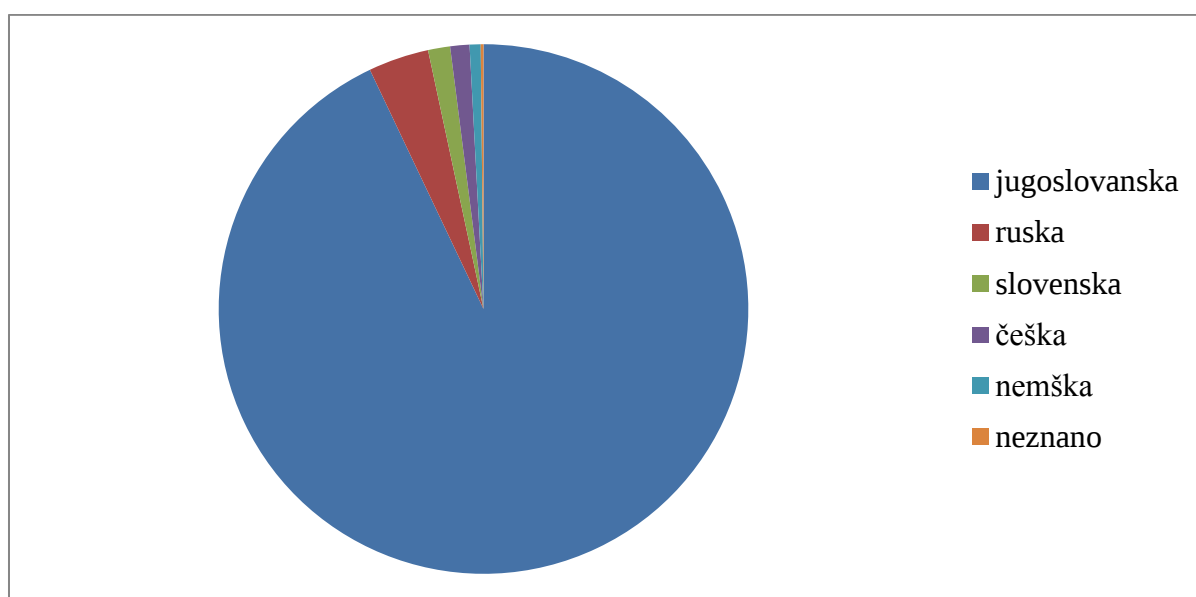
Graf 6: Vera izhodiščnih oseb

9 NARODNOST GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO

Narodnost sem opredelila na 6 razredov, in sicer na "jugoslovansko", "rusko", "slovensko", "češko", "nemško" in "neznano". Največ izhodiščnih oseb je bilo jugoslovanske narodnosti, bilo jih je kar 553, tj. 93%. 22 izhodiščnih oseb je bilo ruske narodnosti, tj. 4%. Osem oseb je bilo slovenske narodnosti, tj. 1,3%. Sedem oseb je bilo češke narodnosti, tj. 1,2%. Štiri osebe so bile nemške narodnosti, tj. 0,7%. Pri eni izhodiščni osebi pa ni bilo podatka o narodnosti.

Narodnost	Št.
jugoslovanska	553
ruska	22
slovenska	8
češka	7
nemška	4
neznano	1

Tabela 7 Narodnost izhodiščnih oseb

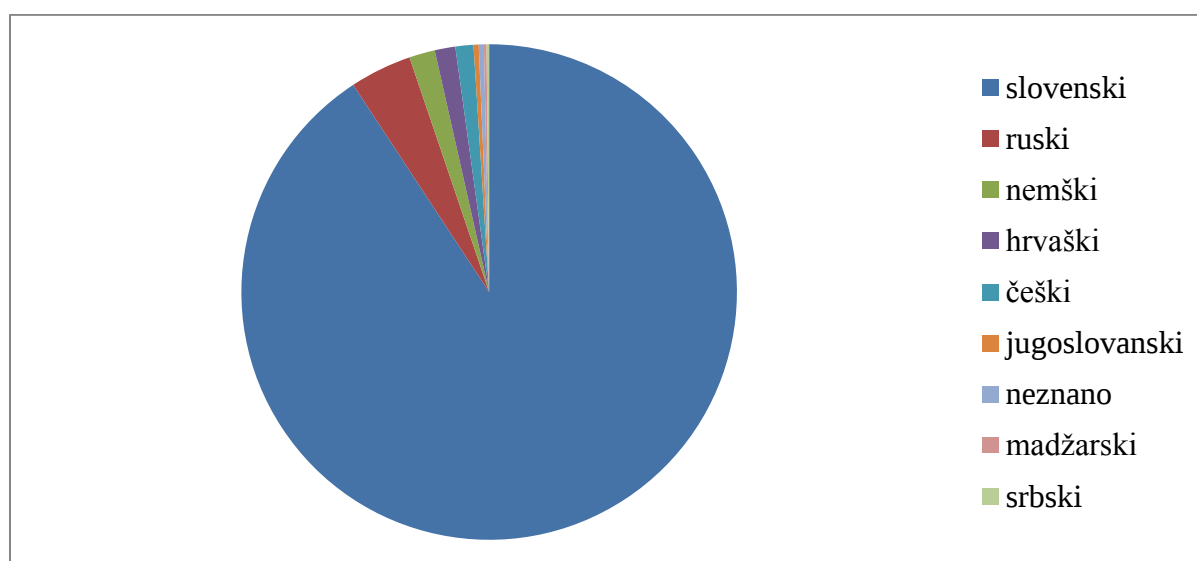
Graf 7: Narodnost izhodiščnih oseb

10 MATERNI JEZIK GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO

Pri maternem jeziku sem izhodiščne osebe razdelila v devet kategorij, in sicer v "slovenski", "ruski", "nemški", "hrvaški", "češki", "jugoslovanski", "madžarski", "srbski" jezik in "neznano." Slovenski jezik je bil materni jezik 540-ih oseb, tj. 91%. 24 oseb je za svoj materni jezik navedlo ruščino, tj. 4%. Nemščina je bila materni jezik 10-im osebam, tj. 1,7%. Hrvaščina je bila materni jezik osmim osebam, tj. 1,3%. Češčina je bila materni jezik sedmim osebam, tj. 1,2%. Dve osebi sta imeli za materni jezik jugoslovanski jezik, tj. 0,34%, to ni čisto jasno, saj ne vemo kateri jezik naj bi to bil. Madžarski jezik in srbski jezik pa je imela za materni jezik le ena oseba.

Materni jezik	Št.
slovenski	540
ruski	24
nemški	10
hrvaški	8
češki	7
jugoslovanski	2
neznano	2
madžarski	1
srbski	1

Tabela 8 Materni jezik izhodiščnih oseb

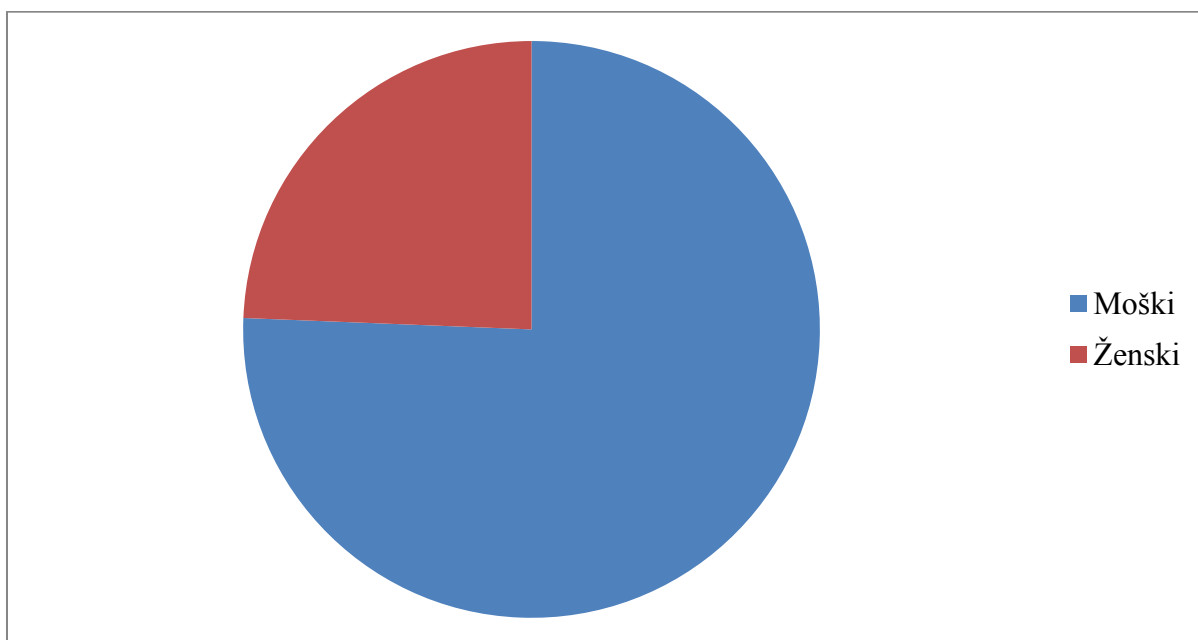
Graf 8: Materni jezik izhodiščnih oseb

11 SPOL GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO

Pri spolu sem pod "M" navajala število oseb, ki so moškega spola, pod črko "Ž", pa število oseb, ki so ženskega spola. Moški spol je prevladoval, bilo jih je kar 450, tj. 76%. Izhodiščnih oseb ženskega spola pa je bilo 145, tj. 24%.

Spol	Št.
M	450
Z	145

Tabela 9 Spol izhodiščnih oseb

Graf 9: Spol izhodiščnih oseb

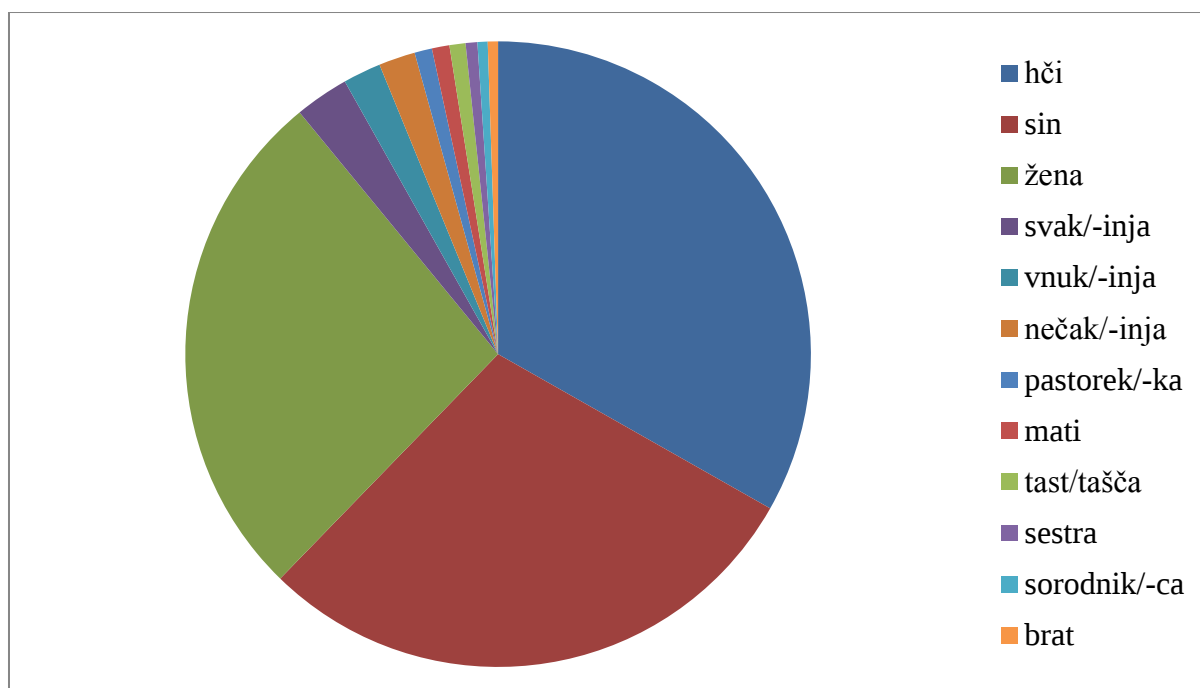
12 RAZMERJA V ODNOSU DO IZHODIŠČNO OSEBO

Pri razmerjih sem število oseb opredelila v sedem kategorij, in sicer "hči", "sin", "žena", "mati", "sestra", "brat" in "mož". Izhodiščne osebe so imele v odnosu do sebe največ hčerk, bilo jih je kar 440, tj. 36%. Na drugem mestu so bili sinovi, v številu 385, tj. 32%. Na tretjem mestu so bile žene izhodiščnih oseb, bilo jih je 335, tj. 29%. Z izhodiščnimi osebami so živele tudi matere, bilo jih je 12, tj. 1%. Naslednje razmerje so bile sestre, katerih je bilo osem, tj. 0,7%. Bratov je bilo sedem, tj. 0,6%. Možje pa so bili le trije, tj. 0,2%.

Razmerja	Št.
hči	440
sin	385
žena	355
svak/-inja	37
vnuk/-inja	26
nečak/-inja	25
pastorek/-ka	12
mati	12
tast/tašča	11
sestra	8
sorodnik/-ca	7
brat	7
zet	5
rejenka	3
nezak. sin	3
mož	3
teta	2
stric	1

Tabela 10 Razmerja v odnosu do izhodiščne osebe

Razmerja, ki so se pojavila manj kot sedemkrat, nisem predstavila v grafikonu.

Graf 10: Razmerja v odnosu do izhodiščne osebe

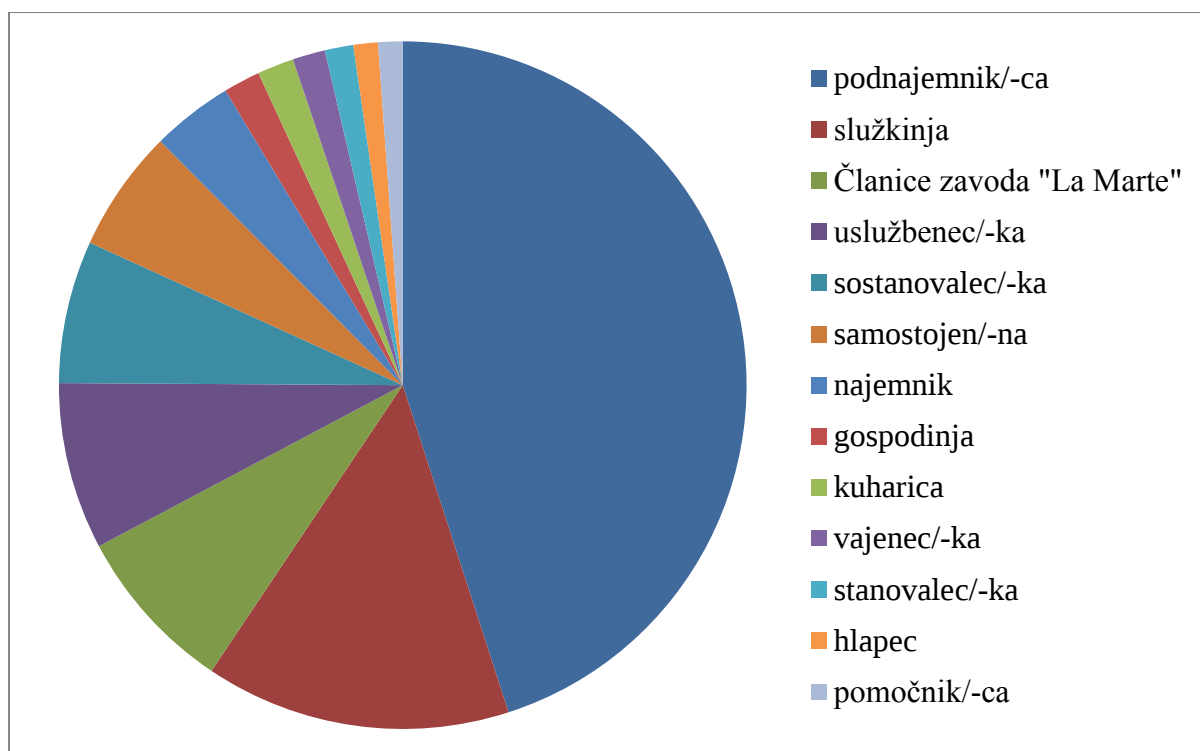
13 OSTALA RAZMERJA GLEDE NA IZHODIŠČNO OSEBO

Pri ostalih razmerjih je veliko kategorij, vendar nisem navajala tistih pri katerih se pojavljata le ena ali dve osebi. Največ je bilo podnajemnikov, in sicer 235, tj. 34%. Služkinj je bilo 75, tj. 11%. Članice zavoda "La Marte" je bilo 41, tj. 6%. Uslužbenk/-cev je bilo 41, tj. 6%. Svak/-inj je bilo 37, tj. 5%. Sostanovalcev/-k je bilo 35, tj. 5%, itd.

Ostala razmerja	Št.
podnajemnik/-ca	235
služkinja	75
Članice zavoda "La Marte"	41
uslužbenec/-ka	41
sostanovalec/-ka	35
samostojen/-na	30
najemnik	20
gospodinja	9
kuharica	9
vajenec/-ka	8
stanovalec/-ka	7
hlapec	6
pomočnik/-ca	6
gost	4
delavec	3
natakarica	3

Tabela 11 Ostala razmerja v odnosu do izhodiščne osebe

Razmerja, ki so se pojavila manj kot šestkrat, nisem predstavila v grafikonu.

Graf 11: Ostala razmerja v odnosu do izhodiščne osebe

14 ZAKLJUČEK

Največ izhodiščnih oseb se je rodilo v Ljubljani (148 oseb), prav tako je imelo največ ljudi tam tudi domovinsko pravico (397 ljudi). Največ izhodiščnih oseb je bilo upokojenih (54 oseb), na delovnem mestu pa je bilo največ zaposlenih na mestu delavca/-ke. Večina izhodiščnih oseb je bila trajno prisotna (519 oseb). Poročenih je bilo 373. Večina je bila rimsko katoliške vere (562 oseb) in jugoslovanske narodnosti (553 oseb). Večina je za svoj materni jezik smatrala slovenščino (540 oseb). Največ izhodiščnih oseb je bilo moškega spola, tj. 450. V razmerju do izhodiščne osebe, je bilo največ hčerk, tj. 440 oseb. Poleg tega je imelo veliko izhodiščnih oseb tudi podnajemnike, bilo jih je kar 235. Za lažjo predstavo sem podatke prikazala v tabelah in v grafih.

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za zgodovino

ANALIZA POPISA PREBIVALCEV GLEDE NA PRISOTNOST

Izbrana poglavja iz sodobne slovenske lokalne zgodovine

Avtor: Maja Furlan

Mentor: doc. dr. Bojan Balkovec

Ljubljana, 2015

1 UVOD

Pri analizi sem se osredotočila na podatke o prisotnosti oseb. Med popisovanjem oseb je bilo možno izbirati med tremi relacijami prisotnosti in sicer: trajna prisotnost, začasna prisotnost in začasna odsotnost. Pri analizi sem upoštevala osebe iz 13 ulic, ki smo jih popisali in sicer; Masarykova cesta, Rožna ulica, Streliška ulica, Podmilščakova ulica, Mesarska ulica, Mala čolnarska ulica, Vodnikova cesta, Velika čolnarska ulica, Pot na Rakovo jelšo, Medvedova cesta, Lepodvorska ulica, Krakovska ulica, Krakovski nasip. Vendar pa niso vse ulice v celoti popisane, nekatere so le delno. Na žalost pa s tem podatkom nisem razpolagala, tako, da na tem mestu ne morem izpostaviti, katere ulice so popisane v celoti in katere le delno. Za analizo sem upoštevala 2435. Naša celotna baza oseb je sicer dosegla število 2469 oseb, vendar moramo nekaj oseb odšteti, saj je v Excel dokumentu nekaj polj praznih, pri nekaterih osebah ni podatkov itd.

2 PRVI DEL ANALIZE

Analizo sem začela tako, da sem najprej preštela, koliko je vseh oseb skupaj v vsaki ulici, ne glede na prisotnost. Pogledala sem tudi koliko popisanih gospodarjev je v vsaki ulici. Podatki so predstavljeni v spodnji tabeli.

ULICA	ŠTEVILO POGLAVARJEV	ŠTEVILO VSEH OSEB
Masarykova cesta	67	299
Rožna ulica	80	331
Streliška ulica	71	300
Podmilščakova ulica	34	195
Mesarska ulica	12	93
Mala čolnarska ulica	15	74
Vodnikova cesta	51	228
Velika čolnarska ulica	40	187
Pot na Rakovo jelšo	31	113
Medvedova cesta	13	59
Lepodvorska ulica	68	256
Krakovska ulica	40	148
Krakovski nasip	40	152
SKUPAJ:	562	2435

Razpredelnica 1: Število vseh oseb in število poglavarjev po ulicah.

Iz tabele 1 je razvidno, da je največ popisanih prebivalcev na Rožni ulici, vendar pa to še ne pomeni, da je to ulica z največ prebivalci, saj kot sem že v uvodu omenila, niso vse ulice v celoti popisane, podatka o tem katere so v celoti popisane in katere ne, pa pri analizi nisem imela. Ker je na Rožni ulici popisanih največ prebivalcev je posledično tam tudi največ gospodarjev. Najmanj oseb je popisanih na Medvedovi cesti, najmanj gospodarjev pa na Mesarski ulici.

3 DRUGI DEL ANALIZE

Analizo sem nadaljevala tako, da sem osebe iz vsake ulice razporedila po prisotnosti, kar prikazuje spodnja tabela.

ULICA	ŠTEVILO VSEH OSEB	TRAJNO PRISOTNE OSEBE	ZAČASNO PRISOTNE OSEBE	ZAČASNO ODSOTNE OSEBE
Masarykova cesta	298	267	25	7
Rožna ulica	331	325	4	2
Streliška ulica	300	277	21	2
Podmilščakova ulica	195	192	2	1
Mesarska ulica	93	88	/	5
Mala čolnarska ulica	74	69	4	1
Vodnikova cesta	228	203	17	8
Velika čolnarska ulica	187	183	4	/
Pot na Rakovo jelšo	113	109	4	/
Medvedova cesta	59	53	/	6
Lepodvorska ulica	256	239	13	4
Krakovska ulica	148	143	5	/
Krakovski nasip	152	147	3	2
SKUPAJ:	2435	2295	102	38
%		94,2 %	4,2 %	1,6 %

Razpredelnica 2: Število oseb, razporejenih po relaciji prisotnost.

Kot je bilo pričakovati je največ popisanih oseb trajno prisotnih, sledijo začasno prisotne, najmanj je začasno odsotnih oseb. Trajno prisotnih je kar 94,2 % oseb, začasno prisotne in začasno odsotne pa predstavljajo nekaj manj kot 6 %. V nekaterih ulicah v določeni kategoriji ne najdemo nobene osebe. Tako na primer na Mesarski in Medvedovi ulici ni nobene začasno prisotne osebe, na ulici Pot na Rakovo jelšo ter Veliki čolnarski in Krakovski ulici pa ni nobene začasno odsotne osebe. Tudi sicer je začasno odsotnih in prisotnih oseb po posameznih ulicah precej malo. Največ začasno prisotnih oseb je na Masarykovi cesti, največ začasno odsotnih pa na Vodnikovi ulici.

4 TRETJI DEL ANALIZE

Zanimalo me je tudi, koliko je v vsaki kategoriji prisotnosti žensk in koliko moških, zato sem v vsaki ulici pogledala tudi, koliko je trajno prisotnih / začasno prisotnih / začasno odsotnih žensk in koliko moških.

ULICA	TRAJNO PRISOTNE OSEBE	TRAJNO PRISOTNE ŽENSKE	TRAJNO PRISOTNI MOŠKI
Masarykova cesta	267	142	125
Rožna ulica	325	170	155
Streliška ulica	277	171	106
Podmilščakova ulica	192	103	89
Mesarska ulica	88	52	36
Mala čolnarska ulica	69	36	33
Vodnikova cesta	203	111	92
Velika čolnarska ulica	183	94	89
Pot na Rakovo jelšo	109	57	52
Medvedova cesta	53	29	24
Lepodvorska ulica	239	133	106
Krakovska ulica	143	80	63
Krakovski nasip	152	85	62
SKUPAJ:	2295	1263	1032
%		55 %	45 %

Razpredelnica 3: Število trajno prisotnih žensk in moških.

Iz tabele 3 je razvidno, da je število trajno prisotnih žensk nekoliko večje od moških, za dobrih 10 %.

ULICA	ZAČASNO PRISOTNE OSEBE	ZAČASNO PRISOTNE ŽENSKE	ZAČASNO PRISOTNI MOŠKI
Masarykova cesta	25	16	9
Rožna ulica	4	1	3
Streliška ulica	21	7	14
Podmilščakova ulica	2	/	2
Mesarska ulica	/	/	/
Mala čolnarska ulica	4	/	4
Vodnikova cesta	17	2	15
Velika čolnarska ulica	4	3	1
Pot na Rakovo jelšo	4	/	4
Medvedova cesta	/	/	/
Lepodvorska ulica	13	1	12
Krakovska ulica	5	3	2
Krakovski nasip	3	1	2
SKUPAJ:	102	34	68
%		33,3	66,7

Razpredelnica 4 Število začasno prisotnih žensk in moških.

Pri začasno prisotnih je razmerje med moškimi in ženskami ravno nasprotno kot pri trajno prisotnih, saj je v tej relaciji žensk precej manj kot moških. Podobno razmerje se pojavlja tudi pri začasno odsotnih, saj je tudi tam več moških kot žensk.

ULICA	ZAČASNO ODSOTNE OSEBE	ZAČASNO ODSOTNE ŽENSKE	ZAČASNO ODSOTNI MOŠKI
Masarykova cesta	7	3	4
Rožna ulica	2	2	/
Streliška ulica	2	/	2
Podmilščakova ulica	1	0	1
Mesarska ulica	5	1	4
Mala čolnarska ulica	1	1	/
Vodnikova cesta	8	2	6
Velika čolnarska ulica	/	/	/
Pot na Rakovo jelšo	/	/	/
Medvedova cesta	6	4	2
Lepodvorska ulica	4	1	3
Krakovska ulica	/	/	/
Krakovski nasip	2	/	2
SKUPAJ:	38	14	24
%		36,8 %	63,2 %

Razpredelnica 5 Število začasno odsotnih žensk in moških.

5 ZADNJI DEL ANALIZE

V zadnjem delu pa sem se osredotočila še na razloge za začasno prisotnost oz. odsotnost. Pri nekaterih osebah je bilo ta podatek zabeležen, pri večini pa ne. Spodnja tabela prikazuje razloge za začasno odsotnost. Kot lahko vidimo se pojavljajo različni razlogi, noben izmed razlogov pa ne prevladuje.

RAZLOGI ZA ZAČASNO ODSOTNOST	ŠTEVILO OSEB
Služi kadrovski rok	1
Učenec v ruskem dečjem domu	1
V banovinskem dečjem domu	2
V zavodu Št. Vid v Ljubljani	1
Dijak	2
Pri vojakih	3
Artist v cirkusu	2
Kuharica	1
Delavec	1
Trgovska sotrudnica	1
Ušel z doma	1
Sostanovalec	1
Trgovski pomočnik	1
Šolarka	1
Služi kadetski rok	1

Razpredelnica 6 Razlogi za začasno odsotnost

Zadnja tabela pa prikazuje razloge za začasno prisotnost. Tudi teh razlogov je več. Največ začasno prisotnih je uslužbencev v hotelu in podnajemnikov.

RAZLOGI ZA ZAČASNO PRISOTNOST	ŠTEVILO
Uslužbenec v hotelu	22
Svakinja	2
Tašča	1
Podnajemnik	35
Služkinja	3
Pomočnica	2
Vajenka pri pletilji	2
Podnajemnica	2
Gost	3
Nočevalka	1
Sostanovalci	6
Delavec	1
Brivski pomočnik	1
Sostanovalka	1
Dijakinja	1
Uradnik v Mariboru	1

Razpredelnica 7 Razlogi za začasno prisotnost.

Oddelek za zgodovino

Filozofska fakulteta

Univerza v Ljubljani

ANALIZA KRAJA ROJSTEV

Izbrana poglavja iz sodobne slovenske lokalne zgodovine:

Avtor: Miha Varga

Mentor: doc. dr. Bojan Balkovec

Ljubljana, 2015

KAZALO

1 UVOD	36
2 PRVI DEL ANALIZE	37
3 DRUGI DEL ANALIZE	38
4 TRETJI DEL ANALIZE	42
5 SKLEP	45

1 UVOD

Pri analizi sem se osredotočal na kraj rojstva obravnavanih oseb in s tem povezane značilnosti. Celotna baza obravnava 2469 oseb, vendar pri enaindvajsetih osebah kraj rojstva ni bil naveden. Zaradi tega sem pri analizi upošteval samo osebe (2448), kjer je bilo to navedeno. Glede na to, da manjkajočih 0,9% oseb ne predstavlja statistično pomembne vrednosti, ki bi imele vpliv na analizo sem se odločil, da jih bom iz analize izključil, saj je škoda tako manjša, kot če bi manjkajočim osebam dodelil kraj rojstva glede na statistične deleže ostalih obravnavanih oseb. Od obravnavanih oseb jih ima 2011 kraj rojstva znotraj ozemlja današnje Republike Slovenije. 437 oseb pa izven ozemlja Republike Slovenije. Celotno analizo sem razdelil na tri dele. Prvi del je bila določitev države rojstva obravnavanih oseb, drugi del razdelitev rojenih na ozemlju današnje Slovenije na podlagi statističnih regij. V tretjem delu pa sem se osredotočal na posebnosti oz. značilnosti tistih oseb, ki so imele kraj rojstva v tujini. Pri analizi sem poskušal imena krajev poenotiti do te mere, da je bilo ime kraja zapisano v najpogostejše uporabljene oblike. V večini primerov razlik ni bilo. Razlike so se pojavile največini pri krajih, ki so bili poimenovani po svetnikih, vendar se danes uporabljajo podobne verzije imena:

- Št. Jernej – danes Šentjernej
- Sv. Jurij ob južni železnici; Št. Jurij – danes Šentjur
- Št. Peter – danes Šentpeter
- Št. Vid – danes Šentvid

2 PRVI DEL ANALIZE

Pri prvem delu analize sem želel zgolj določiti kraj rojstva obravnavanih oseb na podlagi države izvora posamezne osebe. Cilj je bil ugotoviti delež in število oseb, ki so bile rojene na ozemlju današnje Republike Slovenije in tistih, ki so bili rojeni izven meja RS. Pri večini primerov sem podatke prikazal za posamezne države. Izjema so bile samo osebe, ki so bile rojene na ozemlju držav bivše Jugoslavije. Pripadnike teh držav (Hrvaška, Srbija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Makedonija, Kosovo) sem poenotil pod skupnim imenom, saj so se iz časa, ko je bil izveden popis, meje omenjenih držav večkrat spremenila ali pa so se države celo kasneje oblikovale. Ker je število oseb, ki izvirajo iz balkanskega območja presenetljivo majhno, bi lahko v primeru obravnave vsake države ločeno, namenoma priredili statistične vrednosti in prikazali napačne rezultate. Dodatno nas k tovrstni rešitvi napeljuje tudi dejstvo, da pri nekaterih osebah, ki izvirajo iz tega območja ni jasno naveden kraj rojstva in bi bilo tako v vsakem primeru potrebno rezultate do določene mere posploševati in prirejati.

Država	Število oseb	Delež od celote (%)
Avstrija	68	2,77
Bivša Jugoslavija	65	2,65
Brazilija	1	0,05
Češkoslovaška	20	0,82
Italija	231	9,44
Madžarska	3	0,12
Nemčija	8	0,33
Romunija	2	0,08
Rusija	31	1,26
Slovenija	2011	82,15
ZDA	8	0,33
SKUPAJ	2448	100

Tabela 1: Število oseb po posameznih državah

3 DRUGI DEL ANALIZE

V tem delu analize smo upoštevali samo tiste osebe, ki so bile rojene na ozemlju današnje Republike Slovenije. Teh oseb je bilo 2011. Zanimala nas je predvsem lokacija izvora. Zaradi tega smo izvedli štetje krajev v katerih so bile obravnavane osebe rojene. Teh krajev je bilo 454. Zaradi tega je prikaz števila oseb po posameznih krajih nesmiseln. Uporabili smo delitev na statistične regije, ki se danes povečini uporablja pri vseh statističnih zajemih in prikazih podatkov. Ker smo želeli podrobneje predstaviti tiste kraje, iz katerih izvira deset ali več.

Ime kraja	Število oseb	Statistična regija
Borovnica	13	Osrednjeslovenska SR
Celje	11	Savinjska SR
Dol (pri Ljubljani)	13	Osrednjeslovenska SR
Jesenice	11	Gorenjska SR
Kamnik	14	Gorenjska SR
Kranj	19	Gorenjska SR
Ljubljana	929	Osrednjeslovenska SR
Maribor	13	Podravska SR
Moste (dan. del Ljubljane)	14	Osrednjeslovenska SR
Novo mesto	14	SR Jugovzhodna Slovenija
Škofja Loka	16	Gorenjska SR
Šmartno ¹	18	Savinjska SR
Št. Jernej (dan. Šentjernej)	11	Spodnjeposavska SR
Št. Vid (dan. Šentvid – del Ljubljane)	11	Osrednjeslovenska SR
Trbovlje	14	Zasavska SR
Vič (dan. del Ljubljane)	15	Osrednjeslovenska SR
Vrhnika	17	Osrednjeslovenska SR
Zagorje	14	Zasavska SR
Žužemberk	11	SR Jugovzhodna Slovenija

Tabela 2: Prikaz krajev iz katerih izvira deset ali več oseb

Krajev, iz katerih izhaja deset ali več oseb je devetnajst. Pri prikazu krajev izvora oseb jasno vidimo kateri kraji so bolj zastopani oz. iz katerih se je v preučevano območje preselilo več oseb. Najbolj zastopana je pričakovano Ljubljana in tista območja, ki so bila nekoč ločena naselja, danes pa so že del Ljubljane (Šentvid, Vič). Skoraj 37% vseh krajev se nahaja znotraj Osrednjeslovenske statistične regije, kar je zaradi bližine pričakovano. Sledi Gorenjska statistična regija v kateri se nahaja 21% krajev. Glede na majhno število priseljenih oseb iz najbolj oddaljenih regij tudi ni bilo za pričakovati, da bomo našli kraje iz katerih izhaja več

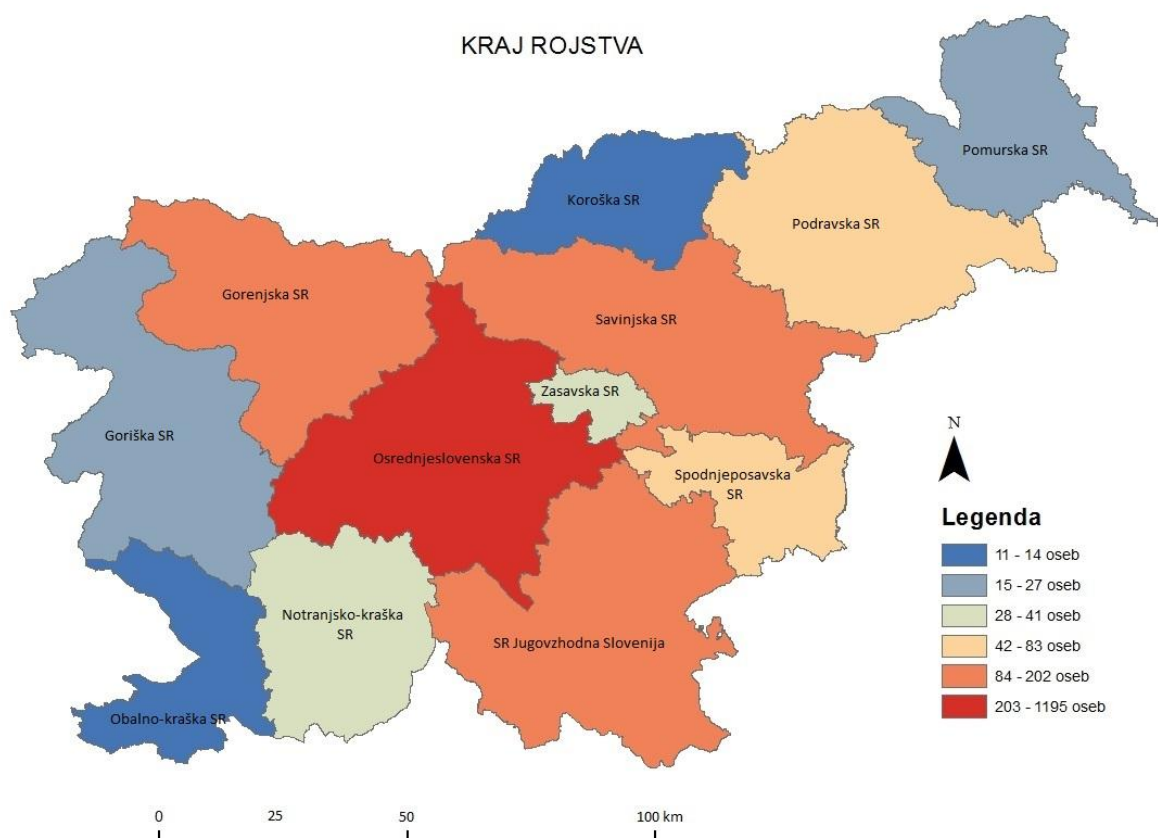
¹ Poznamo več krajev, ki se začnejo s Šmartno (npr. Šmartno ob Paki, Šmartno pri Litiji, Šmartno pri Slovenj Gradcu, itd.). Ker za večino oseb ni bilo navedeno iz katerega kraja natančno izhajajo smo vse skupaj poenotili. Vendar se številka 18 oseb zagotovo ne nanaša na isti kraj. Točnega števila žal ni moč ugotoviti.

kot deset oseb (Pomurska, Koroška, Notranjsko-kraška, Obalno-kraška ter Goriška statistična regija). Pričakovano je bilo, da bodo nekoliko bolj zastopana tista bližja regionalna središča, ki so v času popisa prednjačila po število prebivalstva (npr. Logatec, Postojna, Grosuplje, Litija, Velenje, Slovenj Gradec, Ptuj, Murska Sobota,...), vendar se omenjeni kraji zaradi premajhnega števila oseb niso uvrstili na tabelo. To pomeni, da je bila gospodarsko-ekonomska situacija v teh krajih očitno dovolj zadovoljiva, da so se osebe redko odločale za selitev na preučevano območje.

V spodnji tabeli smo izdelali kratek statistični lokacijski pregled rojstnih krajev oseb, ki so bile rojene na ozemlju današnje Slovenije. Glede na to, da so v analizi zajete določene ulice v Ljubljani je bilo tudi pričakovano, da bodo prevladovali osebe iz Osrednjeslovenske statistične regije. Za največ oseb (929) je bil naveden kraj rojstva Ljubljana. Pri tem so upoštevane samo tiste osebe, kjer je bil kraj rojstva naveden izključno samo Ljubljana. Če upoštevamo še osebe, ki prihajajo iz območij, ki takrat še niso bile del Ljubljane, danes pa so to deli Ljubljane, število oseb rojenih v Ljubljani naraste na 1104 (npr. osebe, kjer je bil kraj rojstva naveden Vič, Zg. Šiška, Polje, itd...). Poleg Osrednjeslovenske regije, po številu oseb prednjačita še Gorenjska statistična regija in Statistična regija Jugovzhodna Slovenija. Kot razlog lahko navedemo, da gre to za območji, ki mejita oz. sta v bližini Ljubljane. Pri mestih iz katerih izvira največ oseb, ki so se priselile na obravnavano območje pričakovano prednjačijo večja mesta – tista, ki so bila tudi lokalni centri.

Statistična regija	Število naselij	Število oseb	Najpogostejše mesto izvora	Število oseb iz najpogostejšega mesta izvora
Pomurska	13	27	Bakovci	4
Podravska	27	61	Maribor	13
Koroška	9	14	Brusnice	4
Savinjska	54	144	Celje	11
Zasavska	8	41	Trbovlje, Zagorje	14
Spodnjeposavska	29	83	Št. Jernej (dan. Šentjernej)	11
Jugovzhodna Slovenija	65	174	Novo mesto	14
Osrednjeslovenska	93	1195	Ljubljana	929
Gorenjska	63	202	Kranj	19
Notranjsko-kraška	20	38	Planina	6
Goriška	12	21	Šmarje	4
Obalno-kraška	6	11	Ajdovec	4

Tabela 3: Prikaz podatkov po statističnih regijah

Slika 1: Kartografski prikaz kraja rojstva obravnavanih oseb na podlagi statističnih regij

Karta prikazuje območja iz katerih izvirajo obravnavane osebe. Veliko faktorjev, ki nakazujejo razloge za selitev v Ljubljano lahko razberemo iz karte. Jasno je prikazano, da se je največ oseb priselilo iz tistih območij, ki se nahajajo bližje. Statistična regija Jugovzhodna Slovenija, Gorenjska statistična regija in Savinjska statistična regija mejijo na Osrednjeslovensko statistično regijo, kjer se nahaja Ljubljana, kamor so se priselile osebe. Bolj ko se oddaljujemo od preučevanega območja, manj oseb se priseli. Razlog je zagotovo tudi v razdalji. Iz koroške, ki je imela najslabše prometne povezave z Ljubljano, se je tudi odselilo najmanj ljudi. Karta tudi jasno kaže, da so se osebe priseljevale v Ljubljano večinoma iz vzhoda. Razlog zato je politična situacija, ki se je oblikovala po koncu prve svetovne vojne, ko je s podpisom Rapalske pogodbe območje, kjer se danes nahajajo Goriška, Obalno-kraška in Notranjsko-kraška (ter tudi del Osrednjeslovenske in Gorenjske) statistična regija pripadala Italiji. Zaradi političnih razmer je bilo tudi odseljevanje iz Italije in priseljevanje v Jugoslavijo močno omejeno. Kljub temu, da je med podpisom Rapalske pogodbe in popisom prebivalstva, ki smo ga obravnavali minilo samo dobro desetletje, pa so rezultati omejevanja priseljevanja že opazni.

Po majhni številki priseljenih oseb v Ljubljano izstopa Zasavska statistična regija. Razloga sta dva: dober gospodarski razvoj območja, ki je temeljil na železnici in izkopu premoga ter majhnosti statistične regije. Preučevanje razlik v preseljevanju tu temelji podlagi umetno določenih meja posameznih statističnih regij. Glede na to, da je bila ekonomska in prebivalstvena slika (ki sta bili eni izmed osnov za določitev statističnih regij) v času popisa precej drugačna, kot ob času oblikovanja statističnih regij, bi območje Zasavja kljub vsemu moralo imeti procentualno večji delež oseb, ki so se priselile na obravnavano območje v primeru, da bi izbrali drugačno metodo. V tem primeru bi bila najbolj ustrezna metoda za ugotavljanje iz katerega območja so se osebe priselile, računanje le-tega na podlagi priseljenega števila oseb na kvadratni kilometer. Na ta način bi dobili območja, kjer je gostota preseljevanja večja kot drugje. Vendar je ta metoda iz časovnega in organizacijskega vidika precej počasna in dolga. Rezultati bi se sicer malo drugače prerazporedili, vendar smeri migracij in najpomembnejše ugotovitve ostanejo iste.

4 TRETJI DEL ANALIZE

Ta del analize je zajemal obravnavo tistih oseb, katerih rojstni kraj je bil izven meja današnje Republike Slovenije. Same številke in deleži so predstavljeni že pri prvem delu analize. Tu so nas zanimale predvsem posebnosti. Poleg kraja rojstva smo se osredotočili še na obravnavo narodnosti in jezika teh oseb. Zanimale so nas predvsem kombinacije. Iz tega lahko predvidevamo ali gre to za osebe, ki so zaradi ozemeljskih sprememb v letih in desetletjih pred popisom živele znotraj teritorialnih meja takratne skupne države ali kakršne koli druge tvorbe, zaradi česar bi se lahko opredelili drugače. Druga možnost pa je, da gre za priseljence, ki so tu že toliko časa, da so ponotranjili vrednote in kulturo svoje nove države. Tovrstne osebe se jasno ločujejo od tistih, ki so v času popisa tu živeli zaradi službenih ali kakršnih koli drugih obveznosti in razlogov, ki niso predvidevali tu ustalitve za nedoločen čas ali pa so se priselili še nedolgo nazaj in se kot državljani nekatere druge države opredeljujejo tudi na podlagi jezika in narodnosti.

V spodnji tabeli so tako našteje vse osebe, ki prihajajo iz tujih držav. Število oseb, ki prihajajo iz posamezne države smo razdelili še na podlagi narodnosti, katera jasno izraža pripadnost posameznika do določenega naroda. Večina oseb se je tako opredelila kot jugoslovanske narodnosti. To nakazuje, da so velik del svojega življenja živeli znotraj ozemlja Jugoslavije, vendar so nato zaradi ozemeljskih sprememb ostali izven svoje matične države. Kot nasproten primer velja izpostaviti veliko število oseb, ki so imele kot kraj rojstva opredeljen Trst, Italija. To mesto nikoli ozemeljsko ni pripadalo Jugoslaviji oz. kateri koli drugi južno-slovanski tvorbi, vendar gre za tipično obmejno italijansko mesto. Posebnost Trsta je bilo veliko število priseljenih družin iz slovenskega in jugoslovanskega območja zaradi boljših ekonomskih pogojev. Zaradi tega se je tudi uveljavil izraz »največje slovensko mesto,« čeprav to dejansko nikoli ni bilo. Druga in mogoče tudi tretja generacija teh priseljencev se je nato v določeni fazi preselila na naše obravnavano območje in se je opredeljevala kot Jugoslovana in znala govoriti slovensko, čeprav je bila rojena v Italiji. Kot posebnost velja izpostaviti Rusijo, kjer so se osebe, verjetno priselile kot begunci po revoluciji.

Težave oz. dileme pri opredelitvi in analizi krajev rojstev oseb so se pojavile za države, ki mejijo na Slovenijo, vendar se je meja v preteklosti večkrat spremenila (Avstrija, Italija). Kjer je bilo kot kraj rojstva napisano zgolj ime države smo to upoštevali, kljub temu, da smo zaradi drugačnih meja lahko nehote kakšno osebo obravnavali napačno. Vendar tu žal nismo imeli nobenih drugih indicov in parametrov, kako bi tem osebam drugače določili lokacijo izvora in

ugotovili ali bi se ob današnji teritorialni razdelitvi še vedno nahajali na isti strani meje, kot v času popisa. Dileme so se pojavile pri izjemno majhnem številu krajev (1%). Pri obravnavani osebi je bilo za kraj rojstva zapisano »Žabnica/Avstrija.« Kraj Žabnice (ita. *Camporosso*) se nahaja na ozemlju današnje Italije, na območju tromeje pri Trbižu v Italiji. To območje je pred letom 1918 pripadalo Avstro-Ogrski, zaradi česar bi lahko popisana oseba tako izrazila svojo pripadnost državi. Oseba je s slovensko verzijo imena sicer sporočila svojo pripadnost državi, vendar je bila jasno zapisana tudi država izvora in zaradi tega sem omenjeno osebo obravnaval kot tujca. Podoben, vendar še malo bolj zapleten primer je bil »Pulj/Italija.« Pulj (hrv. Pula) je ponovno slovenska verzija imena, vendar je celotna Istra v času popisa pripadala Italiji. To lahko pojasni tudi pripis Italija. Ker se kraj nahaja na ozemlju današnje Hrvaške, sem osebo obravnaval kot Hrvata. Ker je bilo tovrstnih primerov res izjemno malo, tudi posamezen napačno obravnavan primerek ne pokvari statistične verjetnosti vzorca in celotne obravnavane baze podatkov.

Država rojstva	Število	Narodnost	Jezik
Avstrija	50	jugoslovanska	slovenski
	11	nemška	nemški
	5	jugoslovanska	nemški
	1	jugoslovanska	hrvaški
	1	jugoslovanska	ruski
Bivša Jugoslavija	32	jugoslovanska	hrvaški
	20	jugoslovanska	slovenski
	9	jugoslovanska	srbski
	2	češka	češki
	1	ruska	italijanski
	1	jugoslovanska	češki
Brazilija	1	jugoslovanska	slovenski
Češkoslovaška	10	češka	češki
	3	jugoslovanska	slovenski
	3	jugoslovanska	nemški
	2	jugoslovanska	češki
	2	nemški	nemški
Italija	216	jugoslovanska	slovenski
	5	jugoslovanska	nemški
	4	slovenska	slovenski
	2	jugoslovanska	hrvaški
	1	italijanska	slovenski
	1	češka	češki
	1	italijanska	italijanski
	1	nemška	nemški
Madžarska	1	jugoslovanska	slovenski
	1	jugoslovanska	madžarski

	1	češka	slovenski
Nemčija	6	Jugoslovanska	slovenski
	2	Nemška	nemški
Romunija	1	Jugoslovanska	nemški
	1	Češka	češki
Rusija	26	Ruska	ruski
	5	Jugoslovanska	ruski
ZDA	6	Jugoslovanska	slovenski
	1	Slovenski	slovenski

Tabela 4: Narodnost in jezik po državah rojstva

Poleg prevladujoče narodnosti in jezika nas je zanimal tudi delež le-tega v primerjavi s celoto. Iz spodnje tabele tako lahko razberemo, da pri večini držav je prevladujoča narodnost jugoslovanska, jezik pa slovenski. Delež pri tovrstnih državah se giblje povečini nad 70%. V državah bivše Jugoslavije je prevladujoč jezik hrvaški (49,2%), kar jasno kaže, da v tem primeru ne gre za Slovence, ki so se vrnili v svojo državo, ampak, da gre za Hrvate. Načrtno mešanje jugoslovanskega prebivalstva je bilo zelo pogosto povezano z službovanjem v različnih službah državne uprave (npr. vojska, policija, sodstvo, uradništvo, učiteljstvo,...). Kot posebnost bi izpostavil osebe, ki niso bile rojene v Evropi (ZDA, Brazilija), vendar so se po narodnosti opredelili kot Jugoslovani, jezik pa slovenščina.

Takih oseb sicer ni bilo veliko, vendar jasno kaže tudi na primere vračanja v matično domovino, kot druga ali še starejša generacija, ki je bila že rojena v tujini. Tu žal operiramo s precej majhnim številom teh oseb, zato o nekakšnih trendih ali obratnih migracijskih tokovih ne moremo govoriti.

Država rojstva	Skupaj	Prevladujoča narodnost/jezik	Število	Delež prevladujoče narodnosti/jezika(%)
Avstrija	68	jugoslovanska/slovenski	50	73,5
Bivša Jugoslavija	65	jugoslovanska/hrvaški	32	49,2
Brazilija	1	jugoslovanska/slovenski	1	100
Češkoslovaška	20	češka/češki	10	50
Italija	231	jugoslovanska/slovenski	216	93,5
Madžarska	3	jugoslovanska/slovenski	1	33,3
Nemčija	8	jugoslovanska/slovenski	6	75
Romunija	2	jugoslovanska/nemški	1	50
Rusija	31	ruska/ruski	26	83,9
ZDA	7	jugoslovanska/slovenski	6	85,7

Tabela 5: Prevladujoča narodnost/jezik

5 SKLEP

Pri analizi kraja rojstev obravnavanih oseb sem poskušal čim bolj natančno določiti lokacijo ali pa vsaj območje izvora. Zaradi tega sem analizo zasnoval v dveh korakih, tako, da sem ločeno obravnaval osebe rojene v Sloveniji in ostale osebe, ki za katere so bile navedene druge države rojstva. Ločeno sem želel nato z dodatnimi analizami določiti kraj in območje izvora za osebe rojene na območju današnje Slovenije, rezultate pa sem zaradi lažje predstavnosti in primerjave prikazal po statističnih regijah. Tu zlahka opazimo vzorec priselitev na preučevano območje, ki se smiselno sklada z migracijskimi teorijami in vzorci. Z analizami sem želel ugotoviti tudi nekaj več značilnosti o osebah, pri katerih je bil kraj rojstva naveden tuj kraj ali pa druga država. Tu sem v analizo vključil narodno in jezikovno opredelitev ter poskušal tako ugotoviti trend ali gre za popolne tujce, ki so se priselili na obravnavano območje, ali gre za osebe, ki so zaradi svoje preteklosti na različne načine vezani na obravnavano območje in državo. Tudi tu se je pokazala povezava, da gre v večini primerov za osebe, ki so bile zaradi različnih razlogov rojene v tujini, vendar se je njihovo življenje, življenje sorodnikov ali pa prednikov v veliki meri navezovalo na slovensko in jugoslovansko kulturo, jezik, narodnost in območje izvora.

Zaradi pomanjkanja ali pa neustreznosti nekaterih podatkov so pri analizi nekatere napake zagotovo prisotne, vendar so vse daleč od meja prevelikih statističnih odstopanj in posledično daleč od nedoslednosti in neustreznosti rezultatov.

Oddelek za zgodovino

Filozofska fakulteta

Univerza v Ljubljani

**ANALIZA SPOLNE STRUKTURE PREBIVALSTVA
IZBRANIH LJUBLJANSKIH ULIC V POPISU IZ LETA
1931**

Izbrana poglavja iz sodobne slovenske lokalne zgodovine

Avtor: Martina Sirk

Mentor: doc. dr. Bojan Balkovec

Ljubljana, 2015

UVOD

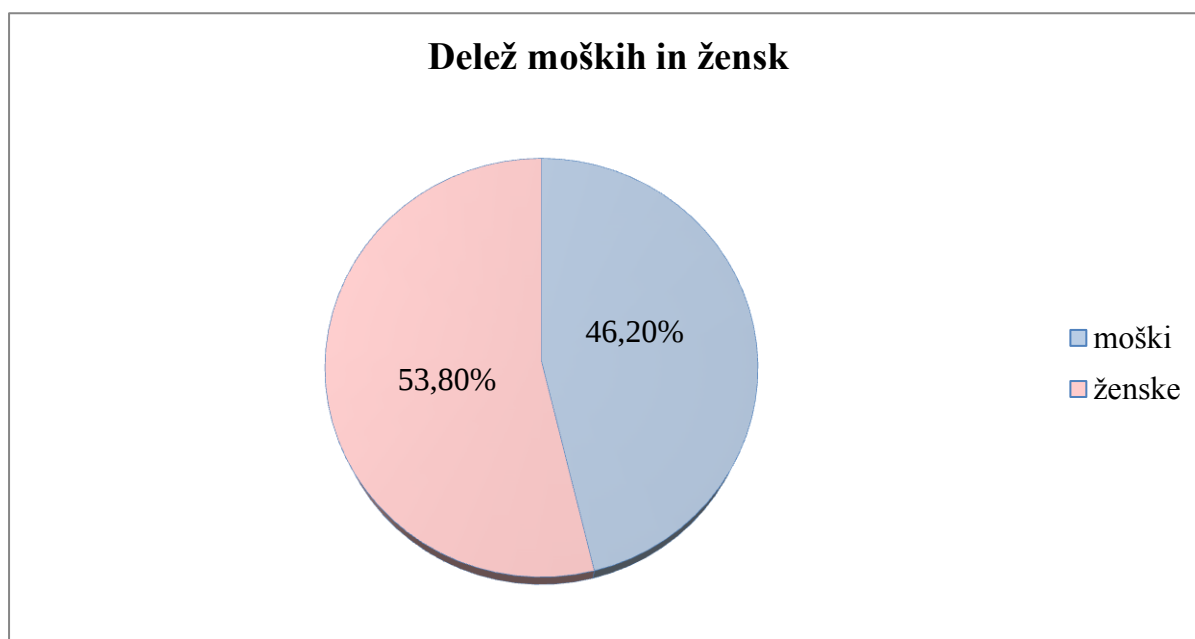
V nadaljevanju predstavljena analiza se osredotoča na spolno strukturo prebivalstva izbranih ljubljanskih ulic v popisu iz leta 1931.

Analize spolne strukture prebivalstva izbranih ljubljanskih ulic sem se lotila tako, da sem iz podatkov v Excelovi datoteki, z 2469 navedenimi osebami, izračunala delež prebivalstva moškega in delež prebivalstva ženskega spola na splošno v izbranih ulicah ter v vsaki ulici posebej. V nadaljevanju analize sem izračunala posebej še delež moških glede na stan ter delež žensk glede na stan, oblikovala starostno piramido prebivalstva izbranih ljubljanskih ulic iz leta 1931, izračunala delež dijakov in dijakinj ter delež izhodiščnih oseb glede na spol. Dodala sem še izračun deleža podnajemnikov glede na spol ter naredila analizo imen prebivalcev, udeleženih v popisu, ter pri vseh izračunih izdelala grafikone, ki grafično prikazujejo rezultate analize.

DELEŽ MOŠKEGA IN DELEŽ ŽENSKEGA PREBIVALSTVA

Pri analizi sem od začetnih 2469 popisanih oseb izključila deset elementov, pri katerih spol ni bil naveden oziroma se ga ni dalo razbrati iz imen. Pri dveh od teh je pisalo, da je potreben izbris (brez nobenega drugega podatka), pri ostalih osmih izključenih pa je bil edini zabeležen podatek FILE_NAME.

Delež moških v popisu znaša nekaj manj kot 54% vsega prebivalstva, delež žensk pa nekaj več kot 46% vsega prebivalstva, kar je razvidno na Sliki 1.

Slika 1 : Delež moških in žensk

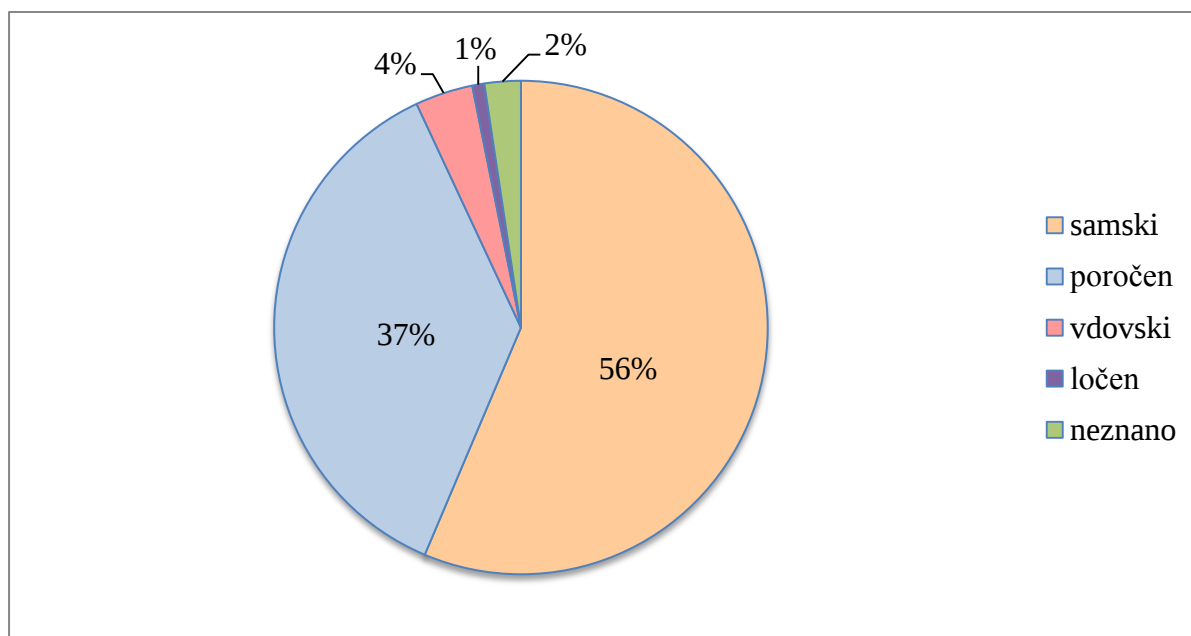
Iz spodnje tabele je razvidno, da na vseh izbranih ulicah prevladujejo ženske. Nekoliko več je moških kot žensk je le na Vodnikovi cesti. Delež moških in žensk je enak pri osebah popisanih na Mali čolnarski ulici.

Ime ulice	skupaj	moški	ženske	delež moških v %	delež žensk v %
Krakovska ulica	148	63	85	42.57	57.43
Krakovski nasip	152	66	86	43.42	56.58
Lepodvorska ulica	257	123	134	47.86	52.14
Mala čolnarska ulica	78	39	39	50.00	50.00
Masarykova cesta	299	140	159	46.82	53.18
Medvedova cesta	65	28	37	43.08	56.92
Mesarska cesta	98	42	56	42.86	57.14
Podmilščakova ulica	201	95	106	47.26	52.74
Pot na Rakovo jelšo	113	56	57	49.56	50.44
Rožna ulica	330	155	175	46.97	53.03

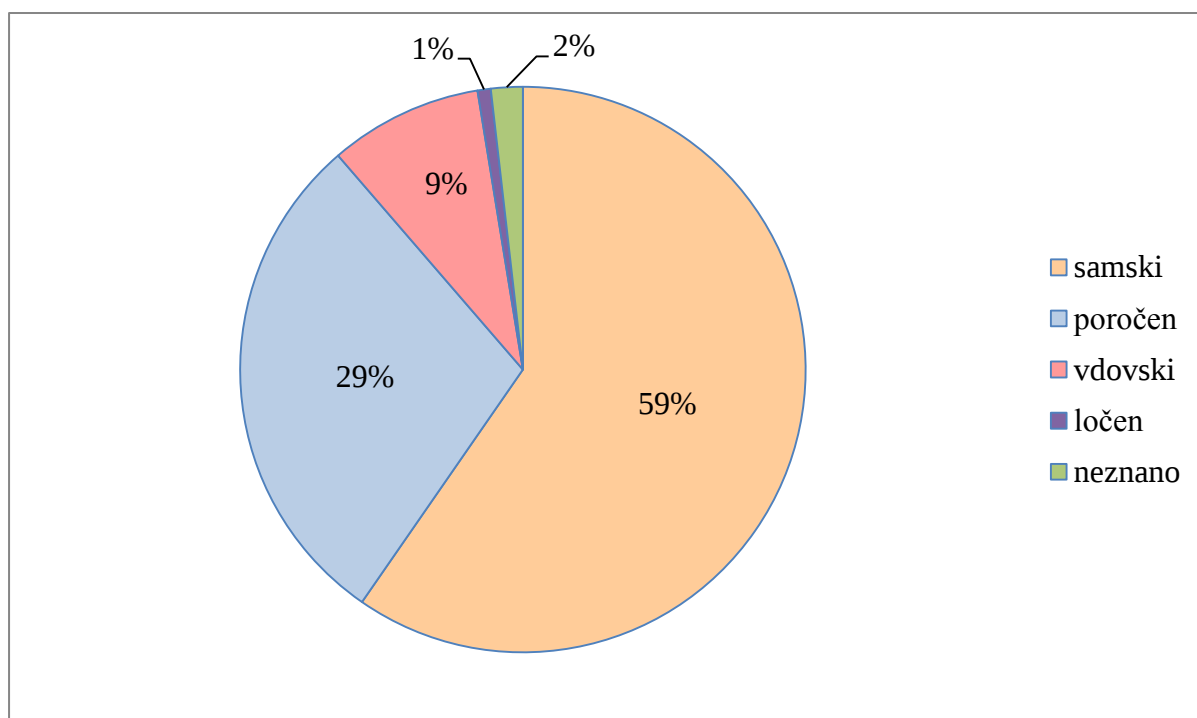
Streliška ulica	299	121	178	40.47	59.53
Velika čolnarska ulica	187	91	96	48.66	51.34
Vodnikova cesta	232	117	115	50.43	49.57

DELEŽ MOŠKIH IN DELEŽ ŽENSK GLEDE NA STAN

Pri analizi moških in žensk glede na stan je v primerjavi med enim in drugim spolom na grafikonih (Slika 2 in Slika 3) opaziti naslednje: za kar 3% je večji delež samskih žensk od samskih moških, delež poročenih je izrazito večji pri moških (37%) kot pri ženskah (29%). Med popisanimi osebami je odstotek ločenih enak tako pri moških kot pri ženskah, znaša pa 1%. Očitna je razlika med vdovami in vdovci, kar je lahko tudi posledica dejstva, da ženske dosežajo višje starosti (glej prebivalstveno piramido na naslednji strani).

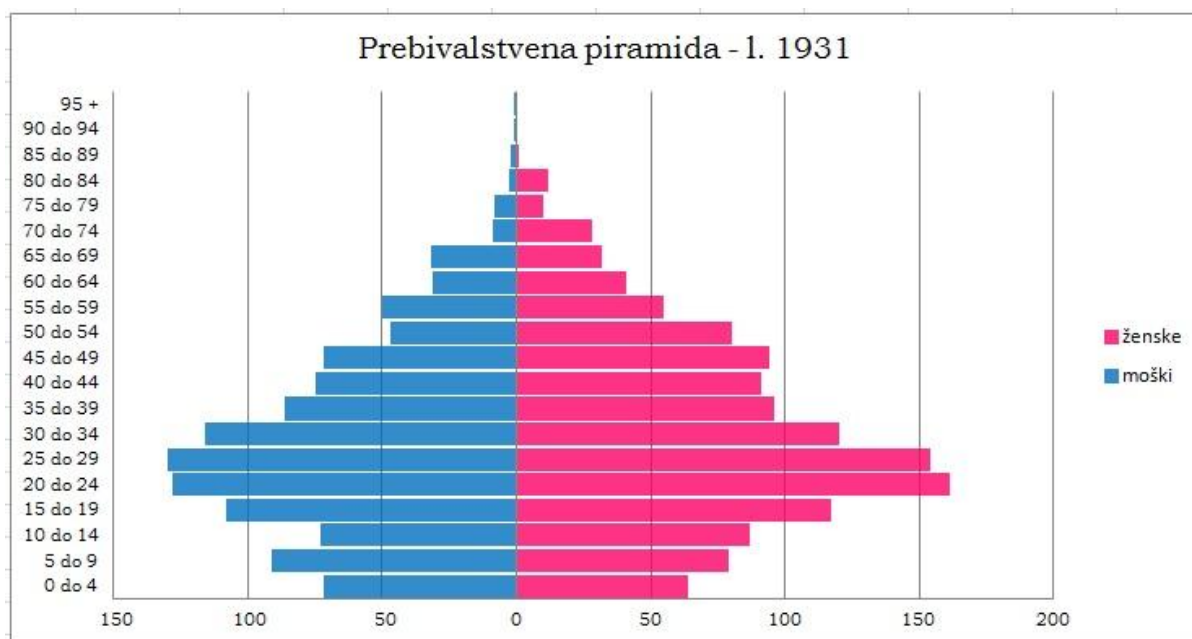

Slika 2 : Delež žensk glede na stan

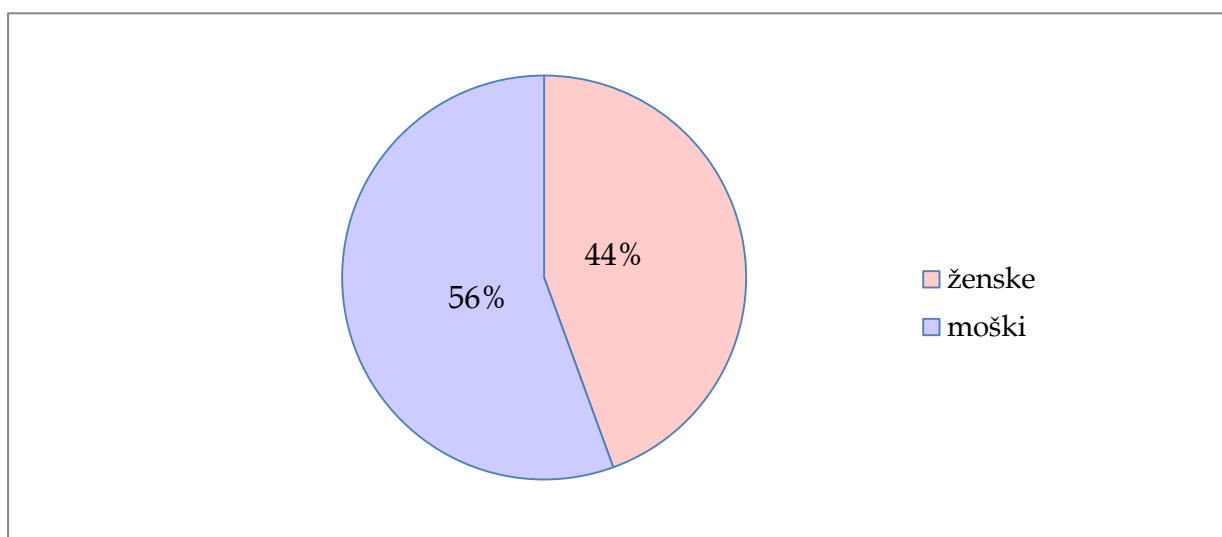
Slika 3 : Delež moških glede na stan

PREBIVALSTVENA PIRAMIDA

Iz prebivalstvene piramide, ki prikazuje sestavo prebivalstva izbranih ljubljanskih ulic iz leta 1931 je razvidno očitno večje število žensk, starih med 20 in 29 let. Iz prebivalstvene piramide lahko razberemo, da je število žensk iz starostnih kategorij 20–24 let ter 25–29 let starosti večje od 300, število moških iz istih starostnih kategorij pa znaša okoli 250. Prebivalstvena oziroma starostna piramida ima obliko žare, kar pomeni, da največji del prebivalstva predstavlja zrelo prebivalstvo, rast prebivalstva pa je umirjena. Piramida je spodaj ožja, zaradi zmanjševanja števila otrok. Iz zgornje starostne piramide lahko razberemo, da se je število otrok začelo manjšati kmalu po letu 1910, torej po nastopu prve svetovne vojne. Prav prva svetovna vojna pa je lahko vzrok manjšega števila moških v primerjavi s številom žensk v zrelem obdobju, saj bi manjše število moških lahko pomenilo to, da je vojna povzročila med vojaki veliko smrtnih žrtev.

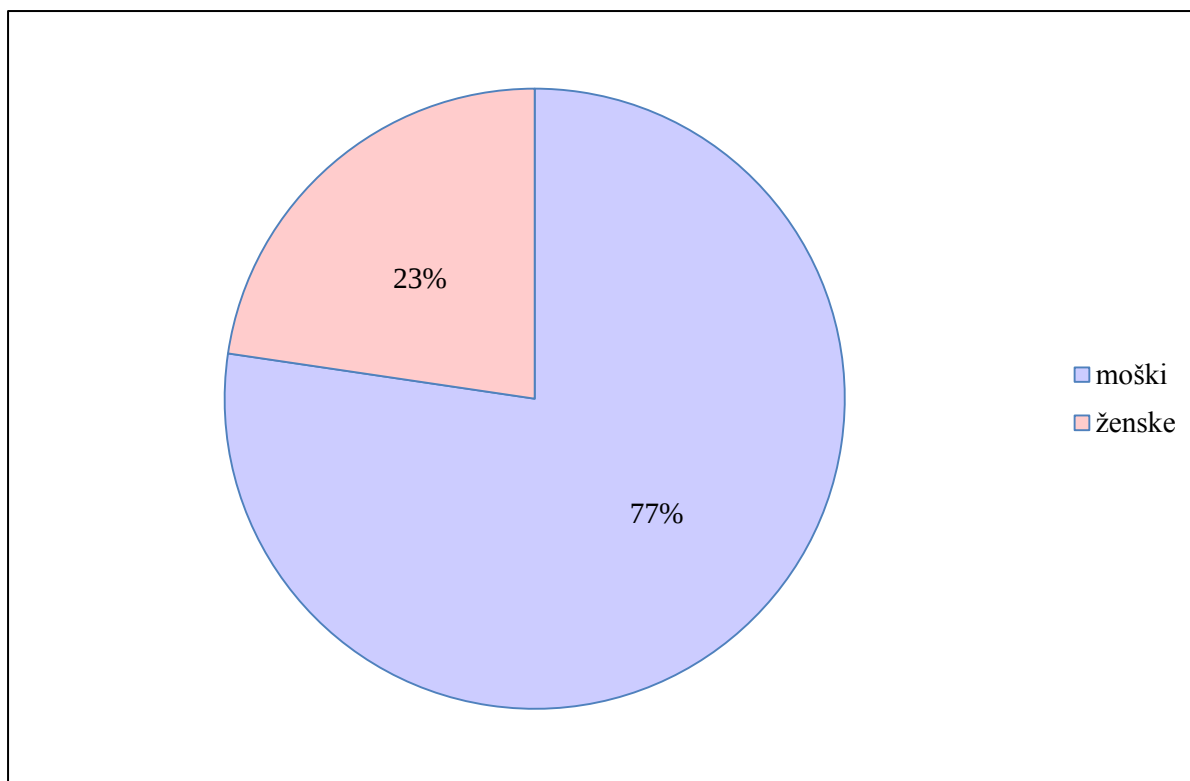
DELEŽ DIJAKOV GLEDE NA SPOL

Slika 4 : Delež dijakov glede na spol

Slika 4 prikazuje deleža dijakov in dijakinj. Opazimo, da je bilo l. 1931 v izbranih ljubljanskih ulicah med dijaki več moških kot žensk. Tega ali so se otroci in njihovi starši odločali za nadaljnje šolanje otrok (tako fantov kot deklet) in ali jim je bilo to finančno omogočeno, se iz prebivalstvene piramide ne da razbrati. Ker je število otrok (fantov in deklet) starih od 15 do 19 let približno enako, bi lahko iz starostne piramide napačno sklepali, da je delež šolajočih se približno enak. Iz podrobnejše analize pa ugotovimo, da temu ni tako. Delež moških dijakov je za 6% večji od odstotka ženskih dijakinj.

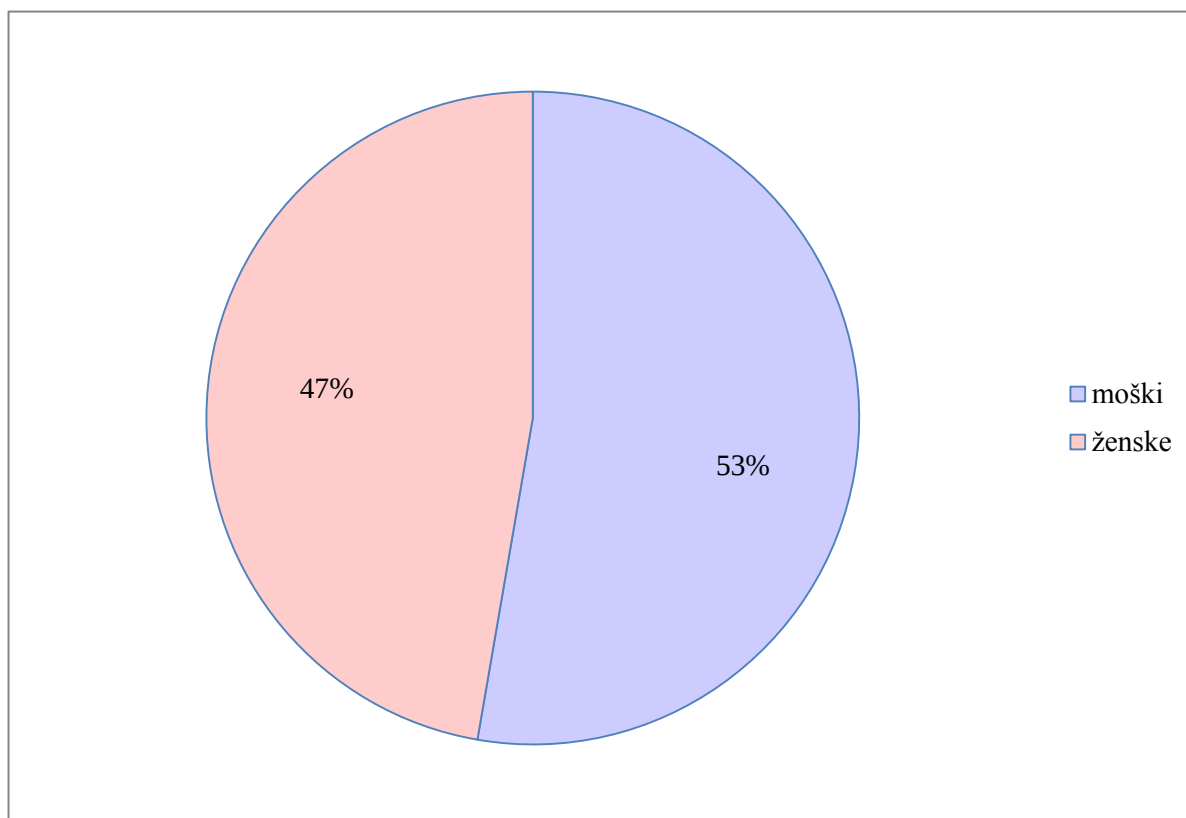
DELEŽ IZHODIŠČNIH OSEB GLEDE NA SPOL

Slika 5 : Delež izhodiščnih oseb glede na spol

Analiza izhodiščnih oseb glede na spol je podala rezultate, prikazane na Sliki 5. S 77% prevladujejo izhodiščne osebe moškega spola. Tak rezultat priča o izrazito patriarhalno urejeni družbi. V največ primerih, ko se kot izhodiščna oseba pojavi ženska, je ta ženska vdova.

DELEŽ PODNAJEMNIKOV GLEDE NA SPOL

Slika 6 : Delež podnajemnikov glede na spol

Slika 6 prikazuje tortni grafikon z deležem podnajemnikov po spolu. Med podnajemniki je 53% moških in 47% žensk.

ANALIZA IMEN

10 najpogostejših moških in ženskih imen ²			
moško ime	število oseb z imenom	žensko ime	število oseb z imenom
Franc	124	Marija	247
Ivan	109	Ana (Anica)	72 (21)
Josip	72	Frančiška	52
Anton	61	Ivana (Ivanka)	42 (22)
Alojzij	52	Angela	36
Janez	38	Antonija	35
Jožef	35	Josipina	29
Karol	27	Franja	26
Marjan (Marijan)	22	Terezija	26
Pavel	15	Alojzija	23

Najzanimivejša med vsemi analizami je analiza osebnih imen prebivalcev izbranih ljubljanskih ulic, ki bili udeleženi v popisu l. 1931. V zgornjih tabelah je navedenih 10 najpogostejših ženskih in 10 najpogostejših moških imen iz leta 1931 v Ljubljani ter 10 najpogostejših ženskih in 10 najpogostejših moških imen iz leta 2014 v Sloveniji. Opaziti je, da sta imeni, ki zasedata prvi mesti po pogostosti, tako med ženskami kot tudi med moškimi, enaki. Tako v Ljubljani leta 1931, kot tudi danes na območju celotne države živi največ moških z imenom Franc ter žensk, z imenom Marija. Na tabeli, ki prikazuje pogostost imen v Sloveniji (l. 2014) še vedno najdemo imena, ki so bila na vrhu tabele pogostosti v Ljubljani (l.

10 najpogostejših moških in ženskih imen ³			
moško ime	število oseb z imenom	žensko ime	število oseb z imenom
Franc	26630	Marija	62299
Janez	22793	Ana	27285
Anton	19266	Maja	13380
Ivan	19216	Irena	12366
Jožef	17465	Mojca	11415
Marko	17261	Mateja	10499
Andrej	17161	Nataša	10160
Jože	14891	Nina	10095
Marjan	12781	Barbara	9554
Peter	12615	Andreja	9498

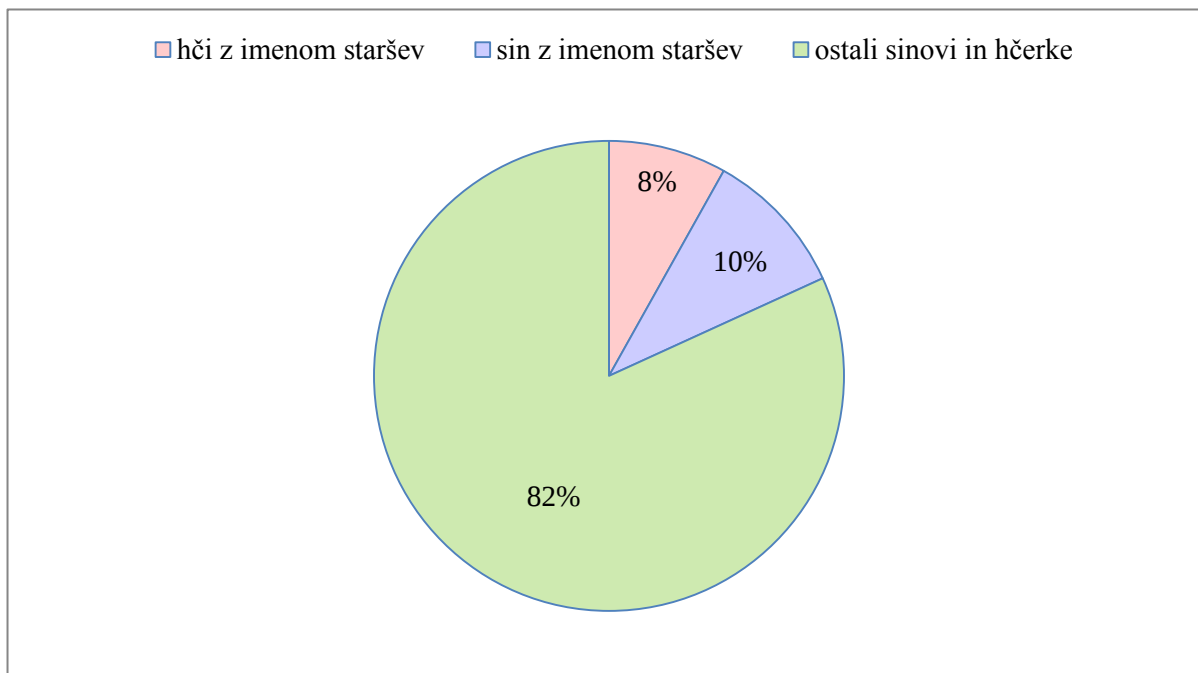
1931). Med moškimi imeni so to: Ivan, Janez, Anton, Jožef in Marjan, med ženskimi pa je

² V tabeli so prikazani podatki popisa prebivalstva v letu 1931, iz za analizo izbranih ljubljanskih ulic.

³ V tabeli so prikazani podatki, ki so v letu 2014 veljali za celotno območje Republike Slovenije. Vir: SURS – Najpogostejša imena prebivalcev. URL: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/SaveShow.asp> (Citirano: 6. 5. 2015).

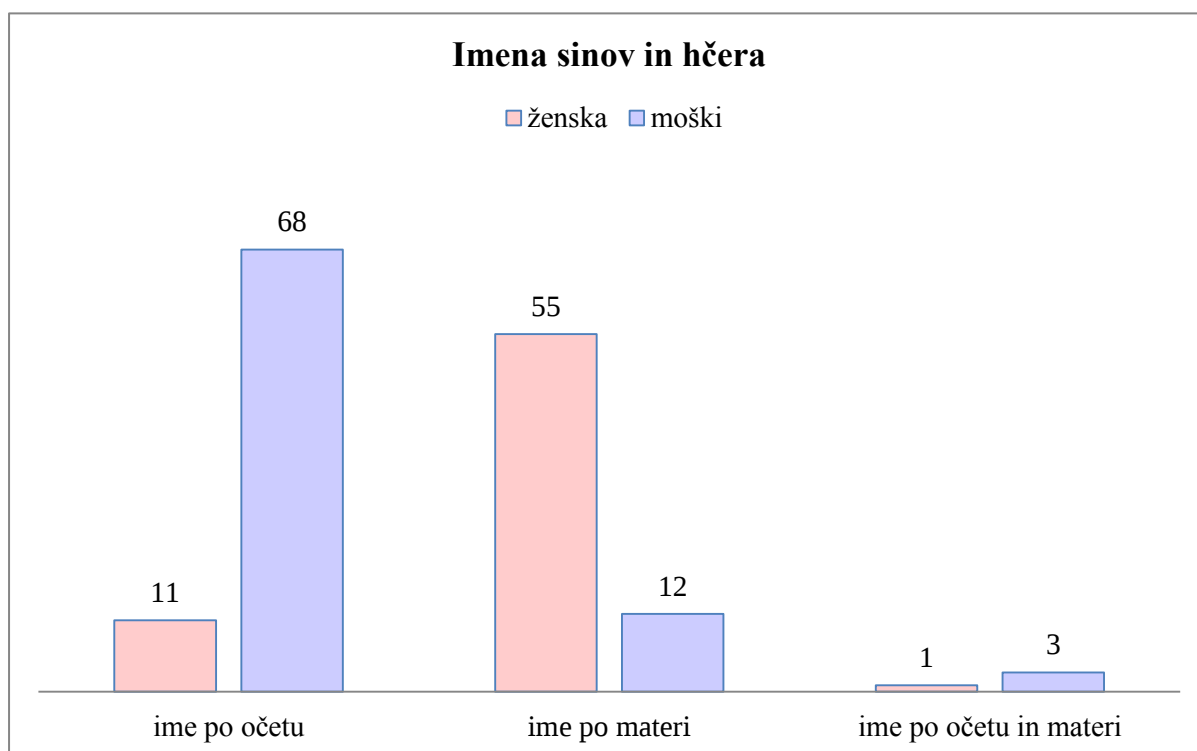
poleg imena Marija najti le še ime Ana. Med ženskimi imeni, po pogostosti, ime Marija močno prevladuje, pred ostalimi tako leta 1931 v Ljubljani, kot tudi danes v Sloveniji.

V preteklosti je bil pojav poimenovanja otrok po starših pogostejši kot je danes. Iz Slike 7 lahko razberemo, da je imelo kar 18% otrok ime enega ali pa v redkih primerih celo ime obeh staršev. 8% je hčera z imenom staršev, 10% pa sinov z imenom staršev. Pojavljajo se tudi posamezni primeri, ko ima otrok ime starega starša.

Slika 7 : Poimenovanje otrok po starših.

Stolpčni grafik na Sliki 8 prikazuje pogostost poimenovanja hčera in sinov po očetu, hčera in sinov po materah ter hčera in sinov po obeh starših. Najpogosteje se je pri analizi pojavil primer, da je sin dobil ime po očetu, hči pa ime po materi. Prava redkost pa je, da otrok dobi ime po obeh starših. Pri analizi popisa prebivalstva iz leta 1931 sem naletela na štiri primere poimenovanja otroka po obeh starših. In sicer so starši poimenovali otroke tako: Anton in Antonija sta sina poimenovala Anton, Alojzij in Alojzija sta sina poimenovala Alojzij, Franc in Frančiška pa sta hčeri dala ime Franja. Zasledila sem tudi primer, ko sta starša Ivan in Marija sina poimenovala Ivan Marjan.

Slika 8 : Imena otrok po očetu, po materi oziroma po obeh starših.

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za zgodovino

**STAROSTNA STRUKTURA PREBIVALSTVA
IZBRANIH LJUBLJANSKIH ULIC V POPISU IZ LETA
1931**

Izbrana poglavja iz sodobne slovenske lokalne zgodovine

Avtor: Sebastjan Sitar

Mentor: doc. dr. Bojan Balkovec

Ljubljana, 2015

KAZALO

1. UVOD.....	60
2. STAROSTNA PIRAMIDA.....	61
3. STAROSTNA SESTAVA PREBIVALCEV TUJE NARODNOSTI	62
4. STAROST GLEDE NA STAN.....	63
5. STARŠI IN OTROCI	66
6. SKLEP	68

1. UVOD

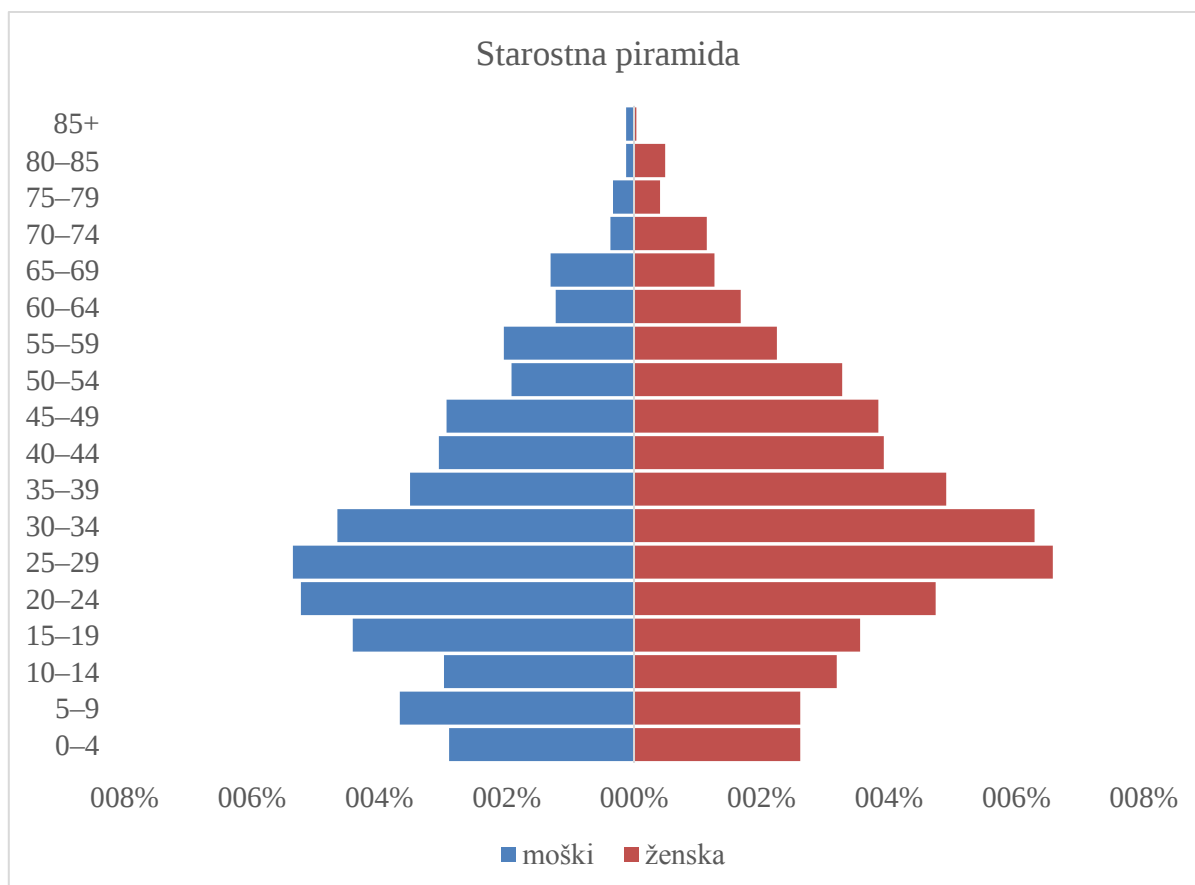
Analiza, ki sem jo opravil, vsebuje podatke, zbrane na podlagi popisa prebivalstva v Ljubljani v letu 1931. V analizo je vključenih 2.468 oseb iz naslednjih ljubljanskih ulic: Krakovski nasip, Krakovska ulica, Lepodvorska ulica, Medvedova cesta, Pot na Rakovo jelšo, Velika Čolnarska ulica, Vodnikova cesta, Mala Čolnarska ulica, Mesarska cesta, Masarykova cesta, Podmilščakova ulica, Rožna ulica in Streliška ulica. Vzorec je dovolj velik, da lahko predvidevamo okvirno starostno strukturo Ljubljane.

V nadaljevanju predstavljam starostno piramido, ki sem jo izoblikoval na podlagi pridobljenih podatkov, starostno strukturo po narodnosti, povprečno starost prebivalstva glede na stan (samski, ovdoveli, ločeni, poročeni), starost očeta in matere ob prvem otroku, starostna razlike med otroci ter število rojstev po mesecih.

Za analiziranje sem uporabil program Excel in s pomočjo filtriranja podatkov sem zbral sledeče rezultate.

2. STAROSTNA PIRAMIDA

Starostna piramida prebivalstva Ljubljane v letu 1931 zajema 2.448 prebivalcev. Iz analize je izvzetih 20 oseb, ki niso imele navedenih pravih letnic rojstva, kar je lahko posledica napake pri analiziranju podatkov ali pa je napako napravil popisovalec leta 1931.

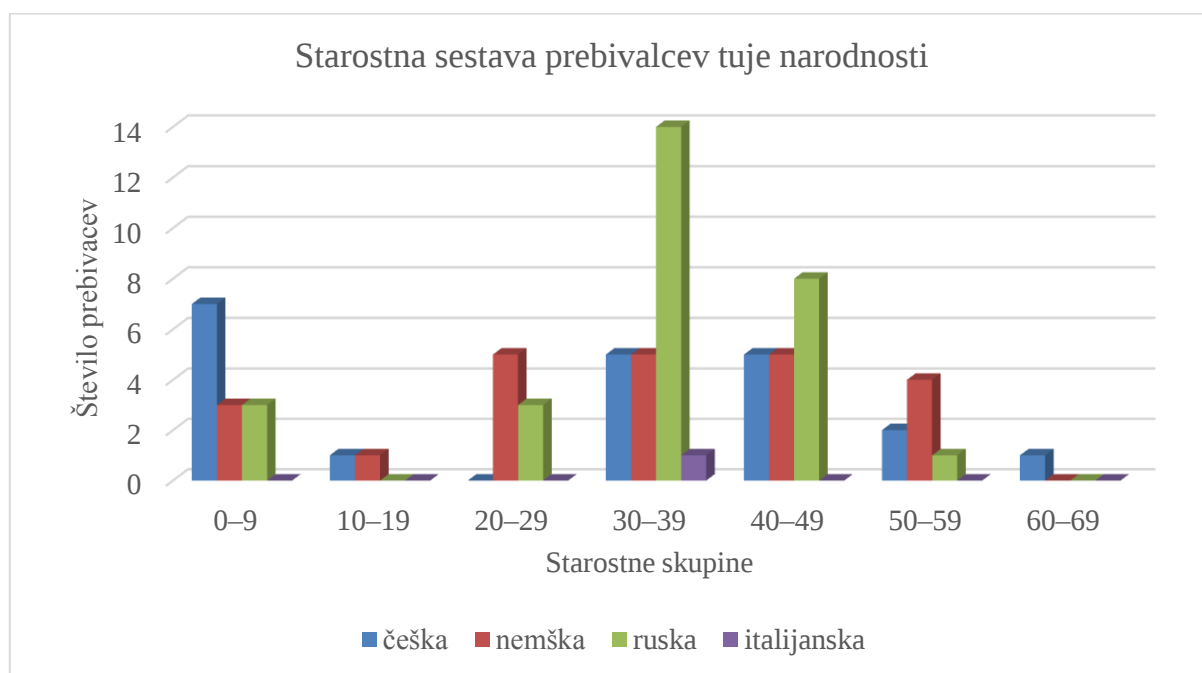
Graf 12: Starostna piramida, Ljubljana 1931

Iz starostne piramide lahko razberemo, da je delovno aktivno prebivalstvo najštevilčnejše. Pri mlajših generacijah lahko vidimo, da je število žensk in moških sorazmerno enako, v določenih starostnih skupinah pa prevladujejo moški. Po 25. letu pa se struktura obrne in beležimo večje število žensk, ponekod je razlika 1,6 %. Večje število žensk bi lahko pripisali 1. svetovni vojni, ki je terjala številne žrtve vojakov. Zelo nizek je tudi odstotek prebivalstva nad 80 let, zajema namreč komaj 0,77 %. Za primerjavo naj podam predviden odstotek za leto 2031, ki ga je preračunal Statistični urad Republike Slovenije, ta znaša 6,0 % prebivalstva. To kaže na dvig življenjskega standarda v zadnjih 100 letih.

Povprečna starost prebivalstva je 31,5 leta, in sicer v povprečju so ženske starejše – njihovo povprečje znaša 32,4 leta, medtem ko je povprečje moških 30,4 leta. Tudi po spolni strukturi prevladujejo ženske, in sicer za 7,7 %.

3. STAROSTNA SESTAVA PREBIVALCEV TZJE NARODNOSTI

Graf starostne sestave prebivalcev tujih narodnosti prikazuje število tujcev češke, nemške, ruske in italijanske narodnosti. V analizo je všteti 21 Čehov, 23 Nemcev, 29 Rusov ter 1 Italijan, ki so se ob popisu opredelili za našteje narodnosti. Največ mladih, starih do 20 let, predstavljajo Čehi, sledijo jim Nemci in Rusi. Ta skupina je pomembna za predvideno strukturo tujcev v prihodnosti (novi rodovi). V starostni skupini med 20. in 50. letom so najštevilčnejši Rusi, sledijo jim Nemci in Čehi ter Italijani. V strukturi starejšega prebivalstva, tj. nad 50 let, pa so najštevilčnejše zastopani Nemci, sledijo jim Čehi in Rusi.

Graf 13: Starostna sestava prebivalstva tuje narodnosti

4. STAROST GLEDE NA STAN

V analizi »*Starost glede na stan*« smo pregledali, kolikšna je povprečna starost moškega in ženske glede na stan. V prvi analizi smo pregledali povprečno starost samskih oseb. Analizirali smo 719 oseb, in sicer po kriteriju starejših od 21 let, kolikor je znašala starost polnoletnega državljana. Tako je povprečna starost znašala 34,3 leta. Ženske so v povprečju starejše in tudi številčnejše – povprečje znaša 36,8 leta (17,22 % prebivalstva), medtem ko je povprečen samski moški star 30,6 leta (11,91 % prebivalstva). V primerjavi z moškimi je kar 18,2 % več žensk samskih. Da je število samskih žensk večje od števila samskih moških, lahko sklepamo tudi na podlagi starostne piramide, s pomočjo katere smo ugotovili, da za 7,7 % več žensk kot moških.

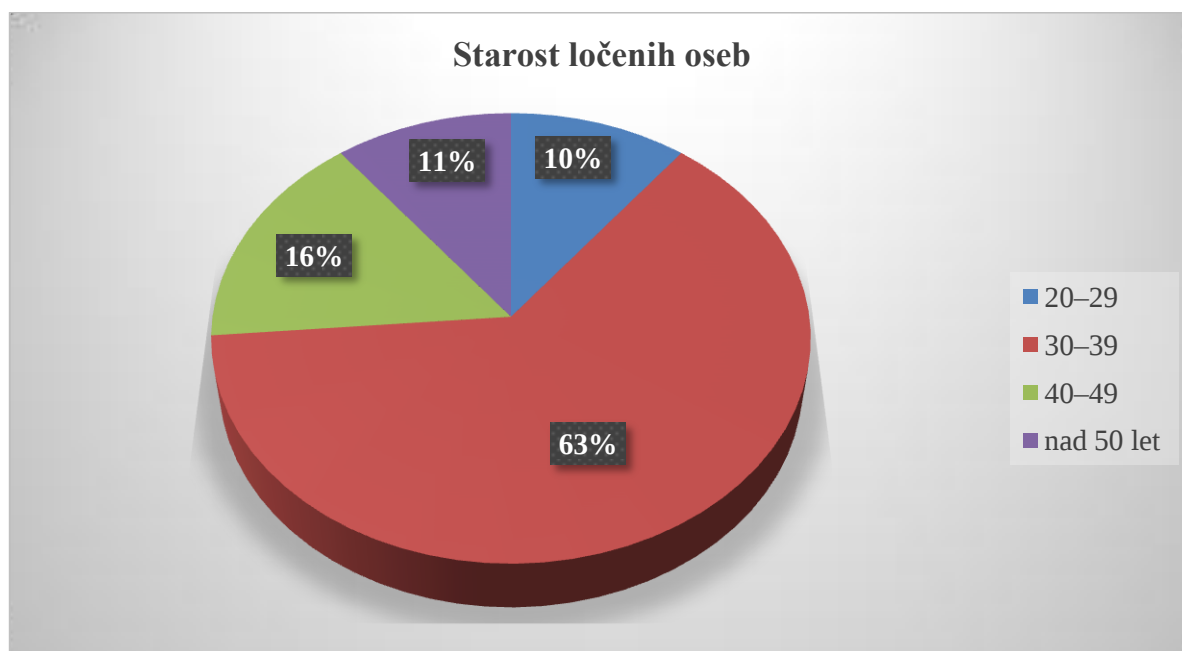
Drugačno strukturo pa zasledimo pri poročenih osebah. V analizo je všteti 801 poročenih oseb, od tega 384 (47,94 %) žensk ter 417 (52,06 %) moških, kar skupaj znaša 32,46 % vseh analiziranih prebivalcev. Povprečna starost poročene osebe znaša 42,38 leta, od tega je povprečna starost žensk 40,58 leta, medtem ko za moške znaša 44,04 leta. V nadaljevanju smo analizirali tudi starostno razliko med možem in ženo. Ogledali smo si primere 365 zakonskih parov. Ugotovili smo, da je le v 76 primerih ženska starejša od svojega moža, v 32 primerih ni starostne razlike in v kar 257 primerih – kar znaša 70,4 % – je moški starejši od svoje žene. V povprečju so v zakonu ženske starejše za 4,82 leta, medtem ko je to razmerje pri moških nekoliko večje, tj. 6,55 leta.

Kot nam prikazuje »*Graf 3*«, je starostna razlika med zakoncema v 84 % do 10 let. V 13 % ta znaša 11–20 let. V 3 % je starostna razlika med zakoncema večja od 20 let.

Graf 14: Starostna razlika v letih med zakoncema

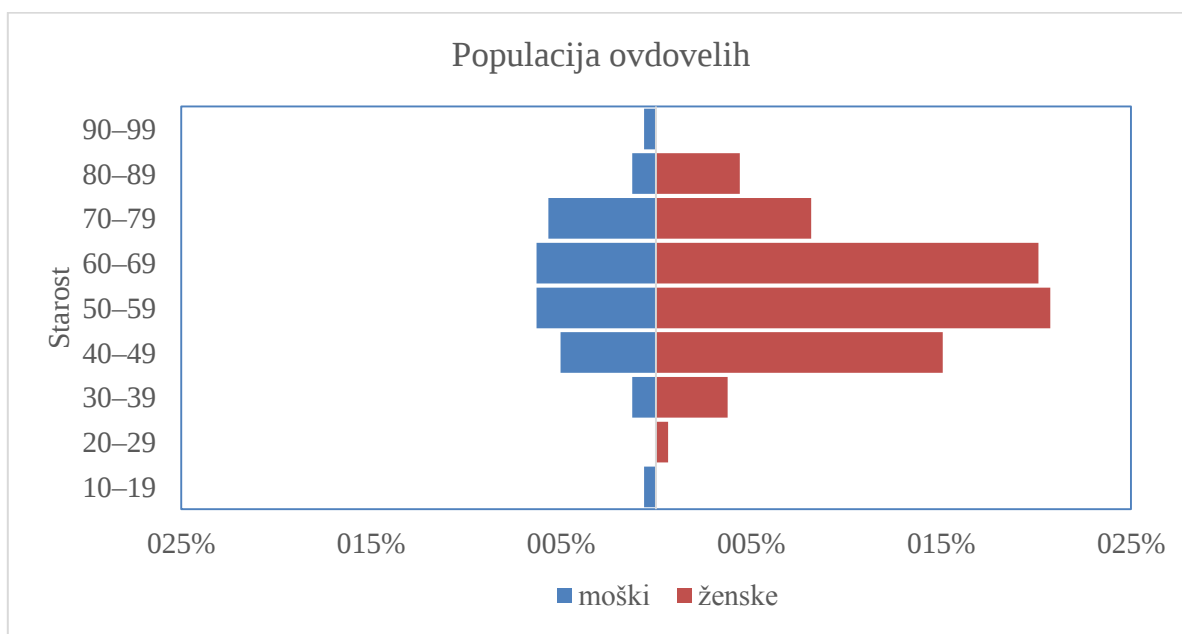
Ker je bilo prebivalstvo v večini katoliško, so bile ločitve zakoncev redke. A vendarle smo jih našli tudi v naših analizah. Tako smo v raziskavo vzeli 19 ločencev. Povprečna starost ločencev je 37 let. Na tej točki je treba omeniti, da podatki, kdaj je ločitev nastopila in razlogi zanjo niso znani. Povprečna starost ločenca znaša 37,8 leta, medtem ko je pri ženskah ta starost nekoliko nižja – 36,3 leta.

Graf 15: Starost ločenih oseb

V zadnjem delu smo analizirali ovdovele osebe. V analizo smo zajeli 158 oseb, kar znaša 6,4 % vsega analiziranega prebivalstva. Najmlajši vdovec je star 17 let, medtem ko je najstarejši star 92 let.

Iz spodnjega grafa (*Graf 5*), lahko razberemo, da je ženskih vdov občutno več kot moških, in sicer kar 45,92 % več. Moških vdovcev je v našem primeru 27,04 %, medtem ko je žensk kar 72,96 %. Tako velik razkorak v številu vdov in vdovcev lahko pripišemo 1. svetovni vojni.

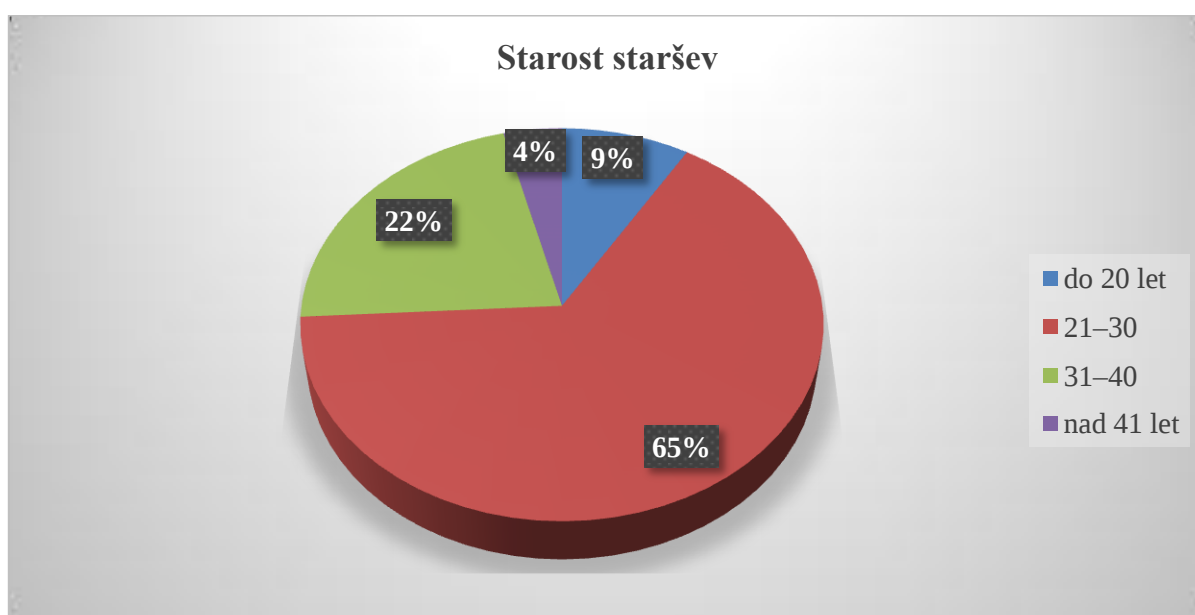

Graf 16: Starostna piramida ovdovelih

5. STARŠI IN OTROCI

V poglavju Starši in otroci smo raziskali, kolikšna je starost staršev ob prvorojenemu otroku in kolikšna je starostna razlika med najstarejšim in najmlajšim otrokom. V analizi gre za okvirno predstavitev, saj ne moremo z gotovostjo ugotoviti starosti staršev ob prvem otroku, saj je ta lahko umrl ali se izselil, enako velja za prikaz starosti med brati in sestrami.

Analizirali smo 250 jedrnih družin in 6 enostarševskih družin. Povprečna starost matere ob prvorojenemu otroku je 25,7 leta, medtem ko je pri očetih starost višja, tj. 29,8 leta. Za primerjavo: v letu 2013 je bila povprečna starost matere 29 let.⁴

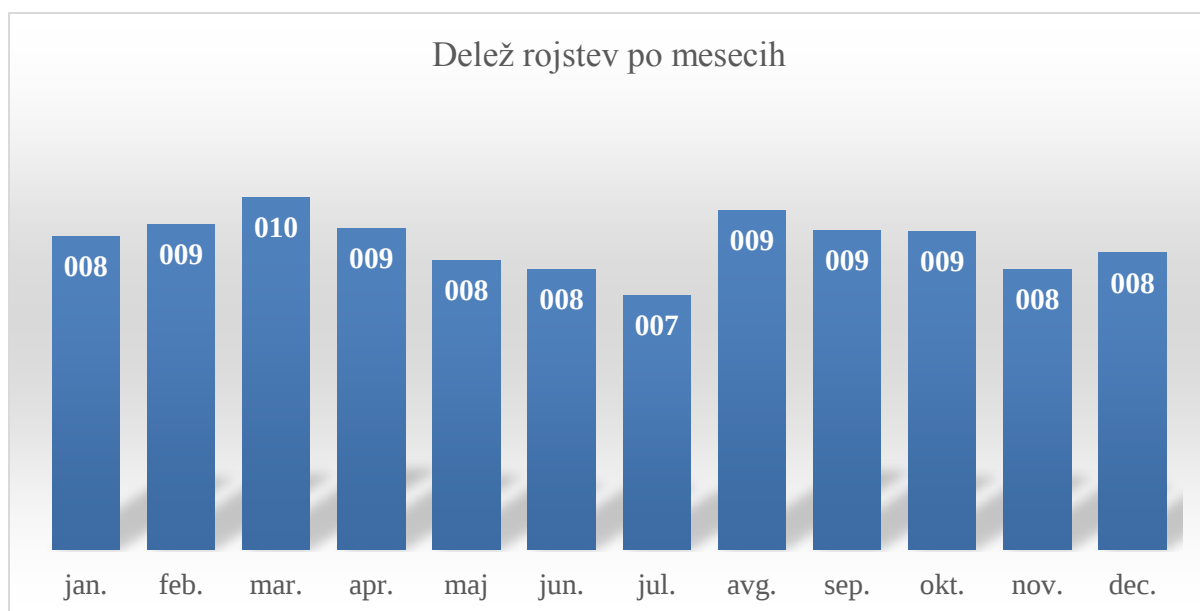

Graf 17: Starost staršev

Graf 6 prikazuje starost staršev ob rojstvu prvega otroka. V večini – 65 % – se prvi otrok rodi staršema med 21. in 30. letom starosti. Manjši delež odraslih je postal starš nad 41. letom starosti.

Razlike pa se kažejo tudi v število rojstev po mesecih. V analizo je všteti 2.449 oseb. Graf 7 prikazuje, da je največje število rojstev v mesecu marcu in avgustu. Največji delež rojstev beležimo spomladi ter pozimi. Najmanjše število rojstev pa v poletnih mesecih. Najmanj rojstev je bilo meseca julija. Razlika med mesecem marcem in julijem znaša 2,65 %.

⁴ <http://www.irssv.si/index.php/demografija/2013-01-10-02-14-29/povprecna-starost-matere-ob-rojstvu-prvega-otroka> dostopno dne: 11. 5. 2015.

Graf 18: Delež rojstev po mesecih v %.

V zadnjem delu pa smo analizirali 253 družin z otroki. V povprečju ima družina 2,83 otroka, iz česar lahko razberemo pozitivni naravni prirast. Pri 231 družinah, ki imajo dva ali več otrok, smo zabeležili, da je povprečna starostna razlika med najstarejšim in najmlajšim otrokom 7,1 leta. Tabela 1 nam ponazarja, koliko otrok ima posamezna družina. Najpogosteje imajo družine 2 otroka. Tudi tu je treba omeniti, da gre za okvirni izračun, otroci so lahko tudi izseljeni.

Število otrok v družini	Število družin
1	21
2	111
3	67
4	28
5	12
6	6
7	3
8	2
9	3

Tabela 12: Število otrok v družini

6. SKLEP

Analizo starostne strukture prebivalstva iz preteklosti lahko uporabimo v različne namene, na njihovi podlagi lahko ocenjujemo strukturo prebivalstva tudi v prihodnosti. Vidimo, kako se je življenjski standard skozi desetletja spreminjal, kar je pripeljalo do podaljšanja življenjske dobe in spremembe oblike starostne piramide. Primerjamo lahko upad rojstev na družino, kako se povprečna starost mater in očetov ob prvorojenem otroku zvišuje. Ugotovimo lahko tudi rast ali upad porok, ločitev ter kolikšen del prebivalstva ostaja samskih.

Oddelek za zgodovino

Filozofska fakulteta

Univerza v Ljubljani

**ANALIZA VERSKE, NARODNOSTNE IN JEZIKOVNE
SESTAVE PREBIVALSTVA IZBRANIH
LJUBLJANSKIH ULIC V POPISU IZ LETA 1931**

Izbrana poglavja iz sodobne slovenske lokalne zgodovine

Avtor: Marsel Hotić

Mentor: doc. dr. Bojan Balkovec

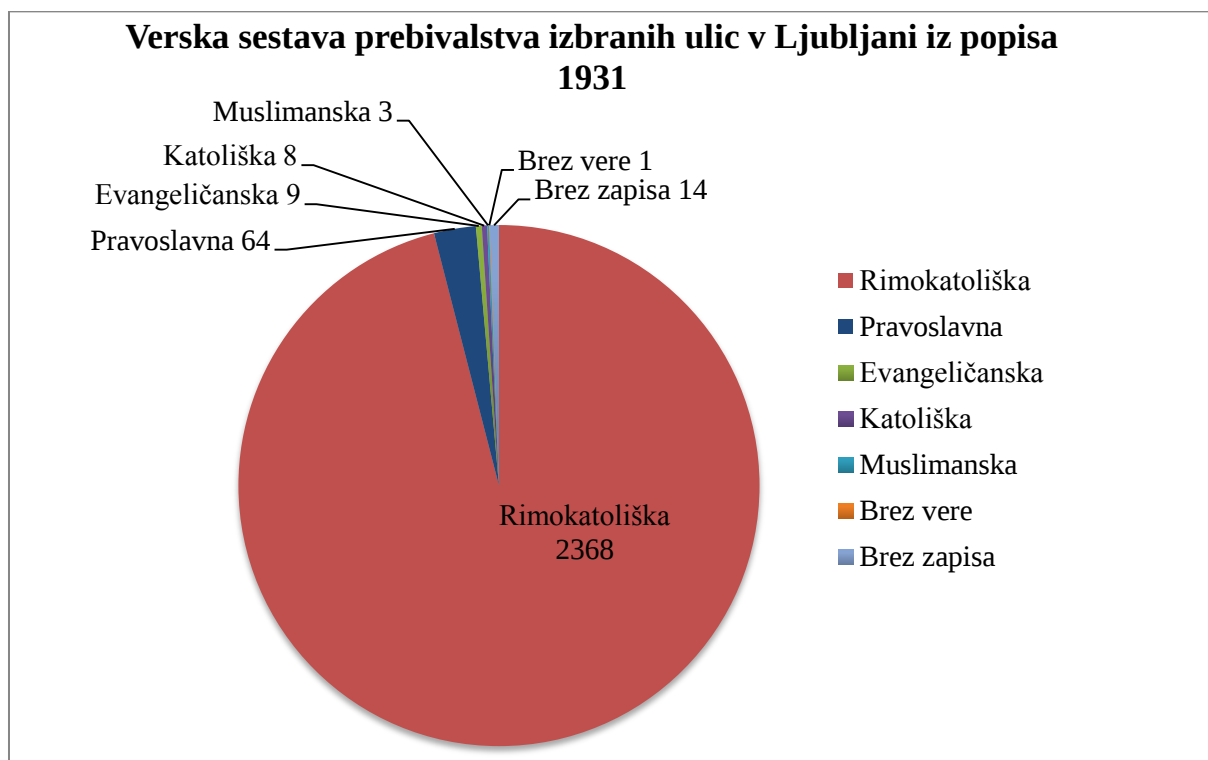
Ljubljana, 2015

UVOD

Iz popisa leta 1931 v Ljubljani sem analiziral versko, narodnostno in jezikovno sestavo prebivalstva. Analiza je upoštevala osebe iz naslednjih ulic v Ljubljani: Masarykova cesta, Rožna ulica, Streliška ulica, Podmilščakova ulica, Mesarska ulica, Mala čolnarska ulica, Vodnikova cesta, Velika čolnarska ulica, Pot na Rakovo jelšo, Medvedova cesta, Lepodvorska ulica, Krakovska ulica, Krakovski nasip. Baza oseb v Excelovi datoteki je štela 2467 oseb in pri analizi sem upošteval vse osebe, tudi tiste brez zapisa pri nekaterih kategorijah, ker je pri večini takšnih oseb manjkala le ena kategorija. Najprej sem analiziral veroizpoved povsem osnovno, nato pa še v povezavi z narodnostjo in maternim jezikov. Sledila je posebej analiza narodnostne sestave in na koncu še jezikovne sestave.

VEROIZPOVED

Od obravnavanih 2467 oseb je bila jasno prevladujoča rimskokatoliška veroizpoved, saj je kar 2368 oseb pripadalo tej veroizpovedi, oziroma skoraj 96% vseh oseb. Tukaj bi bilo primerno upoštevati tudi 8 oseb, ki so se izjasnile za katolike. Najverjetneje gre prav tako za rimokatolike, saj je vseh osem oseb Slovencev oziroma ima slovenščino kot materni jezik in je najbrž prišlo le do nesporazuma pri popisu. Pričakovano so druga najštevilčnejša skupina po veroizpovedi pravoslavci. Slednjih je bilo pri popisu 64 oziroma 2,6%. Gre za osebe različnih narodnosti, ki jih bom v naslednjem odstavku podrobneje opisal. 9 oseb se je izjasnilo za evangeličane in kot sem že omenil jih je bilo 8 zapisanih kot katoliki. Trije so bili muslimanske veroizpovedi, eden pa je bil brezverec. Brez zapisa pri veroizpovedi je bilo 14 oseb.

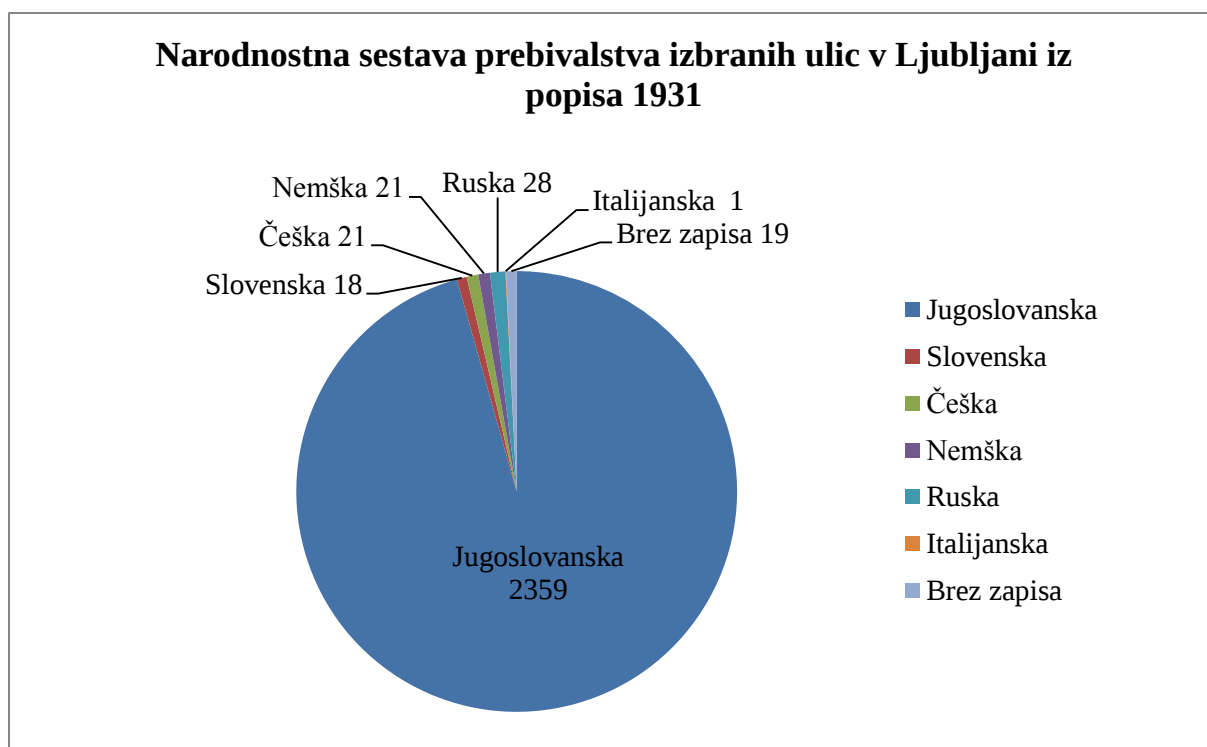
Slika 9: Verska sestava prebivalstva izbranih ulic v Ljubljani iz popisa 1931

Najprej bi pojasnil veroizpoved edine osebe, ki se je izjasnila kot brezverec. Dejansko se ta oseba ni sama izjasnila, saj gre za nekaj dni staro dojenčico, ki je še brez imena in prav tako še ni krščena. Prav to je najbrž razlog, da je pri tej osebi zapisano, da nima veroizpovedi. Če pogledamo tri osebe islamske veroizpovedi prav vsi trije prihajajo iz ozemlja današnje Bosne in Hercegovine, oziroma bolj natančno gledano so rojeni v SZ Bosni. Njihova prisotnost je bila označena kot začasna. Za osem katolikov sem že zapisal, da so na podlagi materinščine vsi Slovenci in najbrž gre le za nesporazum pri popisu, saj ni razloga, da se ne bi izjasnili še bolj natančno kot rimokatoliki. Devet evangeličanov je najverjetneje nemške narodnosti, čeprav je kar pri sedmih bila označena ta kategorija kot jugoslovanska, a je treba izpostaviti, da so priimki vseh devetih nemški, prav tako kot tudi materni jezik. Pravoslavci so druga najštevilčnejša skupina pa tudi druga najbolj heterogena skupina. Od 64 oseb pravoslavne veroizpovedi jih je kar 23 bilo Rusov. Enako število je označilo za materni jezik slovenščino, a precej teh je prav tako bilo ruskega porekla, kar je razvidno iz priimkov pa tudi iz države rojstva. Prav tako je od preostalih 23 pravoslavcev nekaj nemškega oziroma avstrijskega porekla. 9 pravoslavcev je bilo Srbov in verjetno bi k njim lahko štel še štiri, ki so sicer bili rojeni na današnjem ozemlju Hrvaške. Pravoslavne veroizpovedi je bil tudi en Čeh. Večina

oseb rimskokatoliške veroizpovedi je bila Slovencev in sicer kar 2223 od 2368 oziroma skoraj 94%. To sem sklepal iz slovenščine kot materinskega jezika. 14 Slovencev se je tudi pri narodnosti izjasnilo kot Slovence, pet pa jih je bilo brez označbe pri narodnosti ob slovenščini kot materinščini. Slovencem po številčnosti sledijo Hrvati in Nemci, ki jih je bilo vsakih po 35 s tem, da je pri nekaterih Nemcih označena narodnost jugoslovanska, a zaradi materinščine in kraja rojstva sem jih prištel med Nemce. Zanimivo, da je sedem oseb z nemškimi priimki ob jugoslovanski narodnosti označilo tudi jugoslovanski jezik kot materni jezik. 20 rimokatolikov je bilo češke narodnosti ob tem, da sta imela še dva Čeha pri narodnosti označbo jugoslovanska, materni jezik pa je bil češki. Osem Čehov pa je imelo kot materni jezik slovenščino. Devetim rimokatolikom jugoslovanske narodnosti je bil materni jezik ruski, štirim pa srbohrvaški. Pet jih je bilo Italijanov, čeprav je edini, ki se je pri narodnosti izjasnil kot Italijan imel kot materinščino slovenski jezik. Eden, ki pa je imel italijanski jezik za materinščino je bil ruske narodnosti. Prav tako je bil eden rimokatolik madžarske narodnosti.

NARODNOST

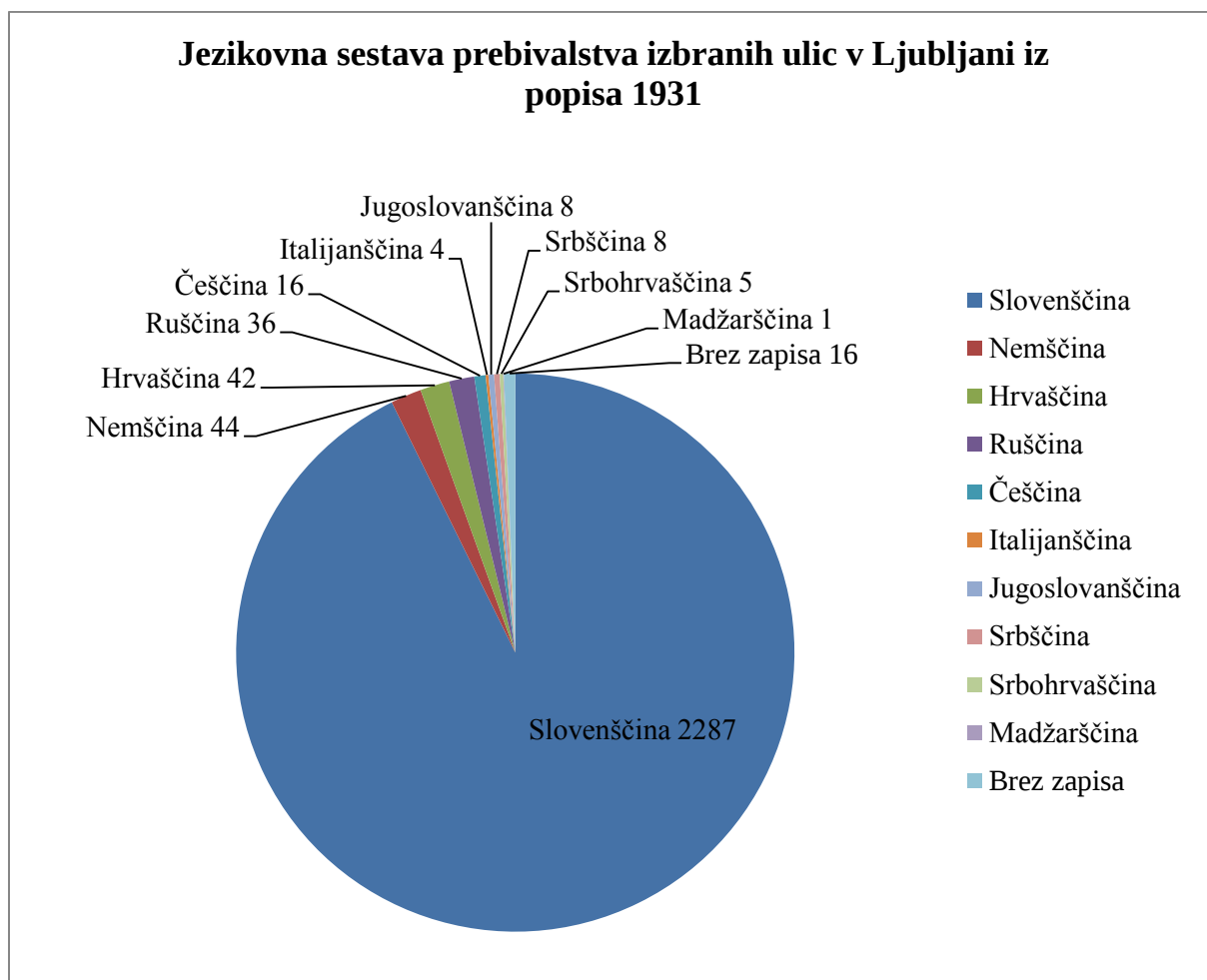
Narodnost sem sicer že malce drugače opisal v povezavi z veroizpovedjo, a tukaj bom posebej opisal narodnostno sestavo, kot je navedena v popisu. Jasno je, da je v času Kraljevine Jugoslavije, ko je bil ta popis izvedel, bilo znotraj države več narodov, a večina se jih je v tem popisu označila kot Jugoslovane. Teh je bilo kar 2359 oziroma dobrih 95 odstotkov. Jasno je, da znotraj te skupine prevladujejo Slovenci, ampak iz takšnih in drugačnih razlogov, so se izjasnili kot Jugoslovani. Dober odstotek oziroma 28 je bilo Rusov, sledijo Čehi in Nemci z 0,85 odstotka (21), 18 se jih je tudi pri narodnosti izjasnilo kot Slovenci in eden je bil Italijan. 19 oseb ni imela zapisa pri narodnosti.

Slika 10: Narodnostna sestava prebivalstva izbranih ulic v Ljubljani iz popisa 1931

MATERNI JEZIK

Glede na materni jezik bi lahko sklepali tudi o narodnosti pri tistih, ki so se v popisu izjasnili kot Jugoslovani, a v vseh primerih tudi to ni mogoče. Je pa šele iz materinščine razvidno, da gre za popis v Ljubljani, ker prevladuje slovenščina kot materni jezik. Kar 93 odstotkov ali 2287 ljudi je označilo slovenščino kot materni jezik. Prav tukaj je najbolj očitno, da se ne da le po materinščini sklepati tudi o narodnosti, saj je kar precej Čehov in Rusov označilo slovenščino kot materni jezik. Nato s slabima dvema odstotkoma sledi nemščina (44) in hrvaščina (42) medtem, ko je ruščino kot materni jezik označilo 1,5 odstotka ljudi (36). Sledijo jeziki z manj kot odstotkom in sicer češčina (16), jugoslovanski in srbski jezik (8), srbohrvaški (5), italijanski (4) in le eden čigar madžarščina je bila materni jezik. 16 oseb ni imelo zapisa pri maternem jeziku.

Slika 11: Jezikovna sestava prebivalstva izbranih ulic v Ljubljani iz popisa 1931

SKLEP

V analizi sem obravnaval prebivalstvo iz izbranih ulic Ljubljane v popisu iz leta 1931. Potrebno je izpostaviti, da je tako verska kot tudi narodnostna in jezikovna analiza prebivalstva precej zapletena, ker se kategorije večkrat ne ujemajo tako, kot bi pričakovali, da se. Tudi prava narodnostna analiza je onemogočena zaradi dejstva, da je že od vidovdanske ustave leta 1921 postala država unitaristična in je tako umetno želela ustvariti edinstveno Jugoslovansko nacijo. Slovenci, Hrvati in Srbi so bili po ustavi le tri različna plemena enega naroda. Ostalih narodnosti oziroma plemen ustava sploh ni priznavala. Iz tega dejstva izhaja, da so se večinoma vsi prebivalci Kraljevine Jugoslavije izjasnili za Jugoslovane, čeprav je jasno, da je prebivalstvo znotraj države različnih narodnosti. Tudi tisti, ki jih po materinščini

ne bi uvrstil med narode znotraj Kraljevine Jugoslavije, so se v precej primerih izjasnili za Jugoslovane po narodnosti. Vse tri obravnavane sestave sem podal v tortnih grafikonih, ki jasno in slikovito prikazujejo razmerje med jezikovnimi, narodnostnimi in verskimi sestavami prebivalstva izbranih ulic v Ljubljani iz popisa 1931.

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za zgodovino

ANALIZA POPISA PREBIVALSTVA GLEDE NA STAN

Izbrana poglavja iz sodobne lokalne zgodovine

Avtor: Špela Bezjak

Mentor: doc. dr. Bojan Balkovec

Ljubljana, 2015

UVOD

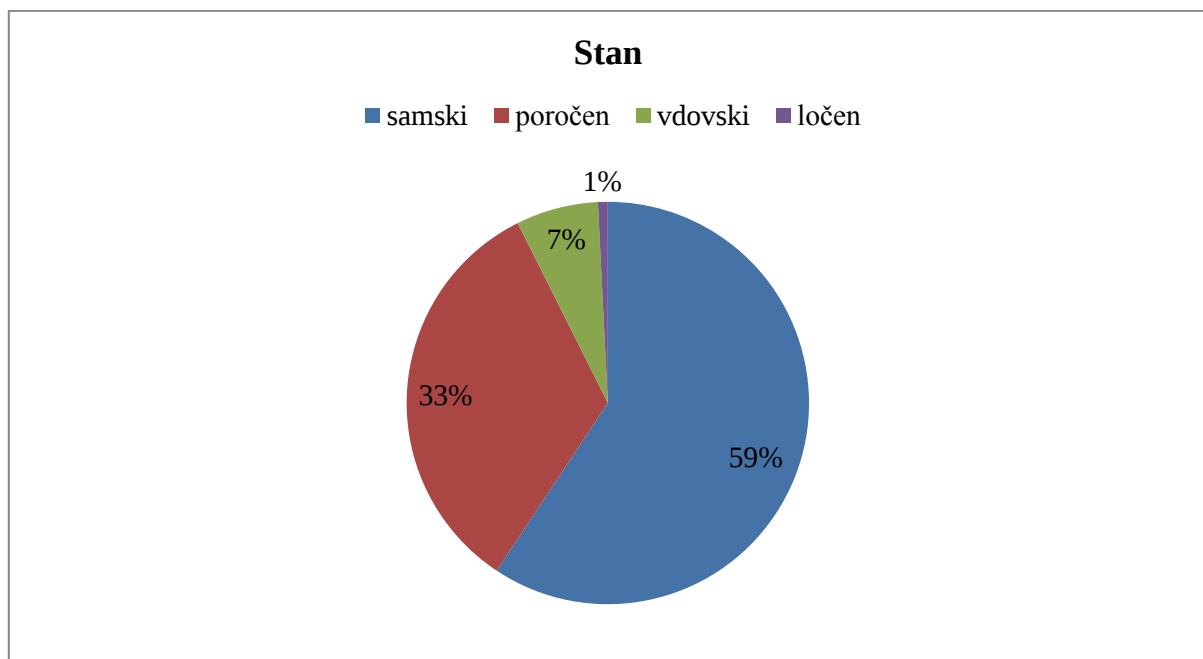
Statistična analiza popisa prebivalstva iz ljubljanskih ulic se nanaša na popise prebivalstva iz leta 1931. Želeli smo analizirati popise in ugotoviti soodvisnost posameznih kriterijev in kategorij iz omenjenih popisov prebivalstva. Tovrstna analiza nam prikazuje popis prebivalstva glede na stan. Zanimalo nas je kaj lahko izberemo iz poznavanju stanu in prebivalstva hkrati in ga povežemo z drugimi kategorijami kot je narodnost, vera, materinski jezik itd. Analizo smo razdelili na 5 delov, kjer smo opredeljevali v kateri stan spadajo popisani prebivalci, kolikšno je razmerje moških in žensk glede na stanovno pripadnost, zanimala nas je verska opredeljenost in stan določenega prebivalstva, ki se je za dotično vero opredeljeval. Naslednji sklop se je nanašal na narodnost v povezavi s stanovno opredeljenostjo, na materinski jezik in na trajnost bivanja v času popisovanja (prisotnost).

Stan smo na podlagi popisov prebivalstva razdelili na več kategorij. To so: samski, poročen, vdovski, ločen, neznano (zapisano z besedo že v popisih) in prazno (prostor za izpolnjevanje je bil prazen).

Analizo smo izvedli s programom Microsoft Excel, kjer smo soodvisnost med dvema spremenljivkama (dvema kriterijema) skušali izvesti s možnostjo *=countifs* ali v primeru ene spremenljivke *=countif*.

1. DEL ANALIZE

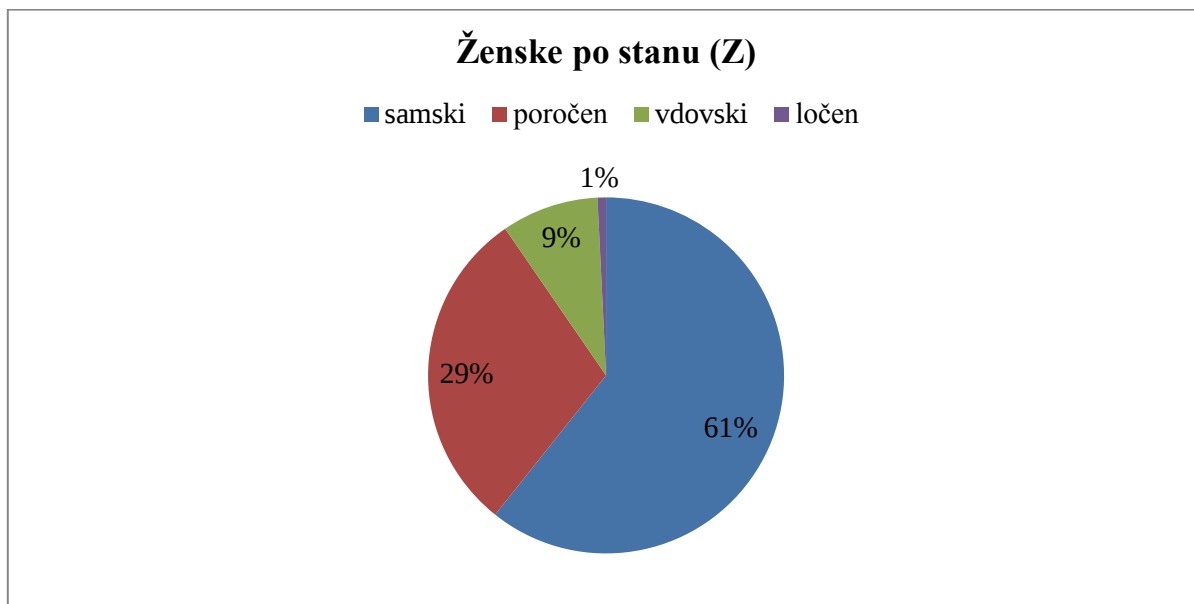
Prvi del analize se nanaša na preprosto opredelitev kategorij, ki jih stan v tem popisu prebivalstva zadeva. Tako smo stan razdelili na »samski«, »poročen«, »vdovski«, »ločen«, »neznano« in »prazno«. Iz statične obdelavo lahko razberemo, da je največji delež prebivalcev, ki so bili deležni popisa, samskih. Teh je kar 1430 oziroma 58%. Naslednje kategorija so poročeni, ki jih je 801, sledi vdovski stan s 159 prebivalci. Le 19 prebivalcev je ločenih. Skupno 52 prebivalcev pa spadajo v kategorije neznano ali prazno.

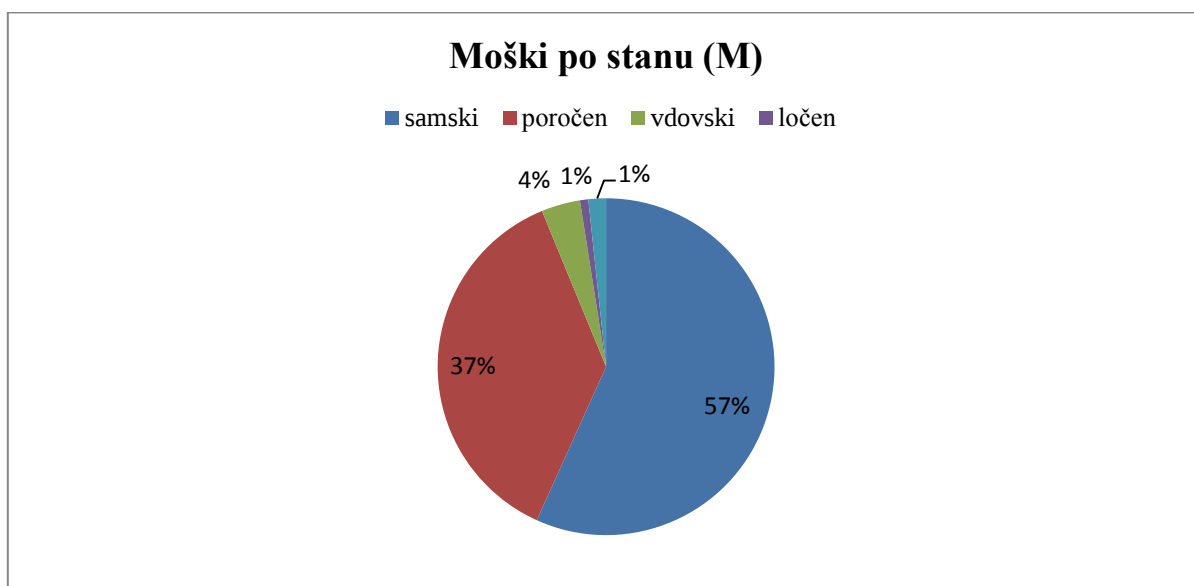
Graf 1: Grafična opredelitev prebivalstva iz popisa po stanovnih kategorijah.

Druga analiza, ki smo jo v sklopu stanovnega opredeljevanja izvedli je bila opredeliti razmerje med moškimi in ženskami glede na stan. Na podlagi programskih izračunov lahko razberemo, da so najštevičnejše samske ženske, ki jih je v tem popisu bilo 785. Sledijo jim samski moški, ki jih je bilo 639. Iz tega lahko razberemo, da je največ samske populacije. Poročenih je bilo skupaj 801, od tega 384 žensk in 417 moških. Vdov je bilo 114, precej manj pa vdovcev, ki jih je bilo le 42. Tudi ločitev med zakoncema je bila v tistih časih prisotna. Čeprav ni bila pogosta, lahko zasledimo 10 ločenih žensk in 9 ločenih moških. V kategorije neznano in prazno je bilo vnešenih 49 prebivalcev za katere o njihovi propadnosti določenemu stanu ne moremo trditi ničesar. Vzrok tega bi lahko bilo nepoznavanje

prebivalcev, nezadostne informacije, slaba informiranost popisovalcev ali splet okoliščin (vojna, zapuščenost...itd.).

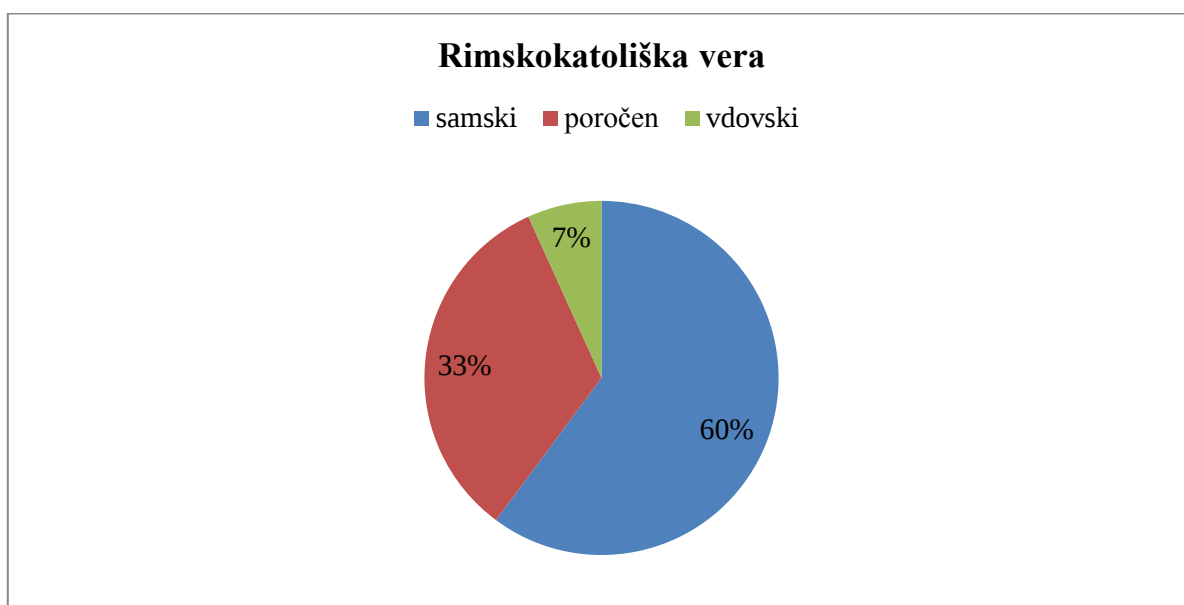
Graf 2: Grafična opredelitev deležev žensk glede na stanovsko opredelitev.

Graf 3: Grafična opredelitev deležev moških glede na stanovsko opredelitev.

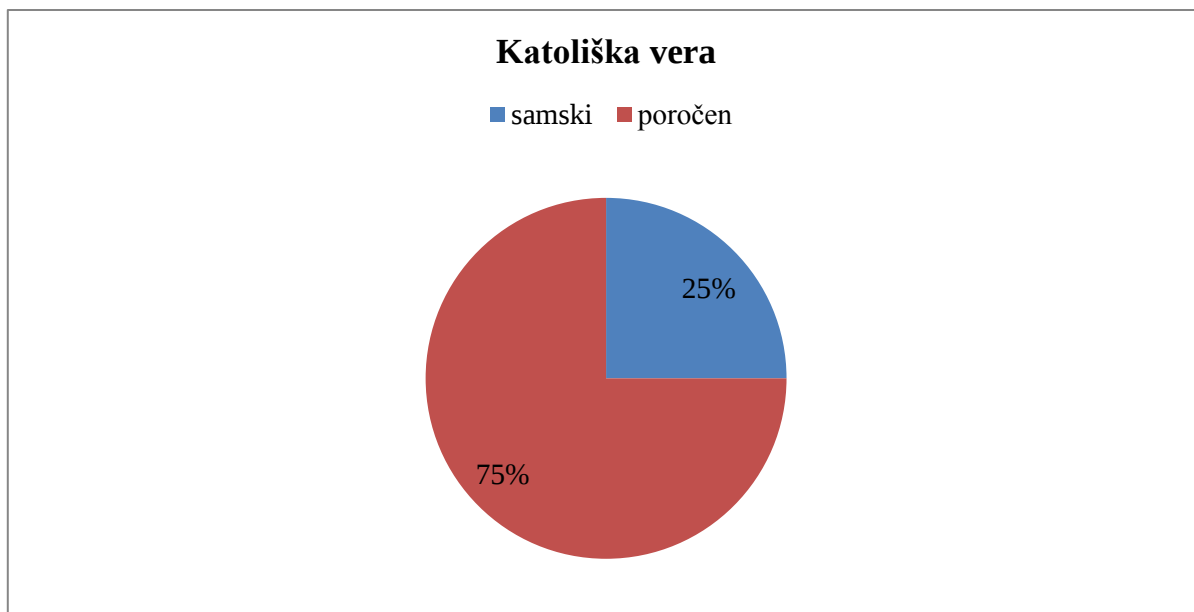
2. DEL ANALIZE

V drugem delu analize nas je zanimala verska opredeljenost prebivalcev iz popisa v povezavi s stanovsko opredeljenostjo. Iz statističnega popisa lahko razberemo, da je prevladujoča vera na tem območju rimskokatoliška vera, sledi ji pravoslavna, nato evangeličanska in katoliška. Le en prebivalec se je opredelil za *brezverca*. Največ prebivalcev je opredeljenih za rimskokatoličane. Od teh je bilo 1394 prebivalcev samskih, 766 poročenih, 14 ločenih, 5 pa jih spada v kategorijo neznano. Naslednja kategorija, ki je zajemala več verskih privržencev so pravoslavci, kjer se jih je 23 opredelilo za samske. 24 jih je bilo poročenih, 2 sta bila vdovca, 3 pa ločenci. Le nekaj privržencev sta imeli katoličanska in evangeličanska vera. Izmed devetih katolikov so bili 4 samski, 3 poročeni ter 2 ločena. Katoliški veri⁵ je pripadalo 6 poročenih ter dva samska prebivalca.

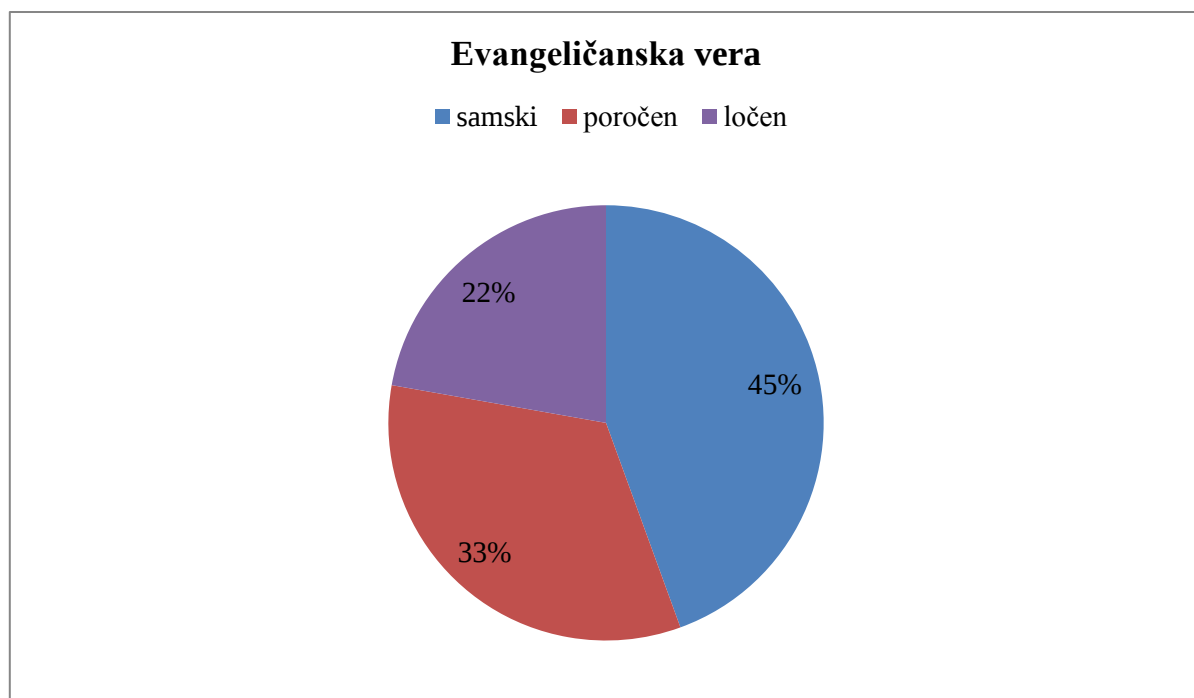

Graf 4: Grafični prikaz rimskokatoliške verske opredeljenosti prebivalstva glede na stan.

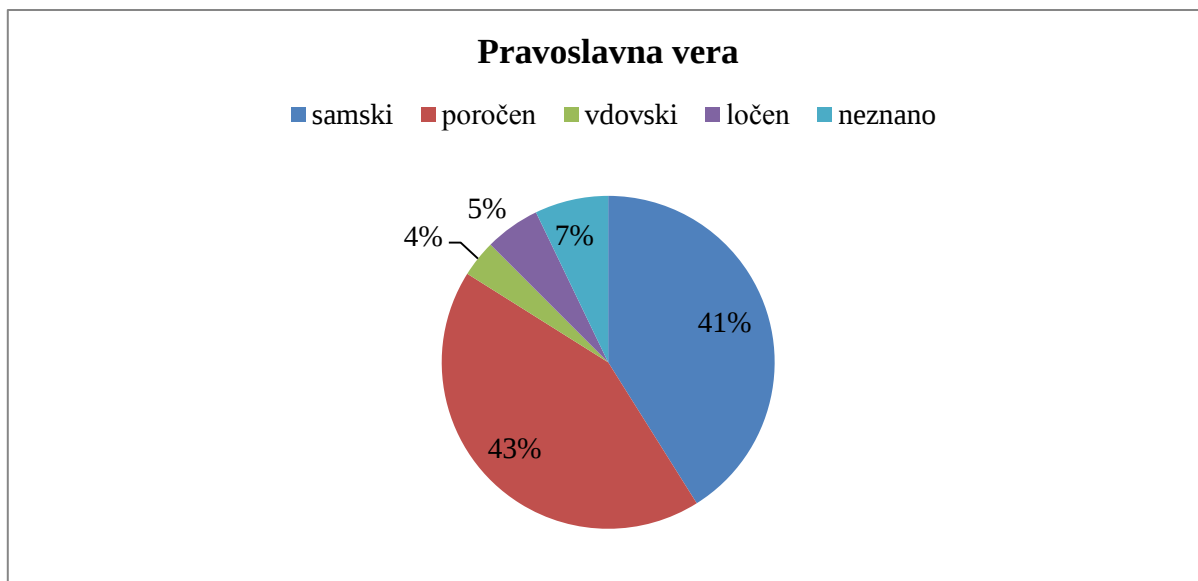
⁵ Katoliki najverjetneje pripadajo rimskokatoliški veri.

Graf 5: Grafični prikaz katoliške verske opredeljenosti prebivalstva glede na stan.

Graf 6: Grafični prikaz evangeličanske verske opredeljenosti prebivalstva glede na stan.

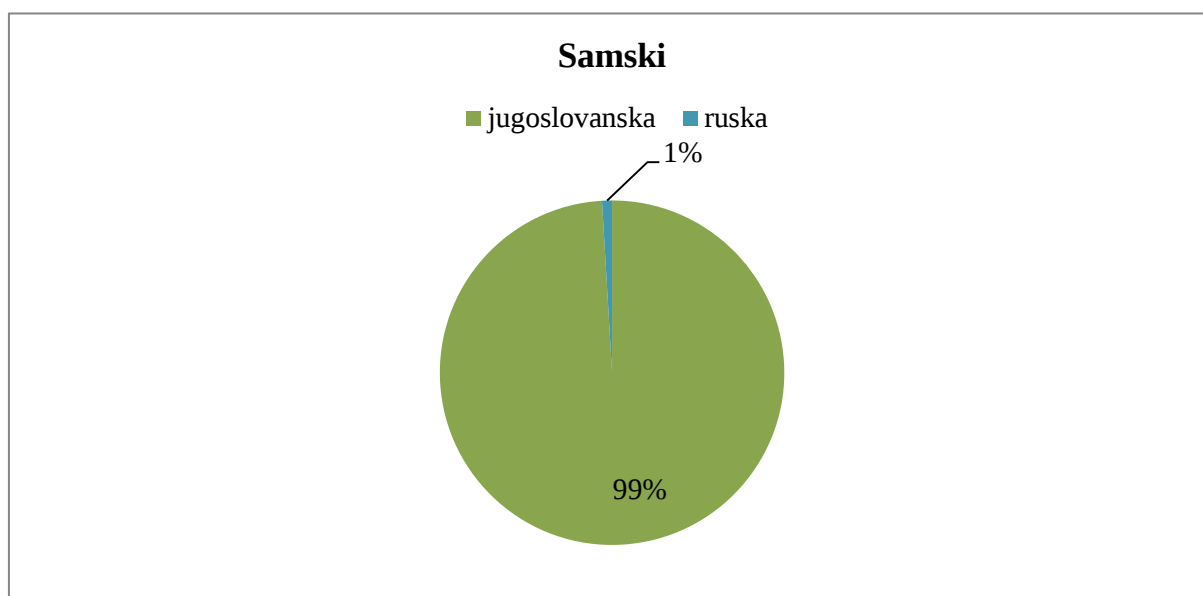

Graf 7: Grafični prikaz pravoslavne verske opredeljenosti prebivalstva glede na stan.

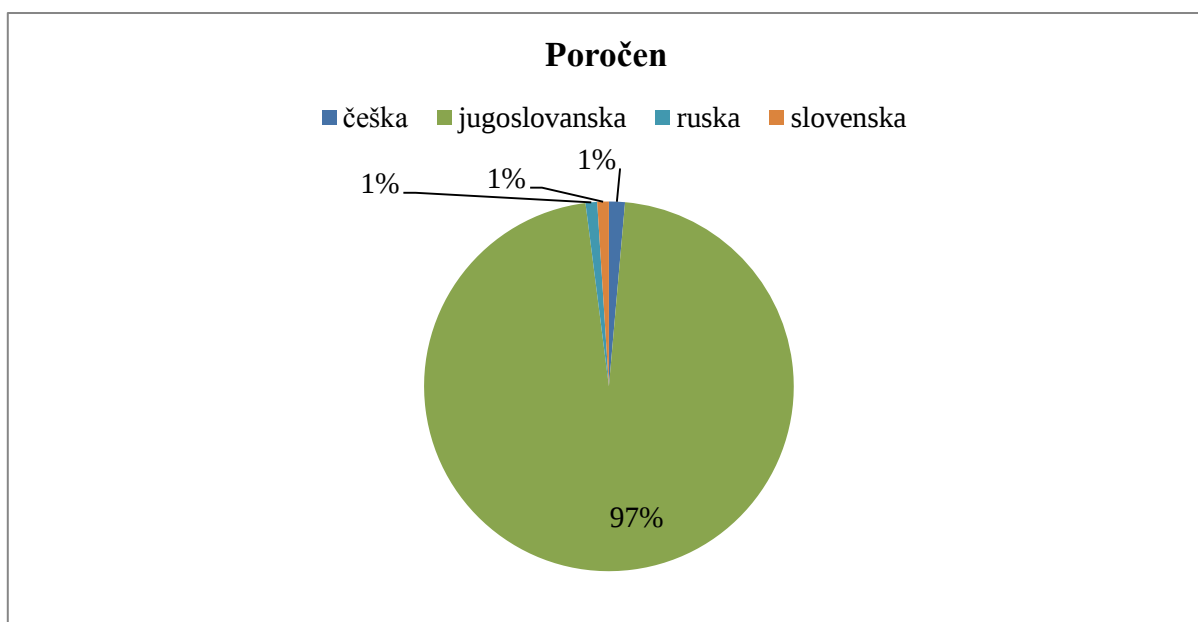
3. DEL ANALIZE

V tretjem delu analize smo ugotavljali kakšna je opredeljenost narodnosti glede na stan prebivalcev iz popisa prebivalcev. Na podlagi analize smo ugotovili, da je največji delež prebivalcev jugoslovanske narodnosti. Od tega močno prevladujejo samski prebivalci, ki jih je 1379, poročenih je 763, vdovskemu stanu pa pripada 154 prebivalcev. Izmed vseh samskih se 9 prebivalcev opredelilo za neznane. Razumljivo je, da je leta 1931 na območju Slovenije prevladovala jugoslovanska narodnost, saj je le ta sovpadala z regionalno, državno ter politično opredeljenostjo unitaristično doktrino.

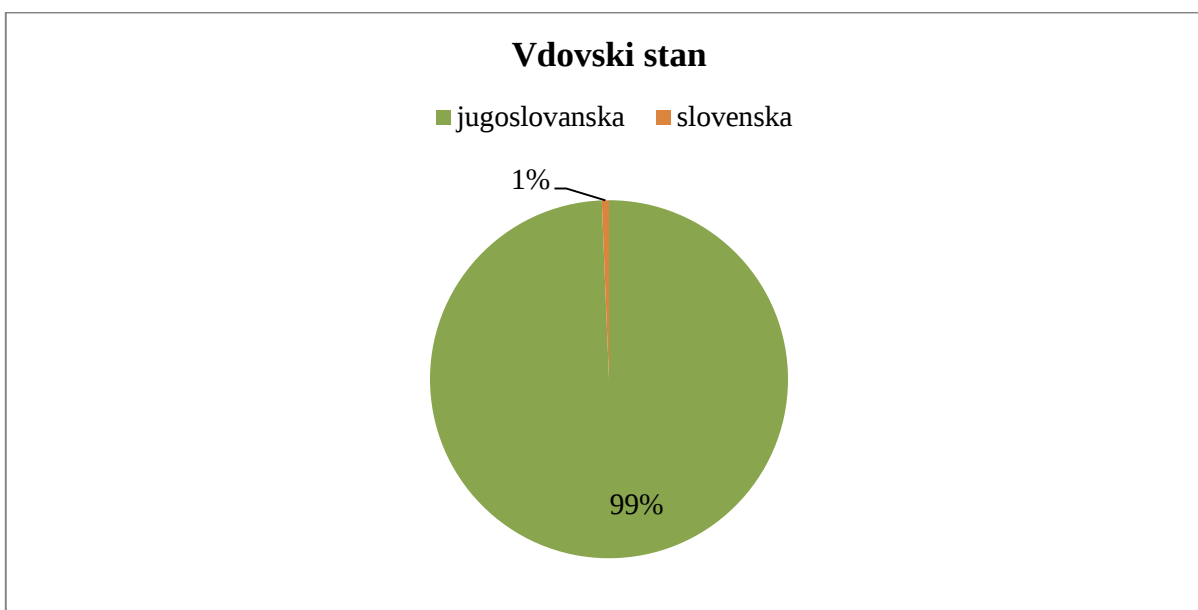
Na podlagi te analize bi lahko sklepali kolikšni delež prebivalstva je emigriral iz drugih držav zaradi političnih, gospodarskih, vojnih ali drugih vzrokov ter se preselil na območje tedanje Jugoslavije. Morda so opredeljeni tukaj že več redov in so popisi prebivalce zajemali še njihove potomce, ki se še vedno opredeljujejo kot drug narod. 26 prebivalcev je ruske narodnosti, od tega 13 samski, 8 poročenih, 1 vdovec in 4 ločenci. Nekaj manj prebivalcev je češke narodnosti, 13 jih je nemške narodnosti, 9 pa se opredeljuje z slovensko narodnostjo. Ker je le prebivalec je italijanske narodnosti, tega podatka nismo grafično opredelili.

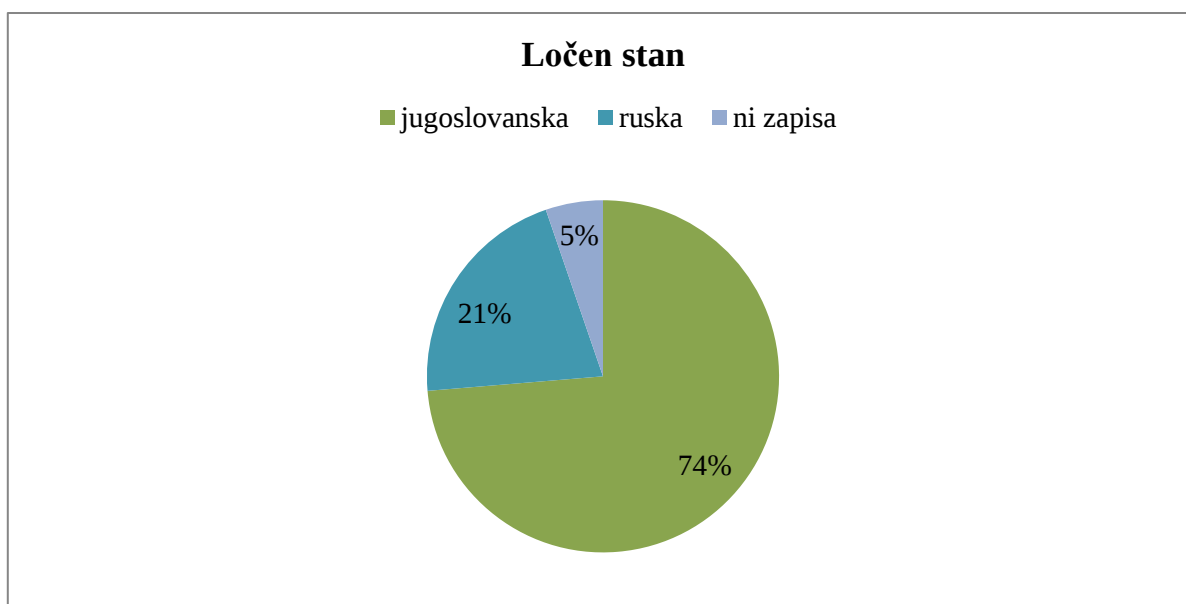
Graf 8: Grafični prikaz opredelitve narodnosti prebivalstva glede na samski stan.

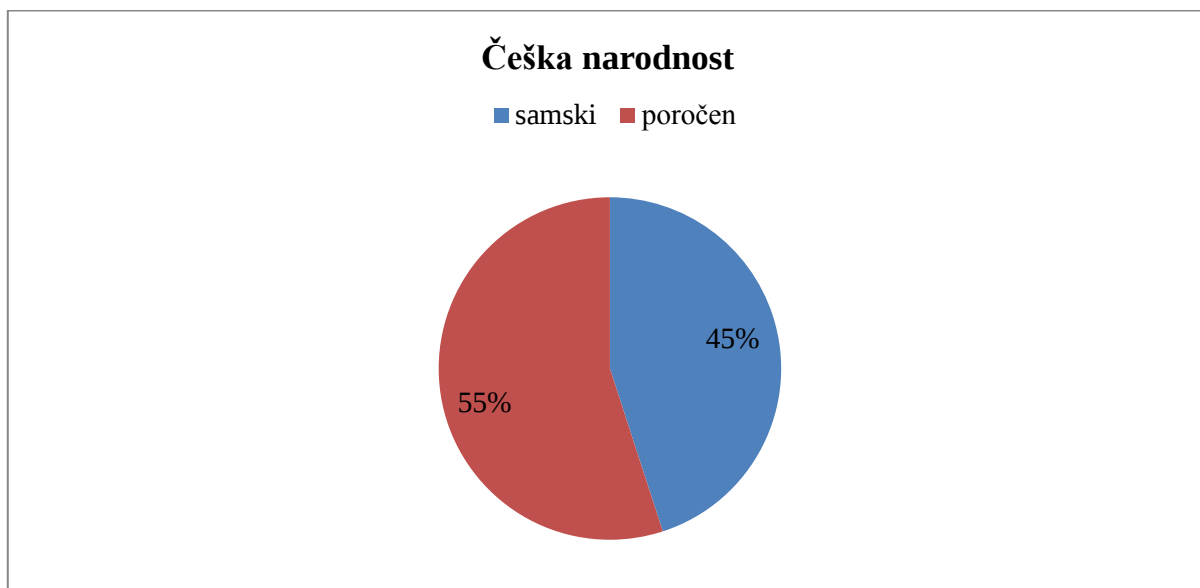
Graf 9: Grafični prikaz opredelitve narodnosti prebivalstva glede na poročen stan.

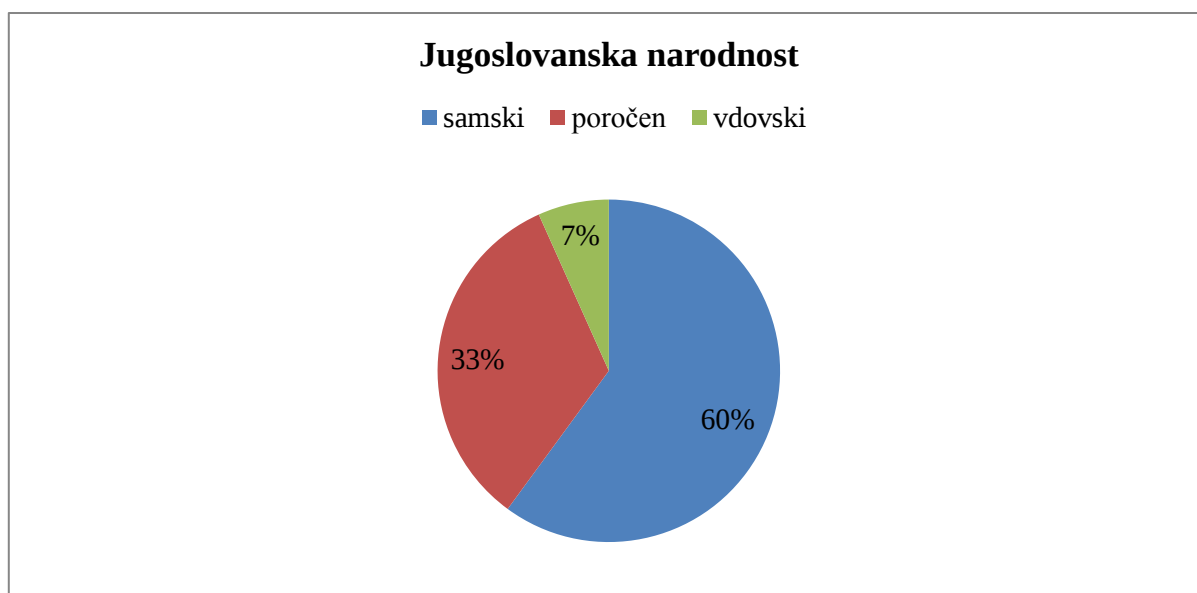
Graf 10: Grafični prikaz opredelitve narodnosti prebivalstva glede na vdovski stan.

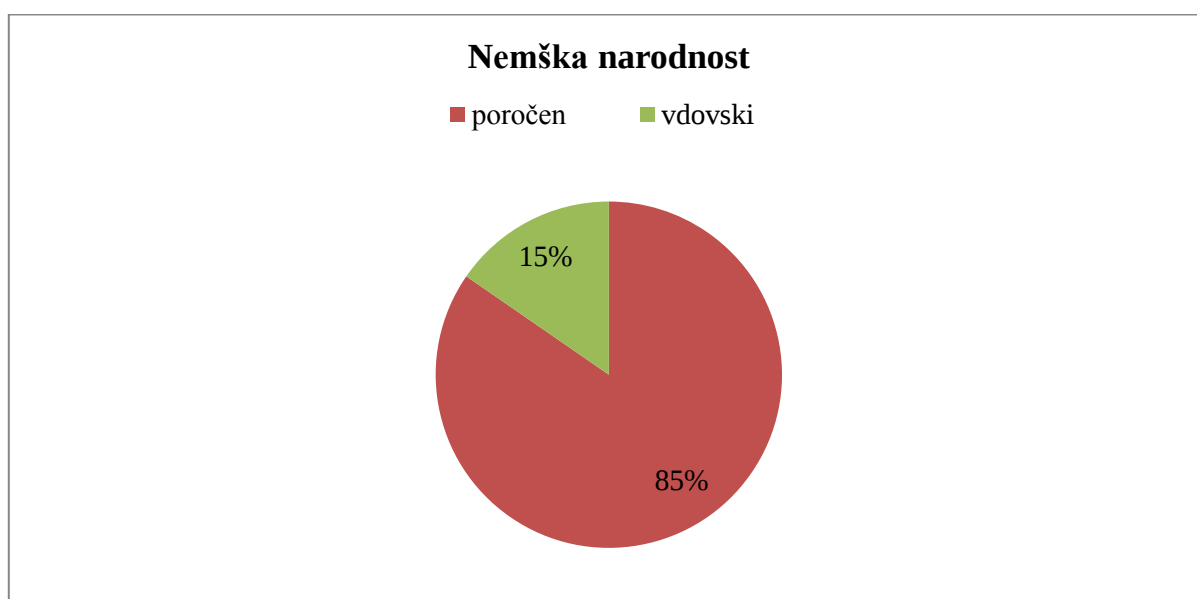
Graf 11: Grafični prikaz opredelitve narodnosti prebivalstva glede na ločen stan.

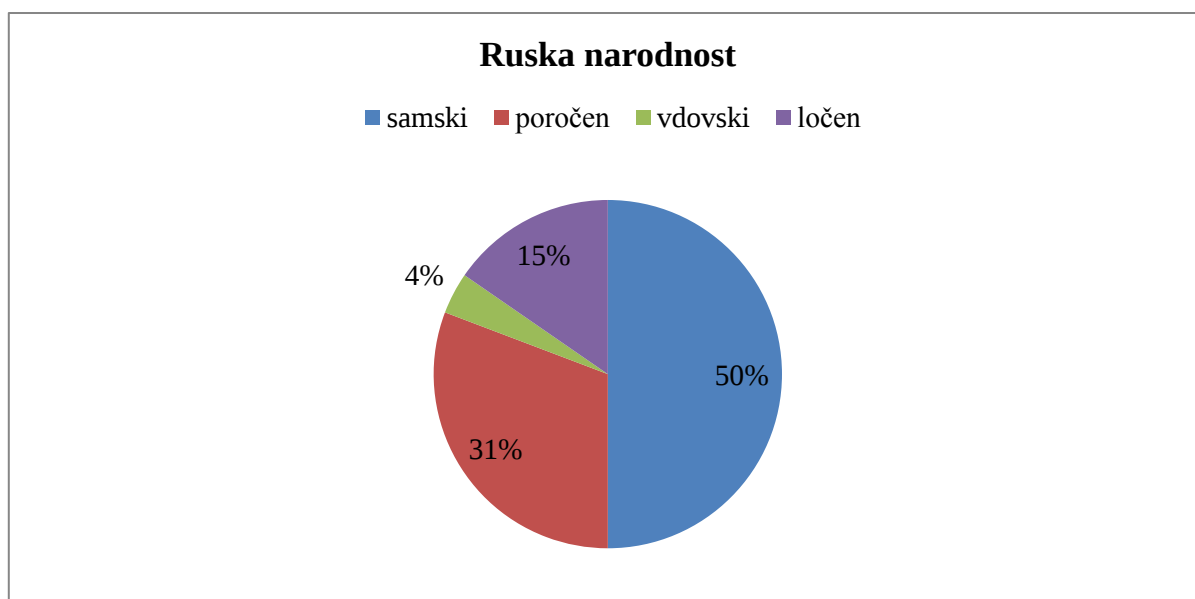
Graf 12: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na češko narodnost.

Graf 13: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na jugoslovansko narodnost.

Graf 14: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na nemško narodnost.

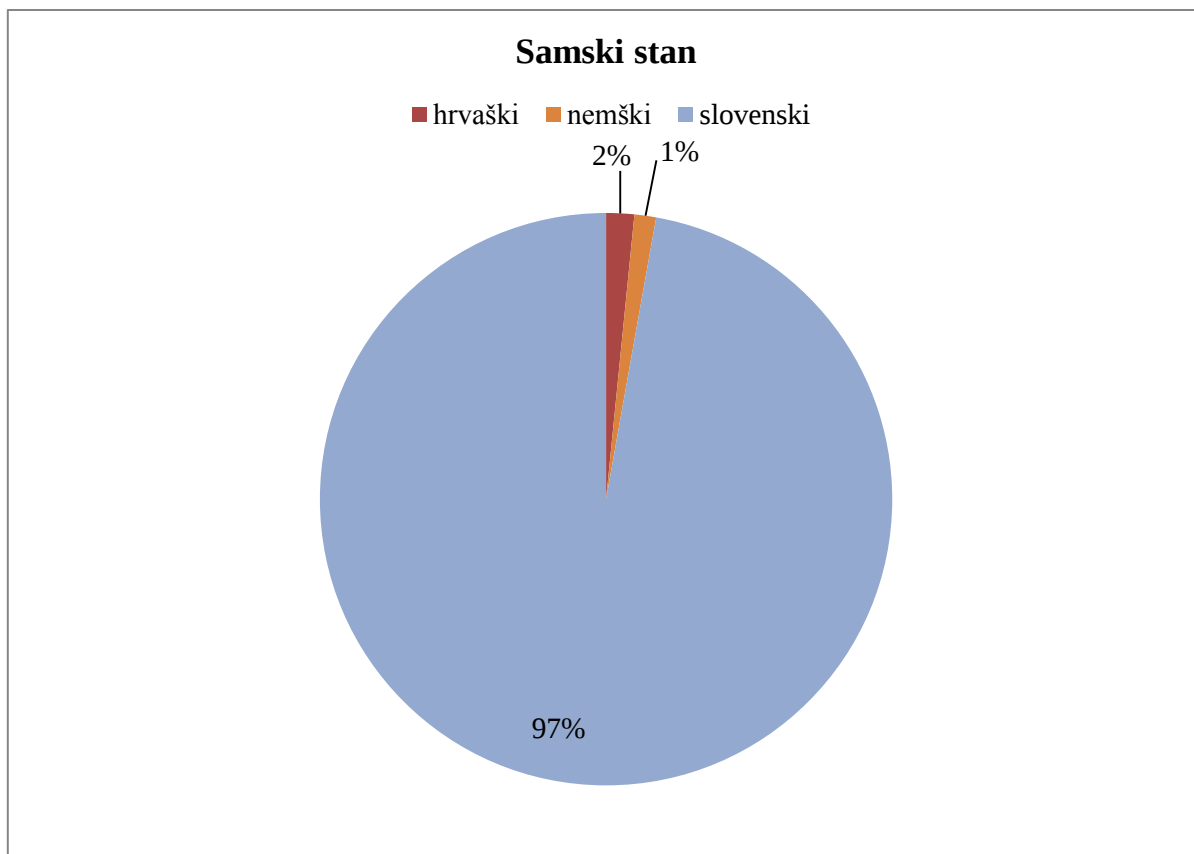
Graf 15: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na rusko narodnost.

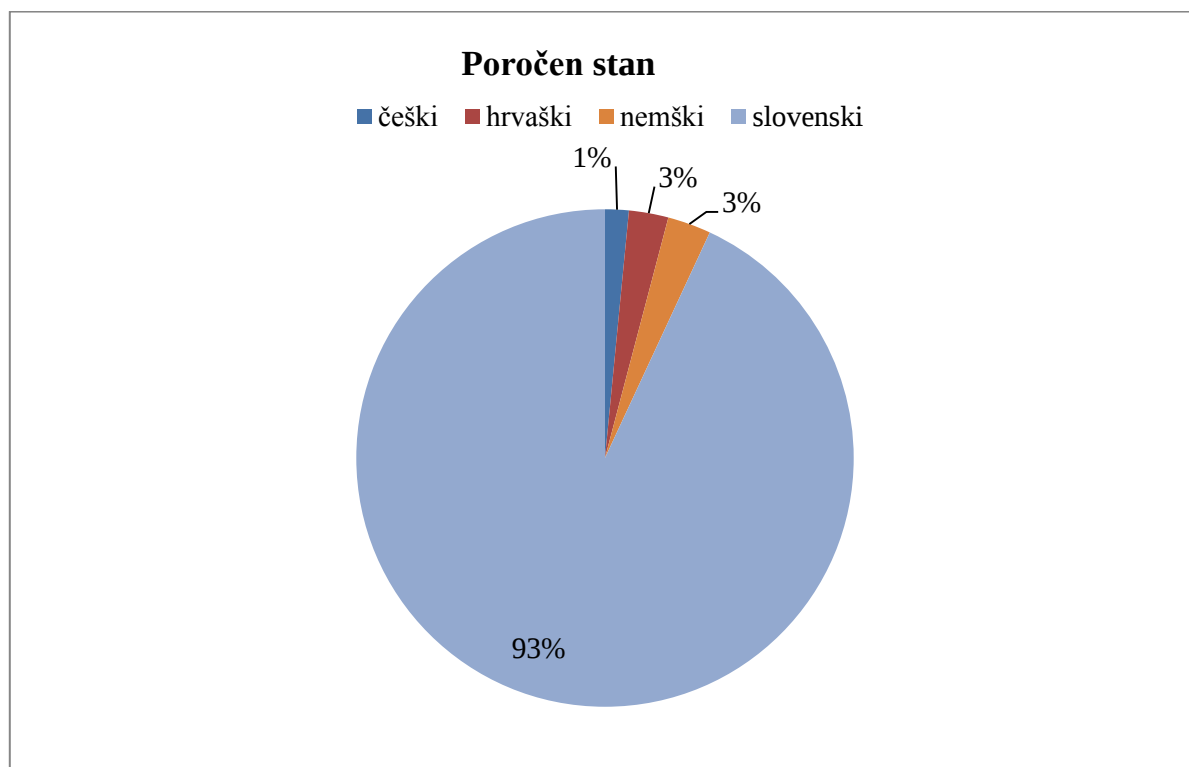
Graf 16: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na slovensko narodnost.

4. DEL ANALIZE

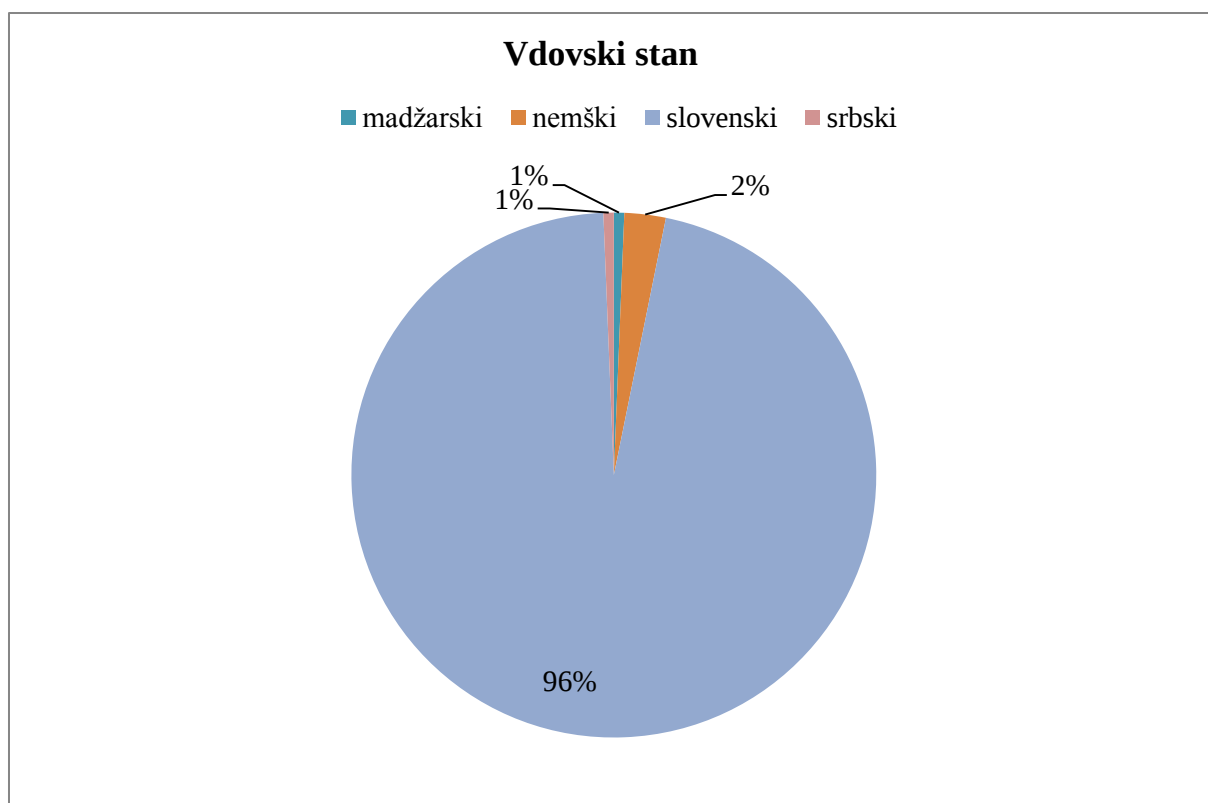
Glede na prejšnje analize je bilo smiselno opraviti tudi analizo, kjer smo postavili v soodvisnost materni jezik in stan. Zanimalo nas je v kakšni odvisnosti sta materini jezik in stan oziroma kateri materni jezik med prebivalci iz popisa prebivalstva na tem območju prevladuje. Največji delež je slovensko govorečega prebivalstva, ki kot svoj materni jezik zaznava slovenščino. Teh je skupno 2250, od česar pa je 1352 samskih, 726 poročenih, 151 vdovcev, 13 ločenih ter 8 neopredeljenih. Slovenski materni jezik prevladuje, kar je skupaj s hrvaščino razumljivo za države bivše Jugoslavije. Hrvaški materni jezik je opredelilo 22 samskih in 20 poročenih prebivalcev iz popisa prebivalstva. Nemški materni jezik je glede na stan opredelilo od 44 prebivalcev, 22 poročenih, 17 samskih, 4 vdovcev ter 1 ločen prebivalec. Iz analize popisa lahko razberemo, da zanemarljivo manjše število prebivalcev, katerih materni jezik je češčina, jugoslovanščina in srbščina. Madžarski, italijanski in srbohrvaški materinski jezik imata zanemarljive vrednosti, zato grafičnega podatka nismo prikazali. Pri takšnih grafih velja opozorilo, da je v nadaljevanju pri isti vrsti grafikonov lahko kakšen element izpadel iz prikaza. Vzrok tega je nična vrednost podatka, ki v teh analizah ni potreben. Madžarski, italijanski in srbohrvaški materinski jezik imata zanemarljive vrednosti, zato grafičnega podatka nismo prikazali.

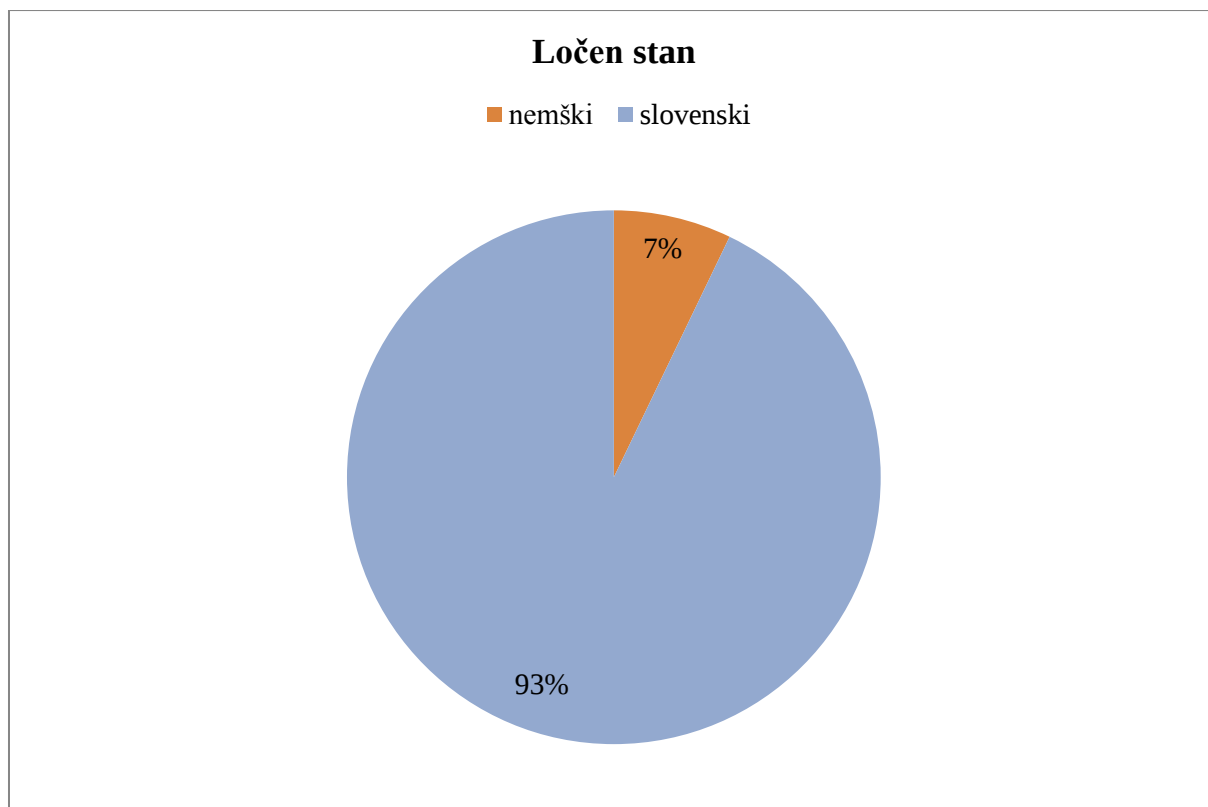
Graf 17: Grafični prikaz opredelitve maternega jezika prebivalstva glede na samski stan.

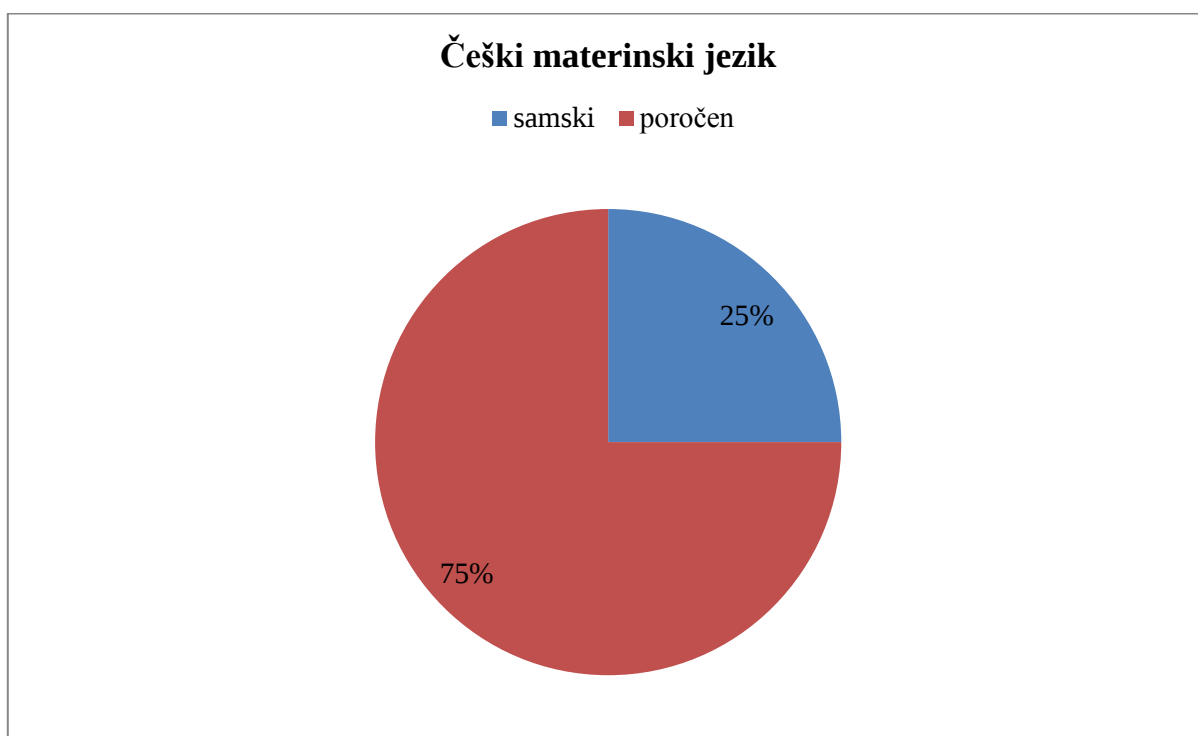
Graf 18: Grafični prikaz opredelitve maternega jezika prebivalstva glede na poročen stan.

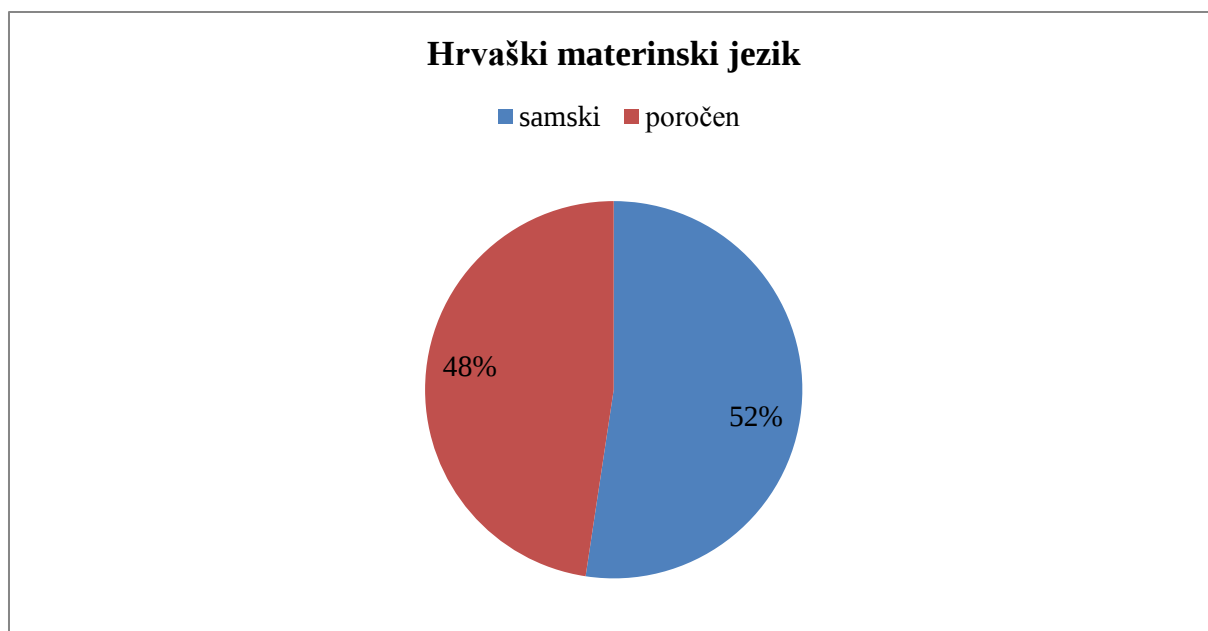
Graf 19: Grafični prikaz opredelitve maternega jezika prebivalstva glede na vdovski stan.

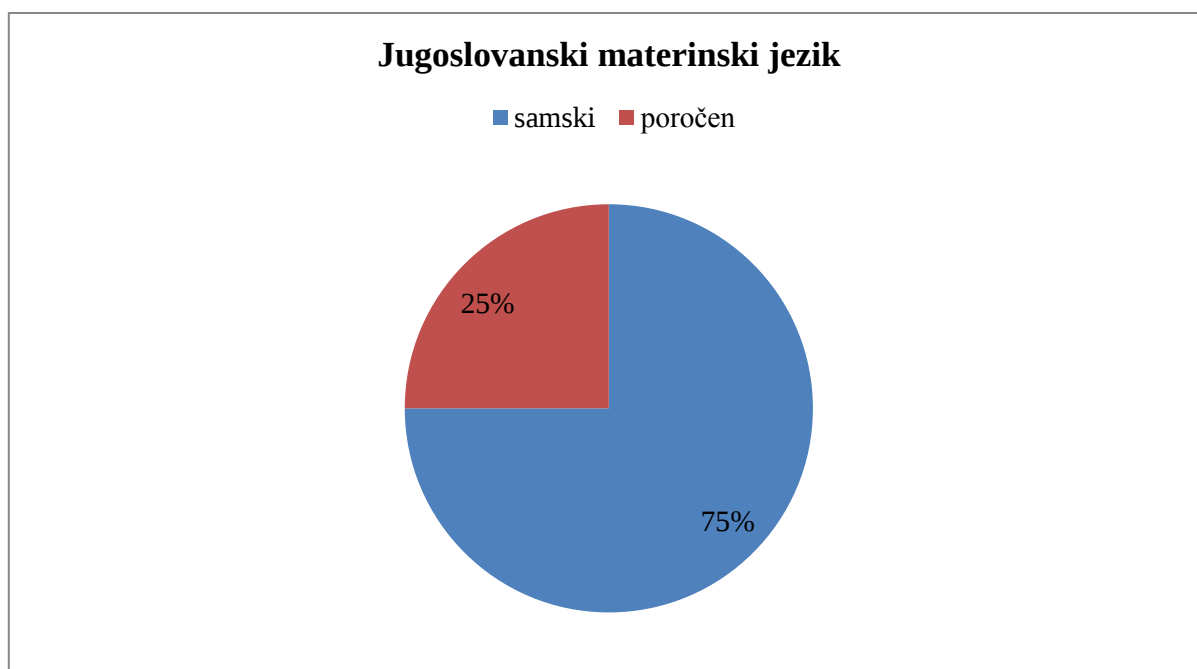
Graf 20: Grafični prikaz opredelitve maternega jezika prebivalstva glede na poročen stan.

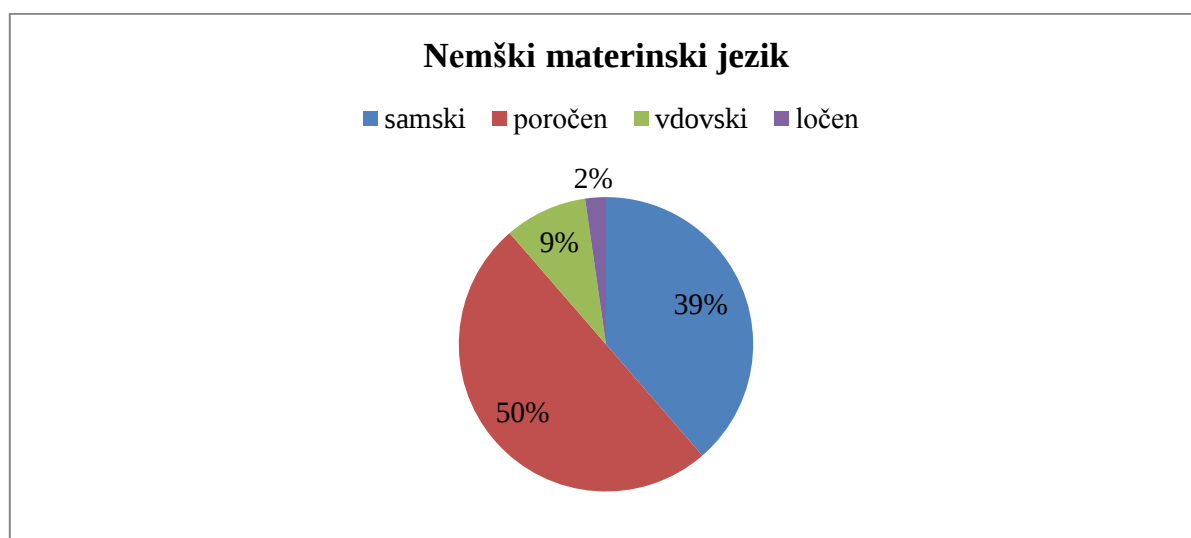
Graf 21: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na češki materinski jezik.

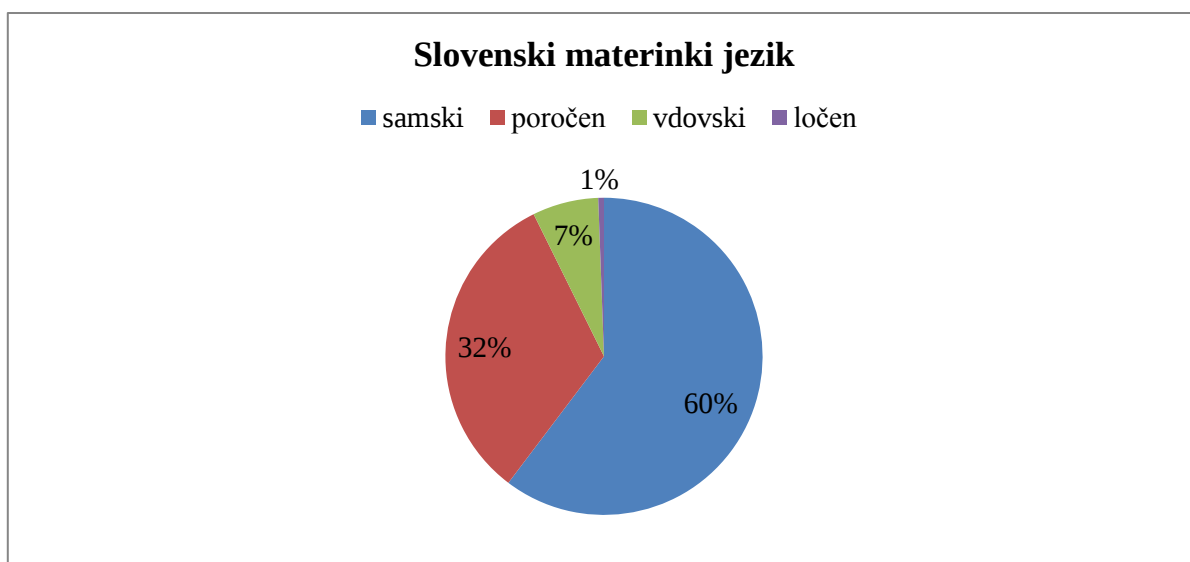
Graf 22: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na hrvaški materinski jezik.

Graf 23: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na jugoslovanski materinski jezik.

Graf 24: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na nemški materinski jezik.

Graf 25: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na slovenski materinski jezik.

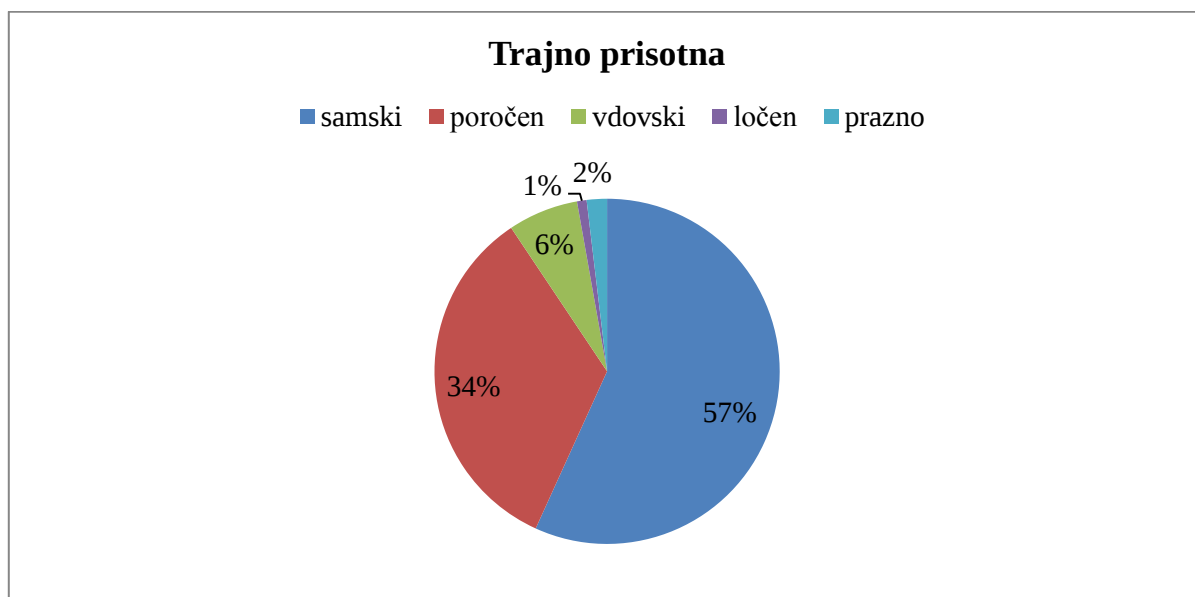
Graf 26: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na srbski materinski jezik.

5. DEL ANALIZE

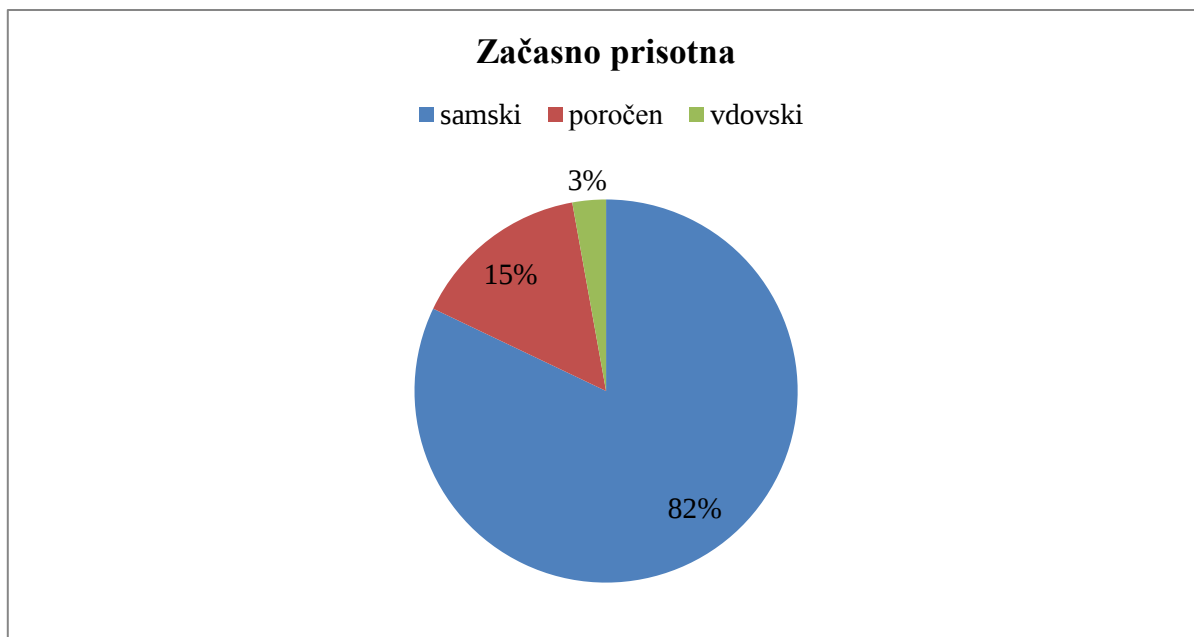
Glede na razpoložljive podatke smo analizirali prisotnost prebivalcev ob popisu glede na stan. Iz analize lahko razberemo, da je največ prebivalcev trajno prisotnih, med katerimi je 1138 samskih, 678 poročenih, 132 vdovskega stanu, 18 ločencev ter 38 prebivalcev brez zabeleženega podatka o stanu. To so bile najverjetneje osebe, ki so ponavadi živele in delale v Ljubljani in niso hodile na delo v tujino ali pa se zaradi drugih razlogov uvrščale med začasno prisotne ali odsotne prebivalce.

Prebivalcev, ki so začasno prisotni je vse skupaj 106. Med njimi je 87 samskih, 16 poročenih in 3 vdovci. Najmanj je začasno odsotnih oseb med katerimi je 32 samskih, 4 poročeni, 1 vdovec in 3 neopredeljeni glede stanu.

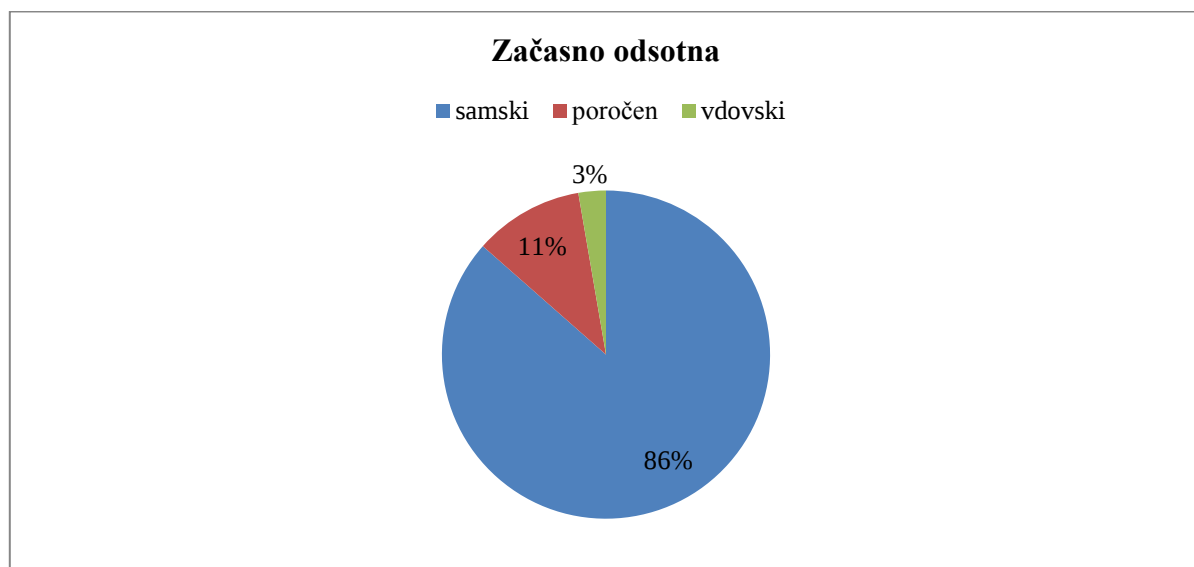
Zanimivo je, da je zelo številčna kategorija prisotnosti, ki ni izpolnjena oziroma prazna. Pri tem je 171 neopredeljenih glede prisotnosti samskih, 103 so poročeni, 23 jih je vdovcev in en je ločen.

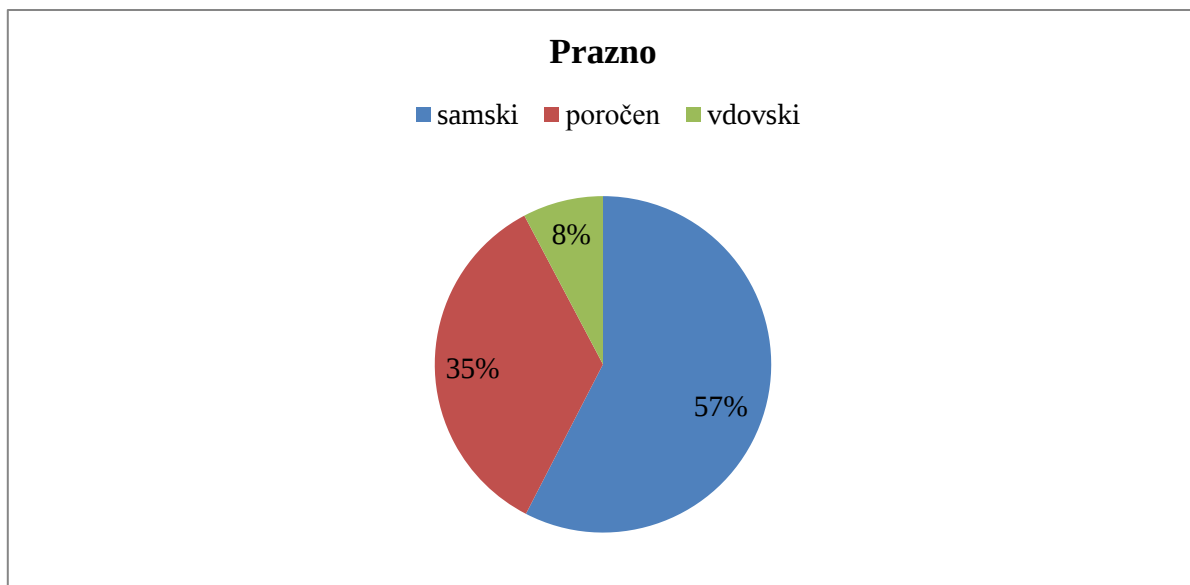
Graf 27: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na trajno prisotnost.

Graf 28: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na začasno prisotnost.

Graf 29: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva glede na začasno odsotnost.

Graf 30: Grafični prikaz opredelitve stanu prebivalstva, kjer ni bilo zapisa o prisotnosti.

SKLEP

Analiza popisa prebivalstva glede na stan nam nazorno prikaže kakšna je odvisnost določenih dejavnikov kot so jezik, vera, spol ipd. glede na stan. Iz tega lahko razberemo kolikšni delež prebivalcev je samskih, poročenih, vdovskega stanu ali ločenih.

Trenutna analiza nam je podala rezultate, kjer je smiselno izpostaviti najpogostejše. Iz trenutnega popisa je največ prebivalcev samskih (1430), pri čemer prevladuje delež ženske populacije (785). Pri opredeljevanju vere popisanih prebivalcev smo ugotovili, da je prevladujoč delež rimokatoličanov (2336). Največ jih je samskih (1394). Narodnostna sestava prebivalcev je bila precej homogena pri čemer je z večinskim deležem izstopala jugoslovanska narodnost prebivalcev (2319) z najštevilčnejšo kategorijo samskih prebivalcev (1379). Prevladujoči materni jezik je slovenščina (1352) za katerega se je glede na razmerje prav tako opredelilo največji delež samskih prebivalcev. Analizo stanu smo opravili tudi v navezavi na prisotnost prebivalcev, kjer smo ugotovili, da je največ popisanih prebivalcev trajno prisotnih (2004), med katerimi prav tako prevladujejo prebivalci samskega stanu (1138).

Glede na izpostavljene podatke smo ugotovili, da je analiza popisa prebivalstva dober pokazatelj stanja, okoliščin, gospodarskega ter političnega vpliva tedanje obstoječe države. Na podlagi tega bi lahko nastala natančna strokovna raziskava, ki bi združena z drugimi analiziranimi stališči lahko podala celostno strukturo popisanih prebivalcev iz leta 1931.

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za zgodovino

ANALIZA POKLICEV

Izbrana poglavja iz sodobne slovenske lokalne zgodovine

Avtorica: Tadeja Dolinšek

Mentor: prof. doc. dr. Bojan Balkovec

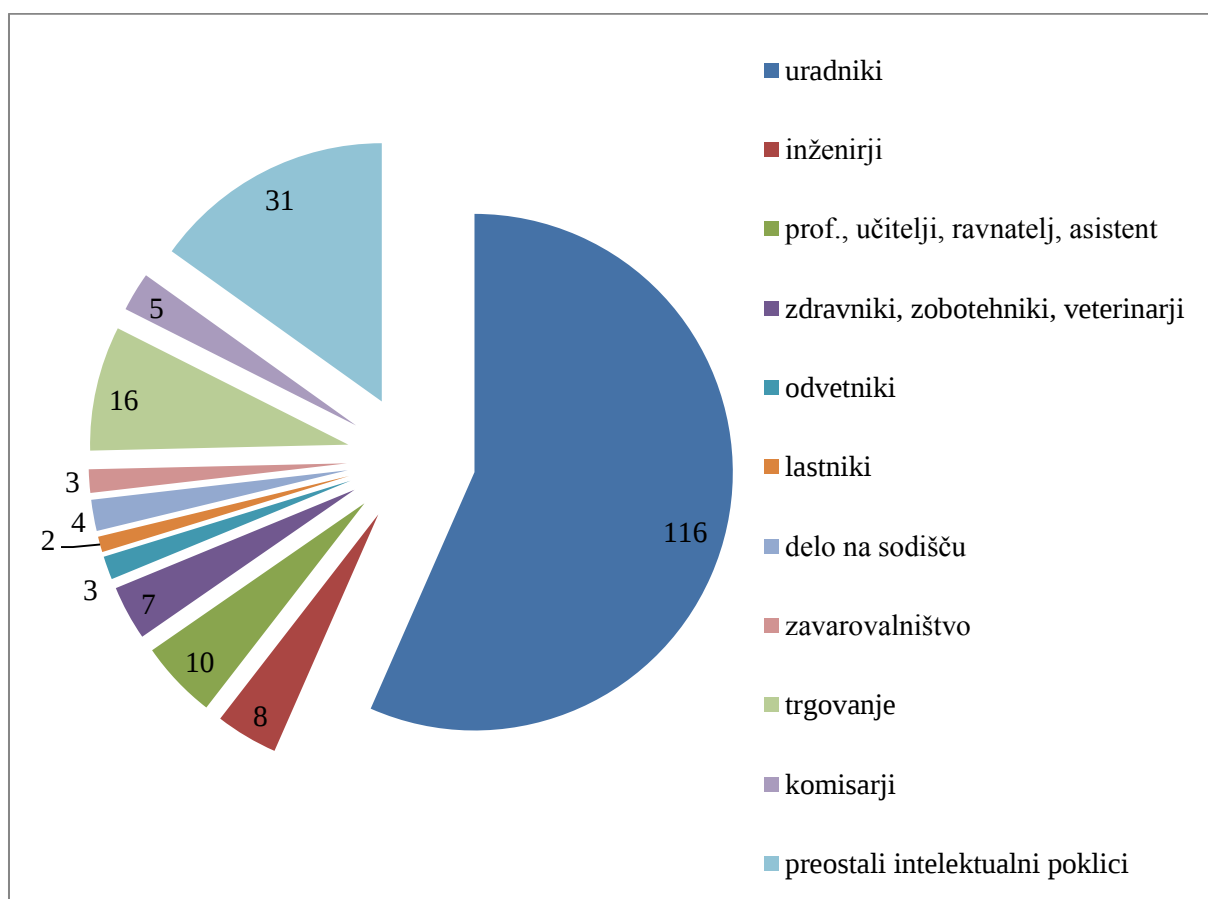
Ljubljana, 2015

1. ANALIZA POKLICEV

Kakšne poklice so imeli ljudje popisanih ulic v Ljubljani leta 1930, je deloma odvisno tudi od tega, kje so živeli. Če so na nekem področju Ljubljane živele pretežno meščanske družine, je bilo več intelektualnih poklicev. Drugje so se pojavljali pretežno manualni poklici. Velikokrat je v rubriki poklic zapisano otrok, dijak, žena ipd., čeprav to ne sodi med poklice. V analizi poklicev bom prikazala katere intelektualne poklice so opravljali moški in katere ženske, ki niso v pokoju. Sledila bo analiza manualnih poklicev pri moških in ženskah, ki niso v pokoju. Preverila bom tudi koliko je bilo upokojencev in koliko je bilo vdov, ki so bile upokojenke po možu. Analizirala bom tudi kako pogosto se pojavi zapis dijak, žena, otrok ipd. Zanimalo me bo koliko ljudi se je ukvarjalo s poklici povezanimi z umetnostjo. Preverila bom tudi ali je pri ženskah, ki imajo pod poklicem zapisano žena, to odvisno od tega, da so imele gospodinjo, pomočnico ali služkinjo. Posledično bom na ta način preverila tudi to, koliko žensk je bilo vzdrževanih. Za analizo smo imeli skupaj 2467 oseb.

2. INELETEKTUALNI POKLICI – MOŠKI

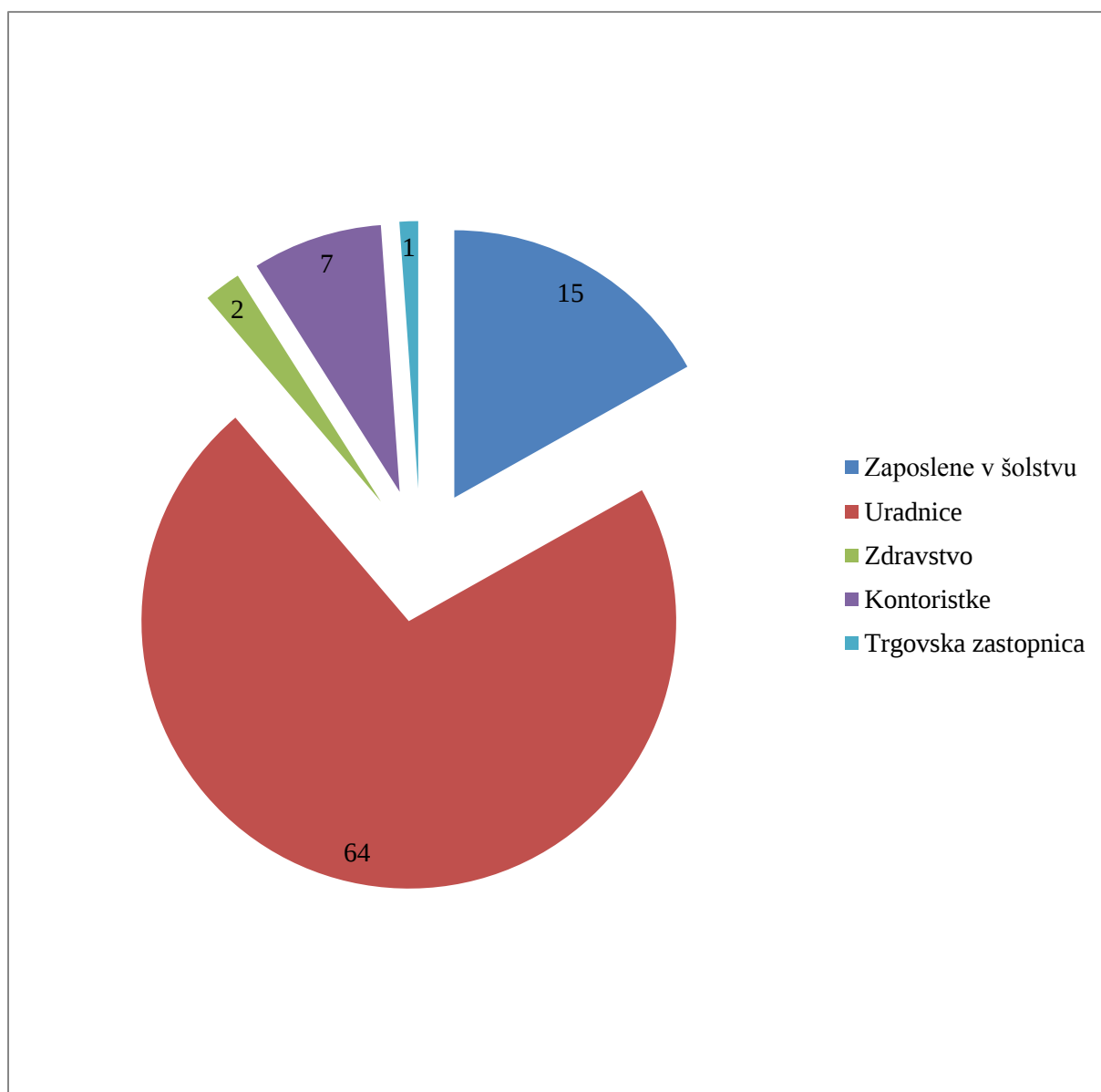
Z intelektualnimi poklici se je ukvarjalo skupno 205 moških. Največ je bilo uradnikov, kar 116. V intelektualne poklice so spadali tudi inženirji, poklici povezani z izobraževanjem (učitelji, profesorji, ravnatelj, asistent), poklici povezani z zdravjem ljudi ali živali (zdravnik (1), zobotehniki (4), veterinar (2)). Nekaj je bilo odvetnikov. Dva sta bila lastnika (pralnice in kuhinje). S sodstvom so se ukvarjali štirje ljudje (dva sodnika). Ukvarjali so se še z zavarovalništvom in s trgovanjem (trgovski potniki, zastopniki...). Bilo je nekaj komisarjev. Preostane še nekaj drugih različnih intelektualnih poklicev (inšpektor, višji policijski oficir, kapetani, finančni revizorji, carinski nadzornik, oficirji, novinarji...). Analizo prikazuje spodnji graf:

3. INTELEKTUALNI POKLICI – ŽENSKE

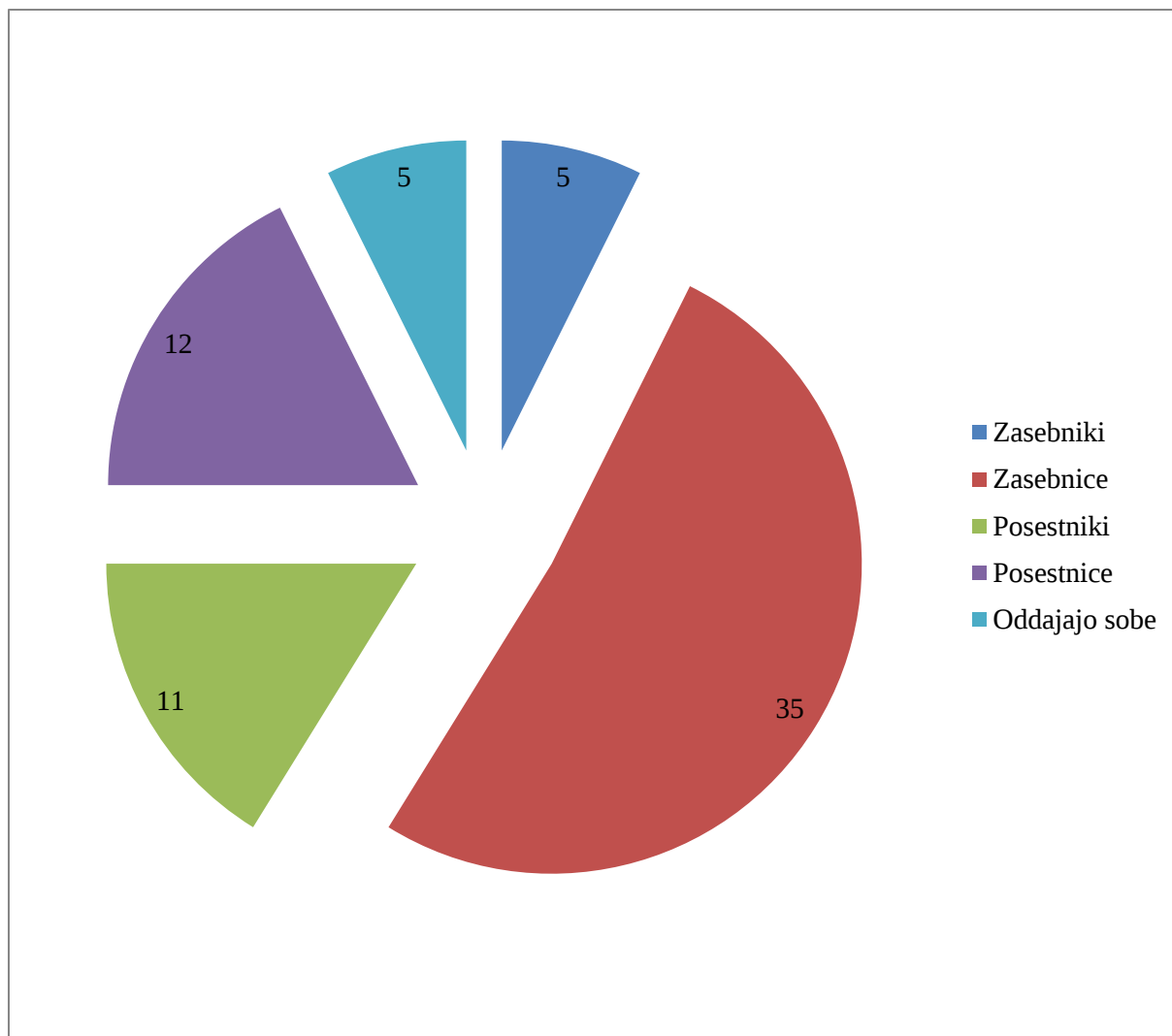
Z intelektualnimi poklici se je ukvarjalo 89 žensk. Zaposlenih kot učiteljic, profesoric in kot asistentka, je bilo skupaj 15 žensk. Uradnic je bilo 64. V zdravstvu sta delali 2 ženski (babica in instrumentarka pri zobozdravniku). Kontoristk je bilo 7. Trgovska zastopnica je bila 1.

To ponazarja tudi spodnji graf:

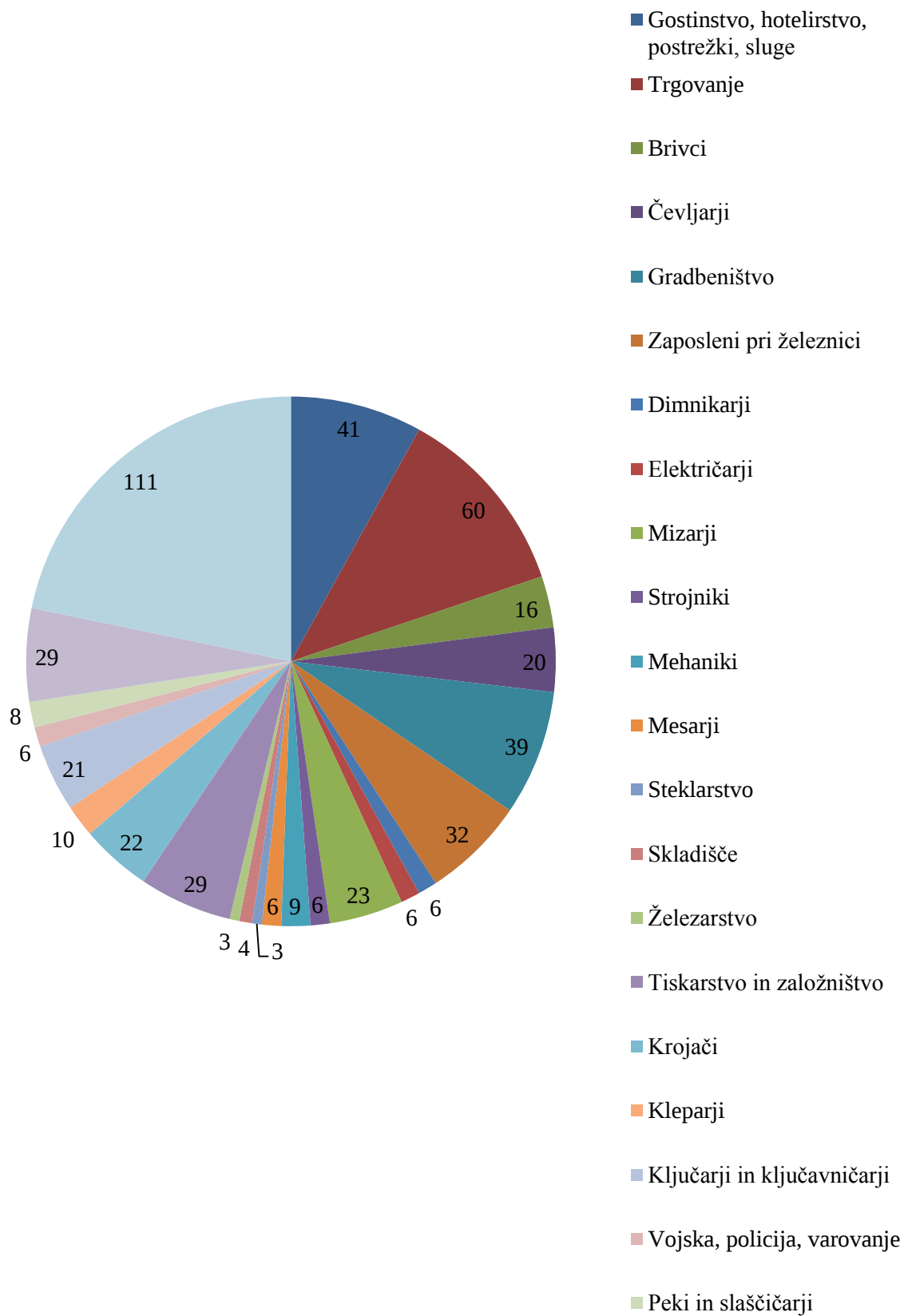
4. Zasebniki, zasebnice, posestniki in posestnice

Skupno je bilo ljudi, ki so imeli pod rubriko poklic zapisano zasebnik, zasebnica, posestnik, posestnica ali oddaja sobe, 68. Več je bilo zasebnic kot zasebnikov, prav tako posestnic. Številčno je to prikazano v spodnjem grafu:

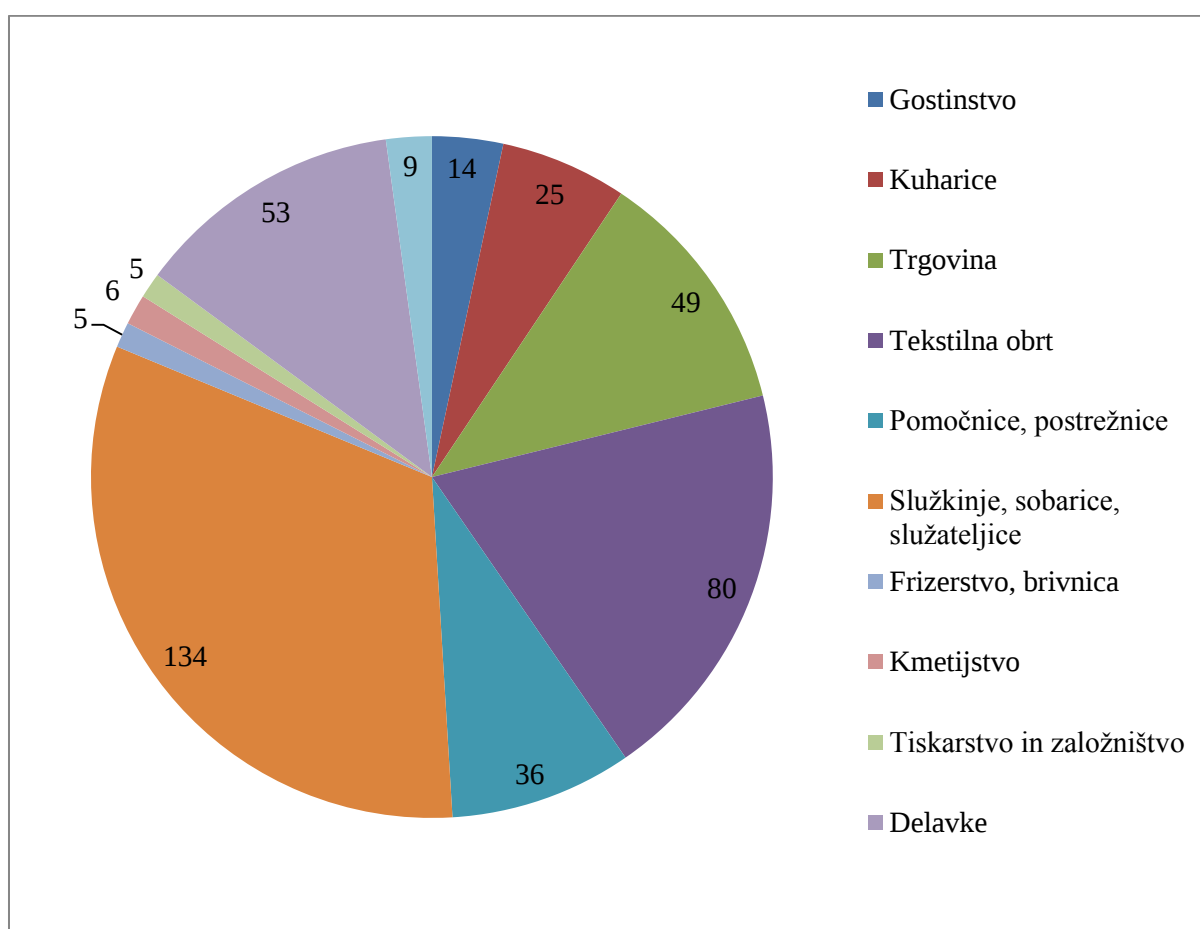
5. Manualni poklici – moški

Manualne poklice je opravljalo 510 moških. Moški so se ukvarjali z gostinstvom, hotelirstvom in streženjem. Od tega je bilo gostincev 25, s hotelirstvom sta se ukvarjala 2, postreščkov, slug in služiteljev je skupno 14. S trgovino in trgovanjem se je ukvarjalo 60 moških. Sem sodijo trgovci, blagajniki, branjevc, krošnjari, zlatarji, trgovski sodelavci, pomočniki... V skupino manualnih poklicev so spadali tudi brivci, čevljarji, tisti, ki so se ukvarjali z gradbeništvom in zaključnimi deli (zidarji, stavbarji, tapetniki, soboslikarji, čistilec oken, tesar, pečar...). Pri železnici je bilo zaposlenih 32 moških. Pod rubriko poklici najdemo tudi dimnikarje, električarje, mizarje, strojnike in mehanike. Bilo je 6 mesarjev oziroma mesarskih pomočnikov. Manj številčni so delavci, ki so se ukvarjali s steklom, z železom in s tiskarstvom in založništvom. Nekaj je bilo delavcev, ki so delali v skladišču. V manualne poklice sodijo še krojači, kleparji, ključarji in ključavničarji. V vojski, policiji ali varovanju je bilo zaposlenih 6 moških. Pekov je bilo pet in trije slaščičarji. V kmetijstvu je bilo zaposlenih 29 moških. Preostalih raznoraznih fizičnih delavcev je bilo 111, od teh jih je 70 zapisanih kot delavci (nekaj v tobačni tovarni, nekaj v tovarnah, mestni delavci, pivovarniški...). Analizo grafično prikazuje spodnji graf:

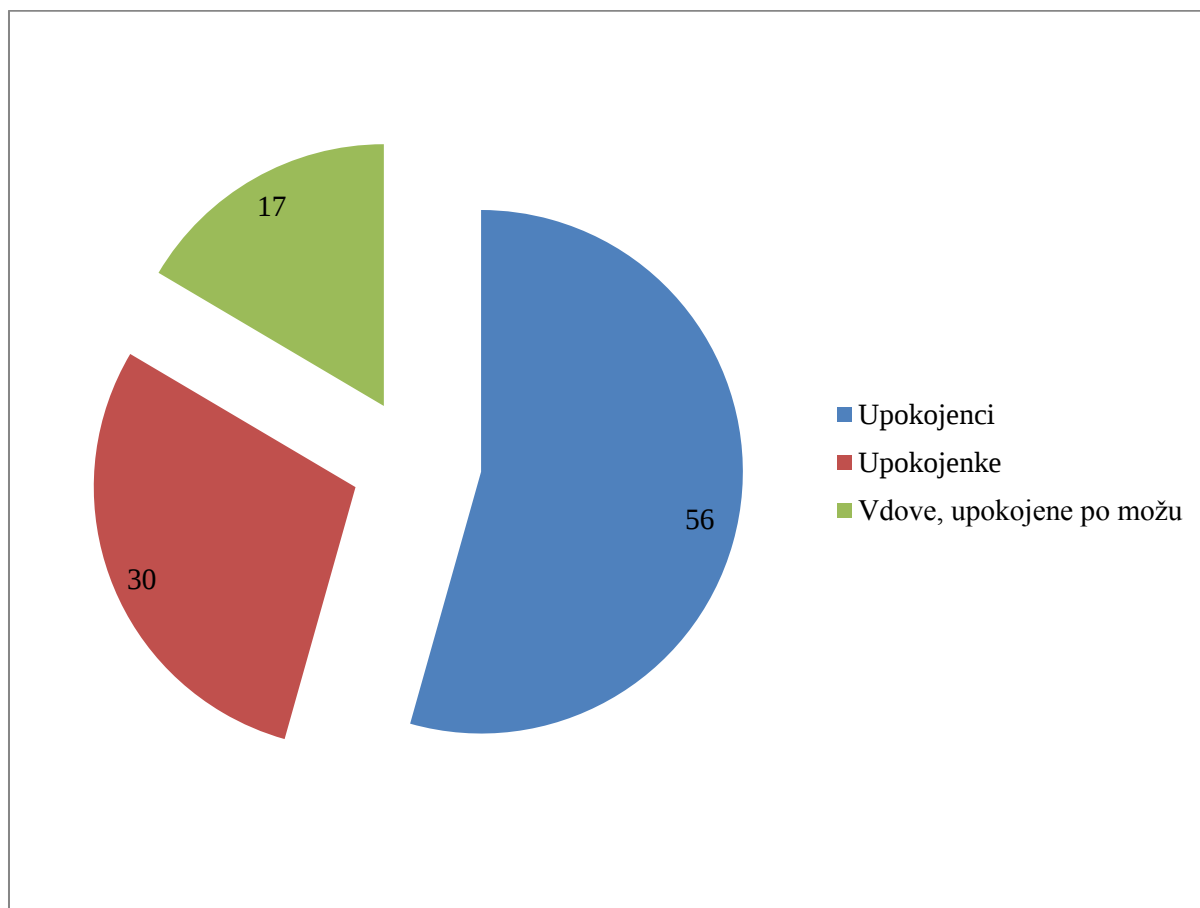
6. MANUALNI POKLICI – ŽENSKE

Manualne poklice je opravljalo 416 žensk. Ženske so se ukvarjale z gostinstvom, kuhanjem, trgovino. S tekstilom se je ukvarjalo 80 žensk (šivanje, vezenje, krojenje, modistke, čipkarka...). Bilo je nekaj pomočnic in postrežnic. Veliko je bilo služkinj, sobaric in služateljic, skupno 134. Ženske so se ukvarjale tudi s frizerstvom oziroma brivstvom, s kmetijstvom, s tiskarstvom in založništvom. V popisu se je 53 - krat pojavil zapis delavka. Kar nekaj delavk je delalo v tobačni tovarni. Bile so tudi vajenke. Število delavk v različnih poklicih je prikazano v spodnjem grafu:

7. UPOKOJENCI

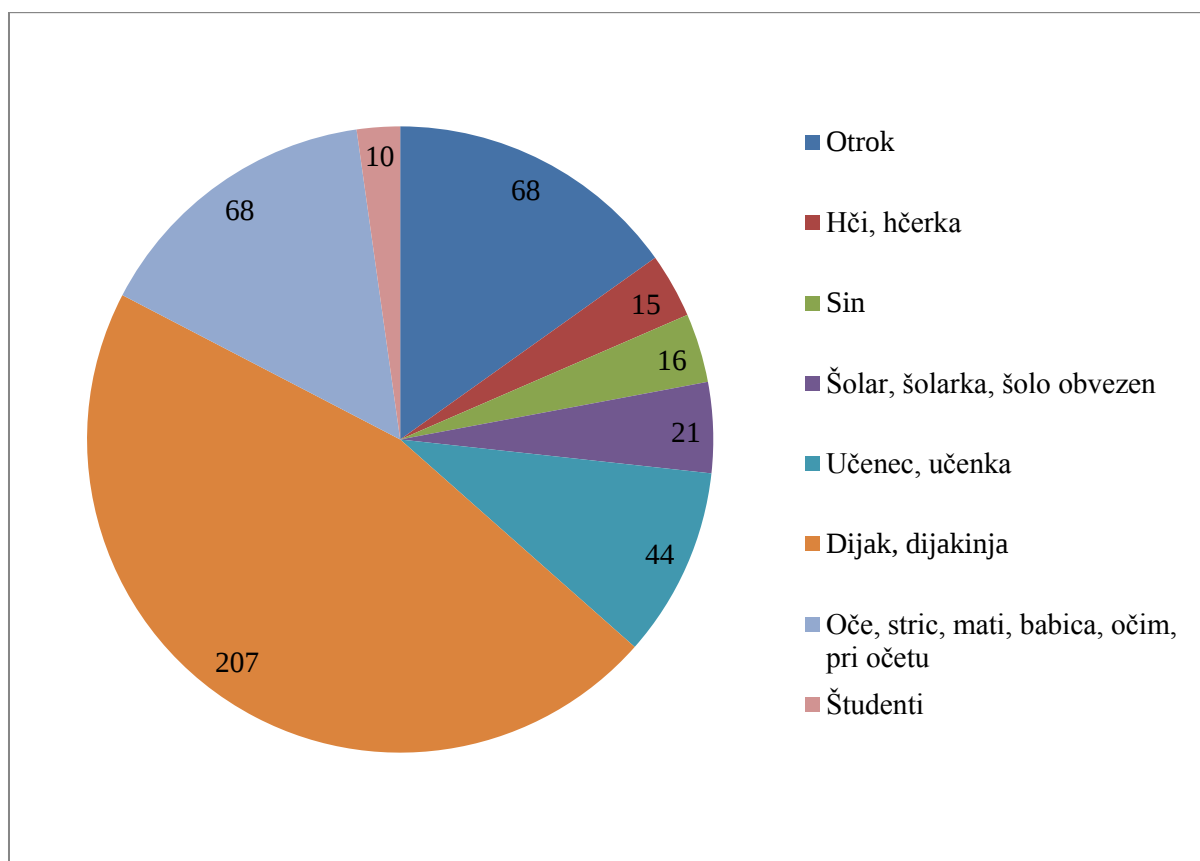
Skupaj so 103 upokoјenci. Od tega je 56 moških, 30 žensk in 17 vdov, ki so upokoјeni po svojem pokojnem možu.

8. OTROCI (ŠOLARJI, DIJAKI, ŠTUDENTI)

Pod rubriko poklic je v popisu prebivalstva iz leta 1930 pogosto zapisano otrok, hči, sin, šolar, učenec, dijak ipd. Vsega skupaj je takih zapisov 449. Zapisi so se pojavili takole:

Zapis otrok se pojavi 68. Šolar, šolarka, šoloobvezna ali šolarji se pojavi 21. Učenec, učenka se pojavi 44. Od tega je zanimiv predvsem zapis učenka gluhonemnice. Dijakov oziroma dijakinj je 207. Pojavijo se še zapisi kot so oče in naveden njegov poklic, tudi stric, mati in babica, očim in pri očetu. Takih zapisov je 68. Študentov visoke šole ali akademikov pa je 10.

9. POKLICI, KI SO POVEZANI Z UMETNOSTJO

V obravnavanem delu popisa prebivalstva iz leta 1930 sem ugotovila, da je poklicev, ki so povezani z umetnostjo, precej malo.

Le trinajst ljudi se je ukvarjalo z umetnostjo in od tega živelo. To so bili:

4 godbeniki, od teh ena ženska.

1 artist v cirkusu.

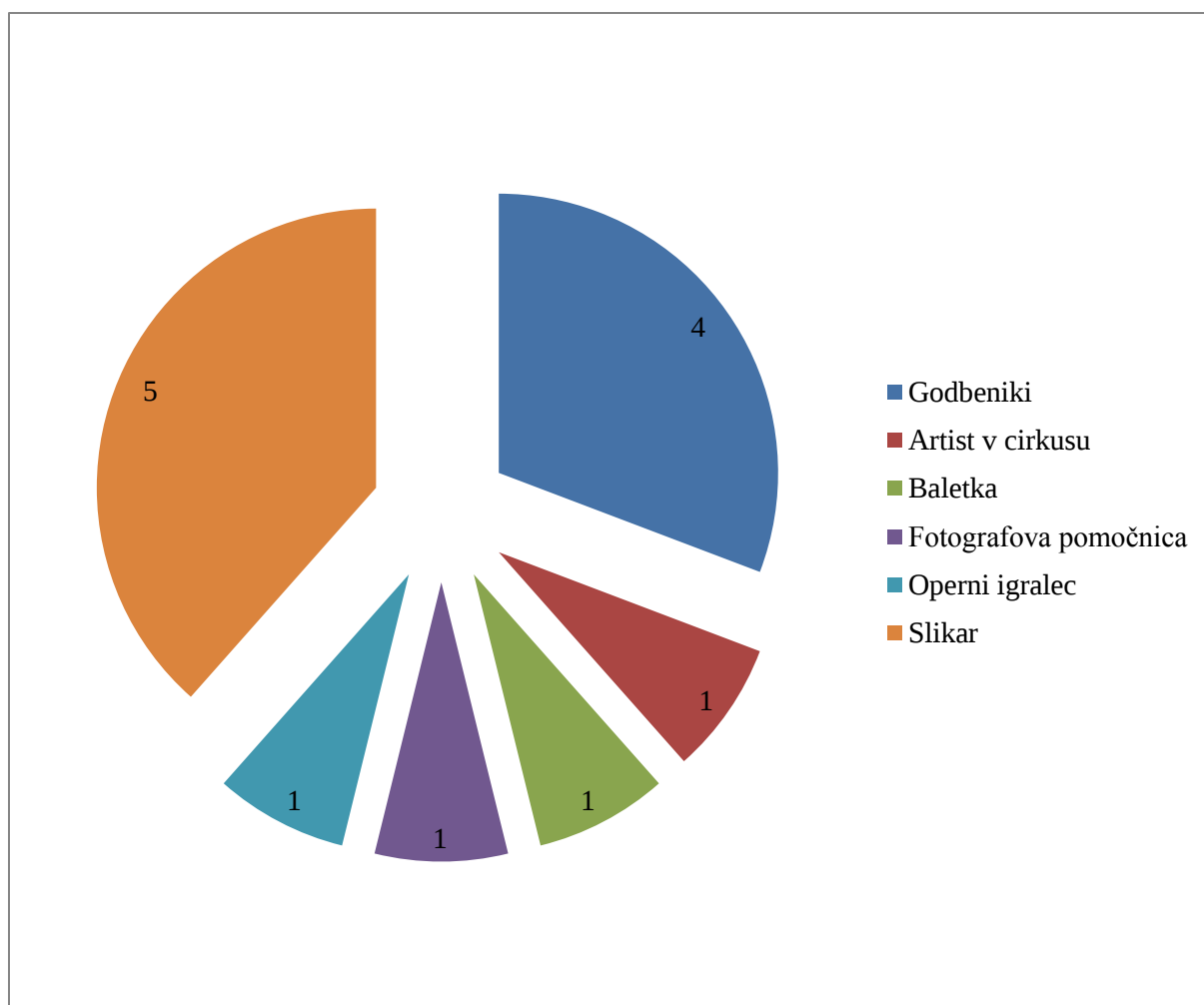
1 baletka (njen poklic je bil prečrtan), tako da ni jasno ali je bila res balerina ali je šlo za napako.

1 fotografova pomočnica.

1 operni pevec.

5 slikarjev, od tega eden amater.

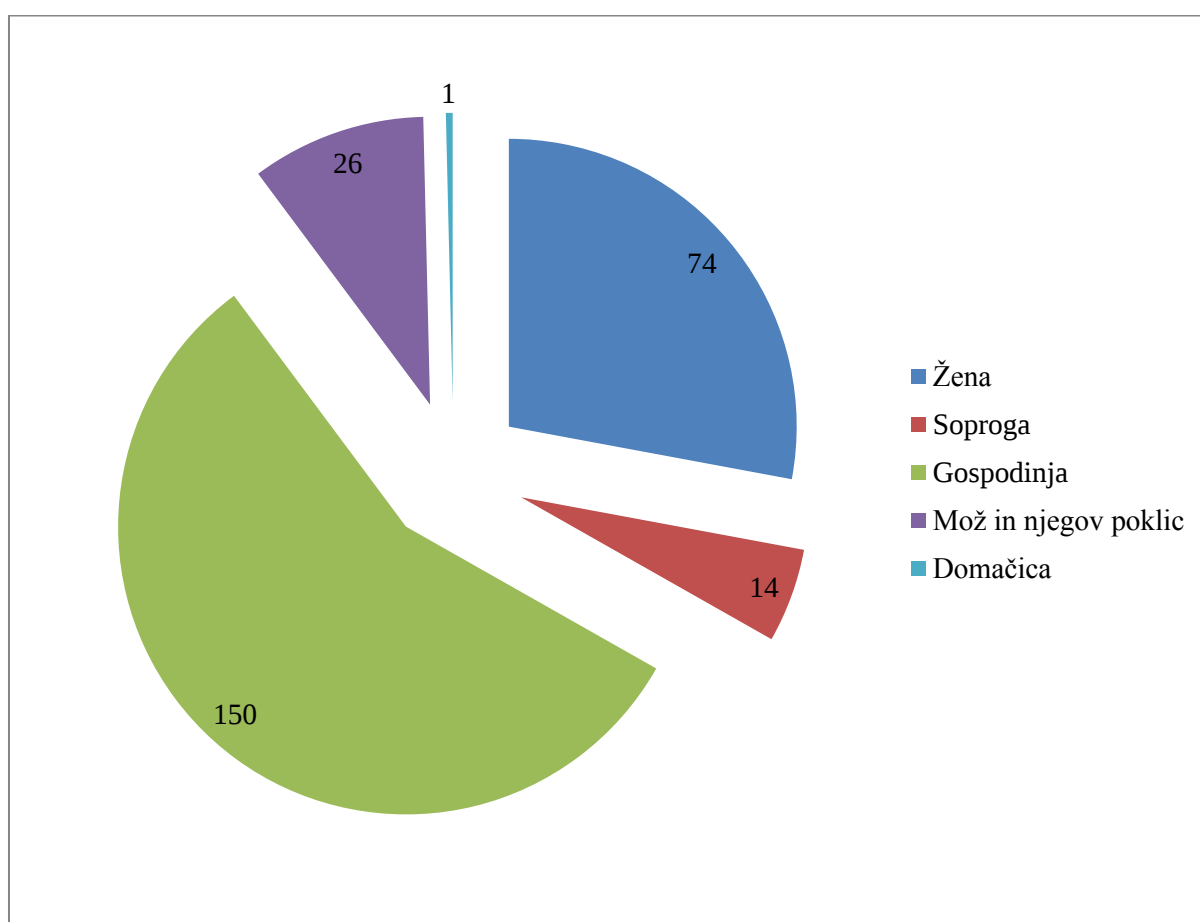
Zanimivo je, da so rojeni v Ljubljani oziroma na slovenskem ozemlju le štirje umetniki; operni igralec, fotografova pomočnica, en godbenik in baletka. Ostali so rojeni v Rusiji, Avstriji, na Češkoslovaškem in v Romuniji.

10. ŽENA, GOSPODINJA

Vzdrževanih žensk je 265. Pod rubriko poklic je v popisu prebivalstva zapisano žena (74), soproga (14), gospodinja (150) ali mož in njegov poklic (26). Enkrat je zapisano domačica⁶.

Zapis žena v rubriki poklici ni povezan s tem, da bi imela žena gospodinja ali pomočnico. Bolj verjetno je, da gre za takratni duh časa, ko je bila vloga žene nekoliko drugačna kot danes. Žena je bila v tistem času pogosto samoumevno vzdrževana s strani moža. Tako je posledično marsikatera ženska za svoj poklic navedla žena, ki je avtomatsko pomenilo, da je tudi vzdrževana.

⁶ Zapis domačica je povezan s tem, da oseba prihaja iz Splita in govori srbohrvaško.

11. BREZPOSELNI IN DRUGI ZAPISI

Pri poklicu je navedeno tudi, če je kdo brezposeln. Brezposelni so bili leta 1930 iz analiziranih ulic štirje. Eden izmed njih zato, ker je bil suspendiran. Pri dveh je zapisano, da nimata definiranega poklica, pri enem pa, da nima določenega poklica. Pet oseb je zavedenih kot mestne uboge oziroma mestne reveže. En moški ima pod poklicem zapisano onemogel starec, ena ženska pa, da je onemogla starka. Enkrat se pod poklicem pojavi zapis tašča, ki lahko nakazuje na to, da je tako kot žena tudi ona vzdrževana.

12. UGOTOVITVE

V času popisa prebivalstva, leta 1930, obravnavanih ulic, lahko ugotovimo, da je veliko več moških opravljalo manualne poklice kot intelektualne. Veliko je bilo obrtnikov, trgovcev in gostincev, največ pa je bilo fizičnih delavcev. V intelektualnih poklicih so pri moških prevladovali uradniki.

Na podobno situacijo naletimo tudi pri ženskah. Pri ženskah imamo največ zaposlenih v manualnih poklicih. Sledijo ženske, ki so vzdrževane (gospodinje, žene). V intelektualnih poklicih tudi pri ženskah najdemo največ uradnic. V manualnih poklicih je največ služkinj nato pa večje število delavk, ki se ukvarjajo s šivanjem, krojaškimi deli ipd.

V času popisa je bilo veliko zasebnic (35) in veliko manj zasebnikov (5). Pri posestnikih med spoloma ni veliko razlik (posestnikov je 11 in posestnic 12).

Upokojencev je relativno malo. Prevladajo moški upokojenci, precej je vdov oziroma upokojenk po možu.

Poklicev povezanih z umetnostjo je zelo malo. Le trinajst se z njo ukvarja poklicno. Zanimivo je, da večina oseb, ki se ukvarjajo z umetnostjo prihaja iz tujine, predvsem iz Rusije.

Visoko je število šoloobveznih otrok. Največ je dijakov, sledijo učenci oziroma šolarji, nato so študenti, kar je pričakovano za tisti čas.

Poklic žena ali soproga ni povezan s tem, da ima ta ženska gospodinja ali služkinjo. Zapis nakazuje zgolj na vzdrževano žensko. Prav tako je vzdrževana ženska tudi, če ima pod poklicem zapisano gospodinja.

V popisanih ulicah je bilo zelo malo brezposelnih ali revežev. Vsega skupaj jih je bilo le devet.

ZAKLJUČEK SKUPNE ANALIZE

Delo združuje seminarske naloge analiz, opravljenih na izbranih ulicah Ljubljane iz popisa leta 1931. Avtorji Sirk, Hotić, Sitar, Varga, Klašnja, Bezjak, Dolinšek ter Furlan smo v svojih nalogah predstavili različne vidike uporabe zgodovinskega popisa, ki jih lahko napravi uporabnik portala Sistory.si.

Seminar predstavlja le eno izmed možnosti, uporabe zgodovinskih popisov. Reprezentativen vzorec, ki smo ga zajeli je dovolj velik, da ponuja zanimiv pogled na prebivalstvo celotne Ljubljane iz leta 1931.

V nadaljevanju bi lahko analizirali tudi primerjavo z današnjim časom. Primerjamo lahko, starostno piramido Ljubljane leta 1931–2015, kateri poklici so se opustili, spremenili ali na novo nastali. Primerjali bi lahko tudi koliko tujce je danes naseljenih v Ljubljani in od kod prihajajo, spremljamo lahko nataliteto mesta, ipd.